

صرف کتب و بیوگرافی

مصنفہ

شیخ العلاء حضرت مولانا حافظ محمد جمال الدین صاحب بانی مدرسہ عربیہ اسلامیہ گھوٹہ شریف
سزہ قاسمیہ لائبریری ملتان

بتصحیح تام

استاذ العلماء حضرت مولانا محمد رفیع الدین صاحب مدرسہ گھوٹہ شریف

بانتظام

ابوالعارف عبدالنور محمد قاسم مدرس قاسم العلوم - ملتان

وہم جامعہ عثمانیہ ملتان

ناشر: مکتبہ قاسمیہ، سول ہسپتال، ملتان

صرف گہوڑی اور حالات مصنف

بفضلہ تعالیٰ یہ کتاب علم صرف میں یگانہ حیثیت رکھتی ہے۔ اس میں چند خصوصیات ہیں۔
صرف گہوڑی جو دوسری کتب صرف میں نہیں پائی جاتی۔ صرف گہوڑی کے یاد کرنے سے ایسی استعداد پیدا ہو جاتی ہے کہ طالب علم تمام کتب صرف سے بے نیاز ہو جاتا ہے۔ یہ صرف علما میں ایسی مقبول ہوئی کہ مدارس عربیہ نے اس کو پڑھنا شروع کر دیا۔ اور اس کی مانگ عام ہو گئی ہے۔

حالات مصنف (۱) حضرت کا اسم گرامی شیخ العلاء الحافظ محمد جمال الدین بن محمد صالح بن محمد شریف ہے۔ ان کے ابا رحمۃ اللہ علیہ نے اس مدرسہ میں ابتدائی تعلیم حاصل کر کے مختلف مدارس میں تعلیمی فراغت پائی۔

(۲) پھر تفصیل علم کے بعد گہوڑی کی درس گاہ میں تدریس شروع فرمادی۔ آپ کے درس میں سینکڑوں علما کرام نصیب یاب ہوئے۔

(۳) شیخ العلاء نے علم صرف پڑھانے کا طریقہ مسلو کا چھوڑ کر ایک آسان اور نفع مند طریقہ ایجاد فرمایا۔
 قوامین صرف کا مجموعہ بنام صرف گہوڑی تصنیف فرمایا کہ علما اسلام پر احسان کیا۔

آپ کے سینکڑوں شاگردوں نے ملک کے گوشہ گوشہ میں تعلیم دین اور تبلیغ اسلام کا کام اپنی پوری تلامذہ قربانی سے سرانجام دیا۔ خاص کر حضرت کے مقبول ترین شاگرد شیخ الحدیث حضرت مولانا غلام محمد صاحب ہیں۔ جو اپنے استاذ مکرم (مولانا جمال الدین) کی درس گاہ گہوڑی (نزد قاسم بیگستان) میں عرصہ دراز تمام علوم کی تدریس فرماتے رہے۔ اس کے بعد شیخ الجامع کے عہدہ پر مدرسہ عباسیہ بہاول پور میں ہزاروں علما کو علم کی دولت سے مالا مال فرمایا۔

آپ کی مشہور تصانیف (۱) صرف گہوڑی (۲) ترکیب ماتہ عالی (۳) فوائد رفیعہ (۴) تصانیف (۵) حاشیہ متن متین (۵) رسالہ فوق العقد (۶) تحقیق علم غیب۔

مقام سستی گہوڑی نزد قاسم بیگستان شملہ میں انتقال فرمایا۔ آپ کو مدرسہ کے قبرستان وفات میں دفن کیا گیا۔

لَقَدْ كَفَرَ اللَّهُ شِرَاءً وَجَعَلَ الْجَنَّةَ مَثْوًا لَّهُ

صَوْتُ كُتُوْبِي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَلَا تُعْصِرْ دُرِّيًّا يُخْرِجُ
رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي

نَحْمَدُكَ يَا وَنُصَلِّيْ عَلَى رَسُوْلِكَ الْكَرِيْمِ بِدَانَ اسْعَدَكَ اللهُ تَعَالَى فِي الدَّارِيْنَ
 كه كلمات لغت عرب بر سه قسم است اسم است و فعل است و حرف است
 اسم چون رَبُّ و فَرَسٌ و فعل چون مَرَبٌ و دَحْرَجٌ و حرف چون مِنْ و اَنْتَ -
 اسم بر سه قسم است ثلاثی و رباعی و خماسی ثلاثی سه حرفی را گویند چون
 زَيْدٌ و رباعی چهار حرفی را گویند چون جَعْفَرٌ و خماسی پنج حرفی را گویند چون عَفْرَجٌ جَسَلٌ -
 فعل بر دو قسم است ثلاثی و رباعی ثلاثی چون مَرَبٌ و رباعی چون دَحْرَجٌ
 بِدَانِكَ مِيزَانِ كَلَامِ عَرَبِ فَاءٌ و عَيْنٌ و لَامٌ است و حرف بر دو قسم است
 حرف اصلی و حرف زائده - حرف اصلی آنست كه در مقابله فاء و عین و لام بود - و
 در جمیع تصرفیات كلمه موجود بود و لفظاً یا تفتدیراً چون حروف مَرَبٌ بر وزن
 فَعْلٍ و حرف زائده آنست كه در مقابله فاء و عین و لام نبود در جمیع تصرفیات
 كلمه موجود نه بود و لفظاً نه تفتدیراً چون همزه اَلْ كَرَمِ بر وزن اَفْعَلٍ و حرف اصلی در
 ثلاثی سه اند فاء و عین و یک لام چون مَرَبٌ بر وزن فَعْلٍ و حرف اصلی در
 رباعی چهار اند فاء و عین و دو لام چون دَحْرَجٌ بر وزن فَعْلَلٍ و حرف اصلی در خماسی
 پنج اند فاء و سه لام چون عَفْرَجٌ بر وزن فَعْلَلَلٍ -
 ثلاثی - بر دو قسم است ثلاثی مجرد و ثلاثی مزید نیه ثلاثی مجرد آنست كه بر سه حرف

این را
سه قسم
گویند

اصلی او حرفی زیاده نبود چون هتَرَابَ بر وزن فَعَلَ و ثلاثی مزید فیہ آنست که بر سه
حرف اصلی او حرفی زیاده بود چون اَکُوْمَ بر وزن اَفْعَلَ رباعی نیز بر دو قسم
است رباعی مجرد و رباعی مزید فیہ. رباعی مجرد آنست که بر چهار حرف اصلی
او حرف زیاده نبود چون دَحْوَجْ بر وزن فَعَّلْ. و رباعی مزید فیہ آنست که
بر چهار حرف اصلی او حرفی زیاده بود چون تَدَاخَجْ بر وزن تَفَعَّلْ. خماسی نیز
بر دو قسم است خماسی مجرد و خماسی مزید فیہ خماسی مجرد آنست که بر پنج حرف
اصلی او حرف زیاده نبود چون جَحَسِرِشْ بر وزن فَعَّلِلْ و خماسی مزید فیہ آنست
که بر پنج حرف اصلی او حرفی زیاده بود خندا لیسْ بر وزن فَعَّلِیْسْ -
پدائیکه جمله اسمائے متمکنه و افعال متصرفه از هفت قسم برون نیست

(شعر) صحیح است و مثال است و مضاعف

لفف و ناقص و هموز و اجوف ،

صحیح آنست که حرفی از حروف اصلی و حرف علقه و همزه و حرف مکرر نباشد چون هتَرَابَ
بر وزن فَعَلَ و هموز آنست که حرفی از حروف اصلی او همزه باشد پس اگر
همزه در مقابله فاء بود آن را هموز الفاء گویند چون اَمَرَ بر وزن فَعَلَ و اگر همزه
در مقابله عین بود آن را هموز العین گویند چون سَأَلَ بر وزن فَعَّلْ
و اگر همزه در مقابله لام بود آن را هموز اللام گویند چون قَرَأَ بر وزن فَعَلَ -
پدائیکه حرفی که در کتابت چون عَصَاء ایتاده نوشته شود اگر در تلفظ متحرک
یا ساکن یا ضغفه باشد همزه است و اگر ساکن بی ضغفه باشد الف است
مضاعف آنست که حرفی از حروف اصلی او حرف مکرر باشد و مضاعف
بر دو قسم است عین ثلاثی و مضاعف رباعی مضاعف ثلاثی آنست که در مقابله عین
و لام کلمه او حرف مکرر باشد چون کَدَدَانْ بر وزن فَعَّلَنْ و مضاعف رباعی

علمه و در بعضی حرف اصلی حرف زیاده است حالانکه این را هموز گویند جواب دارد و در مورد مضاعف ماضی آنست

آنست که در مقابلہ فاء و لام اولی و عین و لام ثانی او حرفی مکرر باشد چون
 زَلُّوا بِرُوزِنَ فَعَلَلْ اَنَا مِثْلَ دَدْتِ وَ قَلَقٌ وَ سَلْسَبِيلٌ قَلِيلٌ اَنْدُ و مِثَالِ
 آنست که در مقابلہ فاکلمه او حرف علت بود چون وَعَدَا بِرُوزِنَ فَعَلَلْ
 و حرف علت سه اند و او، الف و یا چون جمع کجا و اسی شود۔ بیت

حرف علت نام کردند و او و الف و یا می را

هر که را در بی رسد ناچار گوید و اے را،

لَئِنْ آتَى حَرْفِ عِلَّتِ رَا كُوْنِيْدُ كَمَا كُنْ بَا شَد و حَرْكِي ت مَاقْبَلِش مَوَافِقِ بَا شَد
 نباشد چون فَعَلَلْ بَرُوزِنَ فَعَلَلْ و تَدَه آتِ حَرْفِ عِلَّتِ رَا كُوْنِيْدُ كَمَا كُنْ بَا شَد و
 حَرْكِي ت مَاقْبَلِش مَوَافِقِ بَا شَد چُون هُنُوْرِيْبَ دَقِيْلَ وَقَالَ و اجوف آنست
 که در مقابلہ عین کلمه او حرف علت بود چون قَوْلٌ بَرُوزِنَ فَعَلَلْ و ناقص آنست
 که در مقابلہ لام کلمه او حرف علت بود چون رَمِيْتُ بِرُوزِنَ فَعَلَلْتُ۔

و لفیف برد قسم است، لفیف مقرون و لفیف مفروق، لفیف مقرون
 آنست که در مقابلہ عین و لام کلمه او حرف علت بود چون هَلُوْنِيْتُ و
 بَرُوزِنَ فَعَلَلْتُ و لفیف مفروق آنست که در مقابلہ فاء و لام کلمه او حرف علت
 بود چون وَقِيْتُ بِرُوزِنَ فَعَلَلْتُ اَنَا مِثْلَ دَدْتِ و دِيَوْمٌ قَلِيْلٌ اَنْدُ و دِيَوْمٌ
 نِيْتٌ اَتَلَّ اَنْد۔

اسم برد و قسم است اسم جامد و اسم مصدر۔ (اسم جامد آنست که
 از وی چیزی اشتقاق کرده نشود و در آخر معنی فارسی احوال و نون یا تا و نون نباشد
 چون حَرْبٌ و فَرْسٌ و اسم مصدر آنست که از وی چیزی اشتقاق
 کرده شود و در آخر معنی فارسی احوال و نون یا تا و نون باشد چون الضَرْبُ
 نَدْنٌ وَالْقَتْلُ كُتْنٌ، ۔

بدانکہ عرب از سر مصدر و واژه چیزے اشتقاق سے کند، ماضی مضارع اسم فاعل
 اسم مفعول: حمد - نفي، امر، نهی۔ اسم زمان اسم مکان اسم آلہ، اسم تفضیل ماضی
 زمان گذشتہ را گویند، مضارع زمان آیند را گویند، اسم فاعل کارکنندہ را گویند
 اسم مفعول کار کردہ شدہ را گویند محمد انکار ماضی را گویند، نفي انکار مستقبل
 را گویند امر نمودن کار سے، نہی بازداشتن از کار سے اسم زمان نام وقت
 کردن کار سے، اسم مکان نام جائے کردن کار سے، اسم آلہ نام آنچه بونے
 کارکنند اسم تفضیل بہتر کارکنندہ را گویند

بَابُ أَوَّلُ

صَوْتِ صَغِيرٍ مَجْرُوحٍ: نَوَاتٌ مَجْرُوحٍ أَوْ صَوْتِ صَغِيرٍ مَجْرُوحٍ مَفْعَلٌ يَفْعَلُ مِنْ أَلْفِ لَامٍ زِدْنِ
 خَرَبَ يَخْرَبُ خَرَبًا فَهُوَ خَرَابٌ وَخَرَبٌ يَخْرَبُ خَرَابًا
 فَذَلِكَ مَضْرُوبٌ لَمْ يَضْرِبْ لَمْ يَضْرِبْ لَا يَضْرِبُ لَا يُضْرَبُ لَنْ يُضْرَبَ
 لَنْ يُضْرَبَ الْأَمْرُ مِنْهُ إِضْرَبُ لِتَضْرِبُ لِيَضْرِبْ وَالنَّهْيُ عَنْهُ
 لَا تَضْرِبْ لَا تُضْرَبْ لَا يَضْرِبُ لَا يُضْرَبُ وَالظُّرُوفُ مِنْهُ مَضْرِبٌ وَاللَّامُ مِنْهُ
 مِضْرِبٌ وَمِضْرِبَةٌ وَمِضْرَابٌ وَاسْمُ تَفْضِيلِ الْمَذْكَرِ مِنْهُ اضْرَبْ وَالْمَوْثُ مِنْهُ مِضْرِبِي

صَوْتِ كَبِيرٍ مَجْرُوحٍ مَعْلُومٍ: خَرَبَ خَرَبًا خَرَبًا بُواضْرَبَتْ خَرَبًا بَتَا خَرَبِينَ
 خَرَبْتُ خَرَبَةً خَرَبَةً خَرَبًا خَرَبَتِي خَرَبَتِي خَرَبَتِي خَرَبَتِي خَرَبَتِي خَرَبَتِي

صَوْتِ كَبِيرٍ مَجْرُوحٍ مَعْلُومٍ مَجْرُوحٍ: خَرَبَ خَرَبًا خَرَبًا بُواضْرَبَتْ خَرَبًا بَتَا خَرَبِينَ

هَضَبْتُ هَضْرًا بِهَمْزٍ هَضَبْتُ هَضْرًا بِهَمْزٍ هَضَبْتُ هَضْرًا بِهَمْزٍ

صَوْنٌ كَبِيرٌ فِعْلٌ مُضَارِعٌ مَعْلُومٌ
تَضْرِبُ تَضْرِبَانِ تَضْرِبَانِ تَضْرِبَانِ تَضْرِبَانِ
تَضْرِبُونَ تَضْرِبِينَ تَضْرِبَانِ تَضْرِبَانِ تَضْرِبَانِ

صَوْنٌ كَبِيرٌ فِعْلٌ مُضَارِعٌ مَجْرُومٌ
تَضْرِبُ تَضْرِبَانِ تَضْرِبَانِ تَضْرِبَانِ تَضْرِبَانِ
تَضْرِبُونَ تَضْرِبِينَ تَضْرِبَانِ تَضْرِبَانِ تَضْرِبَانِ

صَوْنٌ كَبِيرٌ اِسْمٌ فَاعِلٌ
هَضَبْتُ هَضْرًا بِهَمْزٍ هَضَبْتُ هَضْرًا بِهَمْزٍ هَضَبْتُ هَضْرًا بِهَمْزٍ
هَضَبْتُ هَضْرًا بِهَمْزٍ هَضَبْتُ هَضْرًا بِهَمْزٍ هَضَبْتُ هَضْرًا بِهَمْزٍ

صَوْنٌ كَبِيرٌ اِسْمٌ مَفْعُولٌ
مَضْرُوبٌ مَضْرُوبَانِ مَضْرُوبَانِ مَضْرُوبَانِ مَضْرُوبَانِ
مَضْرُوبَةٌ مَضْرُوبَاتٌ مَضْرُوبَاتٌ مَضْرُوبَاتٌ مَضْرُوبَاتٌ

صَوْنٌ كَبِيرٌ فِعْلٌ مَجْرُومٌ
لَمْ تَضْرِبْ لَمْ تَضْرِبَا لَمْ تَضْرِبَا لَمْ تَضْرِبَا لَمْ تَضْرِبَا
لَمْ تَضْرِبُوا لَمْ تَضْرِبُوا لَمْ تَضْرِبُوا لَمْ تَضْرِبُوا لَمْ تَضْرِبُوا

صَوْنٌ كَبِيرٌ فِعْلٌ مَجْرُومٌ
لَمْ يُضْرَبْ لَمْ يُضْرَبَا لَمْ يُضْرَبَا لَمْ يُضْرَبَا لَمْ يُضْرَبَا
لَمْ تُضْرَبْ لَمْ تُضْرَبَا لَمْ تُضْرَبَا لَمْ تُضْرَبَا لَمْ تُضْرَبَا

لَمْ تُضْرَبْ لَمْ تُضْرَبْ بِالْمُتَضَّرِ بَوًّا لَمْ تُضْرَبْ لَمْ تُضْرَبْ بِالْمُتَضَّرِ بِنِ
لَمْ تُضْرَبْ لَمْ تُضْرَبْ

صَوْتٌ كَبِيرٌ فِعْلٌ نَفِيٌّ مُطْلَقٌ مَعْلُومٌ
لَا يُضْرَبُ لَا يُضْرَبُ بَانَ لَا يُضْرَبُ بُونَ لَا يُضْرَبُ
لَا تُضْرَبُ بَانَ لَا يُضْرَبُ بِنِ لَا تُضْرَبُ بِنِ
لَا تُضْرَبُ بَانَ لَا تُضْرَبُ بُونَ لَا تُضْرَبُ بَانَ لَا تُضْرَبُ بُونَ
لَا أُضْرَبُ لَا أُضْرَبُ

صَوْتٌ كَبِيرٌ فِعْلٌ نَفِيٌّ مُطْلَقٌ مَجْهُولٌ
لَا يُضْرَبُ لَا يُضْرَبُ بَانَ لَا يُضْرَبُ بُونَ
لَا تُضْرَبُ بَانَ لَا تُضْرَبُ بِنِ لَا يُضْرَبُ بِنِ
لَا تُضْرَبُ بَانَ لَا تُضْرَبُ بُونَ لَا تُضْرَبُ بَانَ لَا تُضْرَبُ بُونَ
لَا أُضْرَبُ لَا أُضْرَبُ

صَوْتٌ كَبِيرٌ فِعْلٌ نَفِيٌّ مُؤَكَّدٌ مَعْلُومٌ
لَنْ يُضْرَبَ لَنْ يُضْرَبَ بَانَ لَنْ يُضْرَبَ بُونَ
لَنْ تُضْرَبَ لَنْ تُضْرَبَ بَانَ لَنْ تُضْرَبَ بُونَ
لَنْ تُضْرَبَ بَانَ لَنْ تُضْرَبَ بِنِ لَنْ تُضْرَبَ بِنِ
لَنْ أُضْرَبَ لَنْ أُضْرَبُ

صَوْتٌ كَبِيرٌ فِعْلٌ نَفِيٌّ مُؤَكَّدٌ مَجْهُولٌ
لَنْ يُضْرَبَ لَنْ يُضْرَبَ بَانَ لَنْ يُضْرَبَ بُونَ
لَنْ تُضْرَبَ لَنْ تُضْرَبَ بَانَ لَنْ تُضْرَبَ بُونَ
لَنْ تُضْرَبَ بَانَ لَنْ تُضْرَبَ بِنِ لَنْ تُضْرَبَ بِنِ
لَنْ أُضْرَبَ لَنْ أُضْرَبُ

صَوْتٌ كَبِيرٌ فِعْلٌ نَفِيٌّ مُؤَكَّدٌ مَعْلُومٌ
إِضْرَبُ إِضْرَبُ بَانَ إِضْرَبُ بُونَ إِضْرَبُ بَانَ إِضْرَبُ بُونَ
إِضْرَبُ بَانَ إِضْرَبُ بِنِ إِضْرَبُ بِنِ إِضْرَبُ بَانَ إِضْرَبُ بُونَ
إِضْرَبُ بَانَ إِضْرَبُ بُونَ إِضْرَبُ بَانَ إِضْرَبُ بُونَ

بِأَنُونِ تَأْكِيدٍ خَفِيفَةٍ إِحْرَبِ بْنِ إِحْرَبِ بْنِ ۞

لِتَّضَرَّبَ لِتَّضَرَّبَ بِالِتَّضَرَّبِ وَبِالِتَّضَرَّبِ لِتَّضَرَّبِ

صَوْتٌ كَبِيرٌ فِعْلٌ أَمْرٌ غَائِبٌ مَجْهُولٌ لِتَّضَرَّبِ بْنِ

مُؤَكَّدٌ بِأَنُونِ تَأْكِيدٍ ثَقِيلَةٍ لِتَّضَرَّبِ بْنِ لِتَّضَرَّبِ بَانَ لِتَّضَرَّبِ بْنِ لِتَّضَرَّبِ بَانَ لِتَّضَرَّبِ بْنِ ۞
مُؤَكَّدٌ بِأَنُونِ تَأْكِيدٍ خَفِيفَةٍ لِتَّضَرَّبِ بْنِ لِتَّضَرَّبِ بْنِ لِتَّضَرَّبِ بْنِ ۞

صَوْتٌ كَبِيرٌ فِعْلٌ أَمْرٌ غَائِبٌ مَعْلُومٌ لِئِضْرَبَ بِأَلِئِضْرَبِ وَبِأَلِئِضْرَبِ

مُؤَكَّدٌ بِأَنُونِ تَأْكِيدٍ ثَقِيلَةٍ ۞ لِئِضْرَبِ بْنِ لِئِضْرَبِ بَانَ لِئِضْرَبِ بْنِ لِئِضْرَبِ بَانَ لِئِضْرَبِ بْنِ ۞
لِئِضْرَبِ بَانَ لِئِضْرَبِ بَانَ لِئِضْرَبِ بَانَ لِئِضْرَبِ بَانَ لِئِضْرَبِ بَانَ

مُؤَكَّدٌ بِأَنُونِ تَأْكِيدٍ خَفِيفَةٍ لِئِضْرَبِ بْنِ لِئِضْرَبِ بْنِ لِئِضْرَبِ بْنِ لِئِضْرَبِ بْنِ لِئِضْرَبِ بْنِ

صَوْتٌ كَبِيرٌ فِعْلٌ أَمْرٌ غَائِبٌ مَجْهُولٌ لِئِضْرَبَ بِأَلِئِضْرَبِ وَبِأَلِئِضْرَبِ

مُؤَكَّدٌ بِأَنُونِ تَأْكِيدٍ ثَقِيلَةٍ لِئِضْرَبِ بْنِ لِئِضْرَبِ بَانَ لِئِضْرَبِ بْنِ لِئِضْرَبِ بَانَ لِئِضْرَبِ بْنِ ۞
لِئِضْرَبِ بَانَ لِئِضْرَبِ بَانَ لِئِضْرَبِ بَانَ لِئِضْرَبِ بَانَ لِئِضْرَبِ بَانَ

مُؤَكَّدٌ بِأَنُونِ تَأْكِيدٍ خَفِيفَةٍ لِئِضْرَبِ بْنِ لِئِضْرَبِ بْنِ لِئِضْرَبِ بْنِ لِئِضْرَبِ بْنِ لِئِضْرَبِ بْنِ

صَوْتٌ كَبِيرٌ فِعْلٌ أَمْرٌ غَائِبٌ مَعْلُومٌ لِأَتَّضَرَّبَ بِأَلِأَتَّضَرَّبِ وَبِأَلِأَتَّضَرَّبِ

مُؤَكَّدٌ بِأَنُونِ تَأْكِيدٍ ثَقِيلَةٍ لِأَتَّضَرَّبِ بْنِ لِأَتَّضَرَّبِ بَانَ لِأَتَّضَرَّبِ بْنِ لِأَتَّضَرَّبِ بَانَ لِأَتَّضَرَّبِ بْنِ ۞
لِأَتَّضَرَّبِ بَانَ لِأَتَّضَرَّبِ بَانَ لِأَتَّضَرَّبِ بَانَ لِأَتَّضَرَّبِ بَانَ لِأَتَّضَرَّبِ بَانَ

مُؤَكَّدٌ بِأَنُونِ تَأْكِيدٍ خَفِيفَةٍ لِأَتَّضَرَّبِ بْنِ لِأَتَّضَرَّبِ بْنِ لِأَتَّضَرَّبِ بْنِ لِأَتَّضَرَّبِ بْنِ لِأَتَّضَرَّبِ بْنِ

صَرف کبیر فعل نہی حاضر مہول الخ لَا تُضَرُّ بِ لَا تُضَرُّ بِ لَا تُضَرُّ بِ لَا تُضَرُّ بِ لَا تُضَرُّ بِ

مؤكد بانون تاکید ثقیلہ لَا تُضَرُّ بِنَّ لَا تُضَرُّ بِانَّ لَا تُضَرُّ بِنَّ لَا تُضَرُّ بِنَّ لَا تُضَرُّ بِنَّ
لَا تُضَرُّ بِانَّ لَا تُضَرُّ بِانَّ يؤكد بانون تاکید خفیفہ لَا تُضَرُّ بِنَّ لَا تُضَرُّ بِنَّ لَا تُضَرُّ بِنَّ

صَرف کبیر فعل نہی غائب معلوم لَا يَضْرِبُ لَا يَضْرِبُ لَا يَضْرِبُ لَا يَضْرِبُ لَا يَضْرِبُ

مؤكد بانون تاکید ثقیلہ لَا يَضْرِبُ بِنَّ لَا يَضْرِبُ بانَّ لَا يَضْرِبُ بِنَّ لَا يَضْرِبُ بِنَّ لَا يَضْرِبُ بِنَّ
لَا يَضْرِبُ بانَّ لَا يَضْرِبُ بانَّ يؤكد بانون تاکید خفیفہ لَا يَضْرِبُ بِنَّ لَا يَضْرِبُ بِنَّ لَا يَضْرِبُ بِنَّ

صَرف کبیر فعل نہی غائب مہول الخ لَا يُضَرِّبُ لَا يُضَرِّبُ لَا يُضَرِّبُ لَا يُضَرِّبُ لَا يُضَرِّبُ

لَا أُضْرَبُ لَا أُضْرَبُ يؤكد بانون تاکید ثقیلہ لَا يُضَرِّبُ بِنَّ لَا يُضَرِّبُ بانَّ لَا يُضَرِّبُ بِنَّ لَا يُضَرِّبُ بِنَّ لَا يُضَرِّبُ بِنَّ
لَا يُضَرِّبُ بِنَّ لَا يُضَرِّبُ بانَّ لَا يُضَرِّبُ بانَّ لَا يُضَرِّبُ بانَّ لَا يُضَرِّبُ بانَّ يؤكد بانون تاکید خفیفہ لَا يُضَرِّبُ بِنَّ لَا يُضَرِّبُ بِنَّ لَا يُضَرِّبُ بِنَّ

صَرف کبیر اسم ظرف مَضْرُوبٌ مَضْرُوبٌ مَضْرُوبٌ مَضْرُوبٌ مَضْرُوبٌ

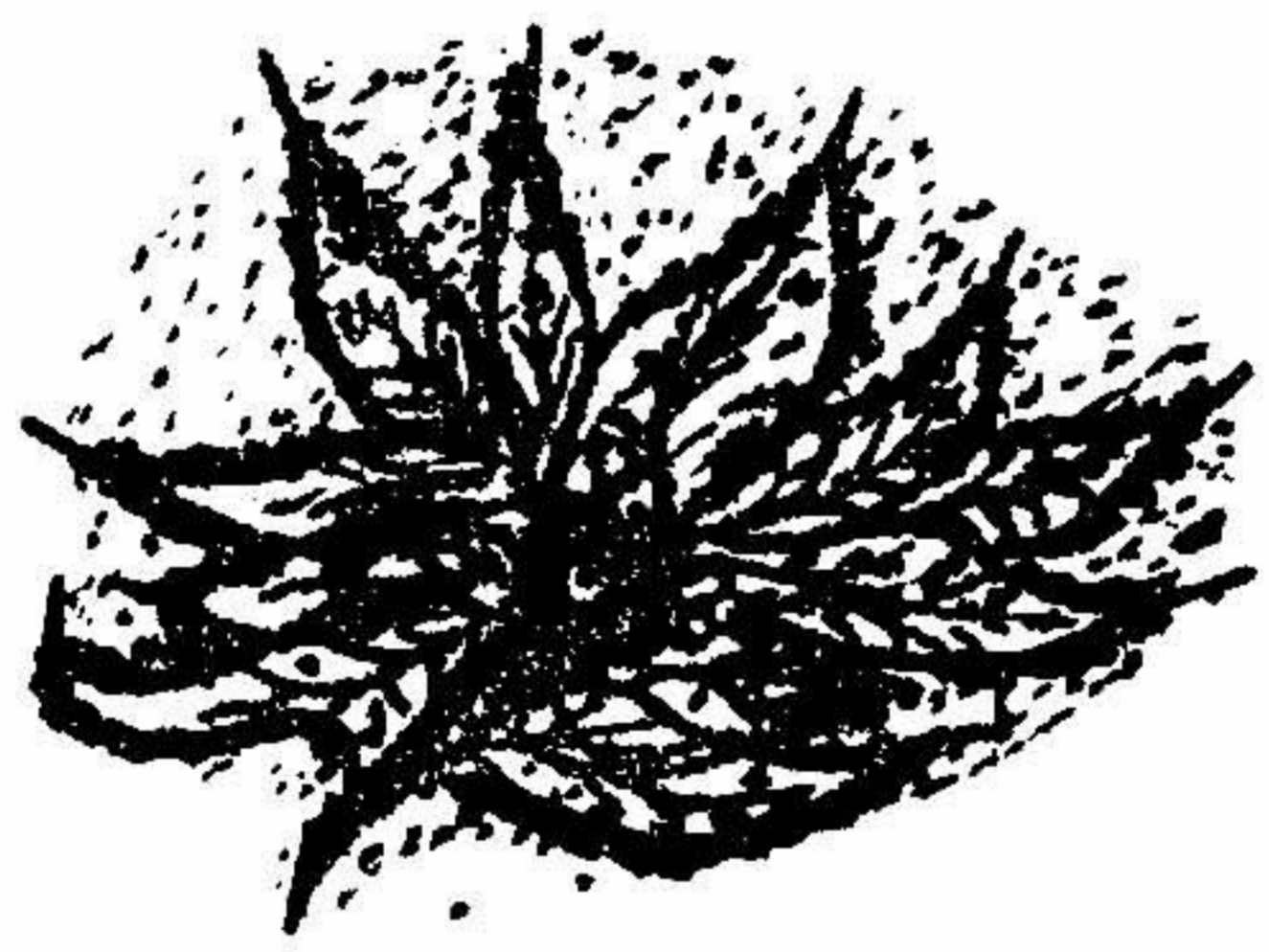
صَرف کبیر اسم آلہ مَضْرُوبٌ مَضْرُوبٌ مَضْرُوبٌ مَضْرُوبٌ مَضْرُوبٌ

صَرف کبیر اسم آلہ وسطی مَضْرُوبَةٌ مَضْرُوبَةٌ مَضْرُوبَةٌ مَضْرُوبَةٌ مَضْرُوبَةٌ

صرف کبير اسم الکبرى ^{منه} مِعْرَابٌ مِعْرَابَانِ مَعْرَابِيٌّ مَعْرَابِيٌّ

صرف کبير اسم ^{منه} تَفْضِيلُ الْمَذْكُورِ مَعْرَابٌ مَعْرَابَانِ مَعْرَابِيٌّ مَعْرَابِيٌّ

صرف کبير اسم تَفْضِيلُ الْمَذْكُورِ ^{منه} مَعْرَابِيٌّ مَعْرَابِيٌّ مَعْرَابِيٌّ مَعْرَابِيٌّ مَعْرَابِيٌّ مَعْرَابِيٌّ

قوله مِعْرَابٌ مِعْرَابَانِ مَعْرَابِيٌّ مَعْرَابِيٌّ

معانی و صیغه حرات باب اول

ما ضی معلوم

حَرَابٌ
 حَرَابٌ بَا
 حَرَابٌ بَوَا
 حَرَابٌ بَيْتَا
 حَرَابٌ بِنَا
 حَرَابٌ بِنَا
 حَرَابٌ بِنَا
 حَرَابٌ بِنَا
 حَرَابٌ بِنَا
 حَرَابٌ بِنَا
 حَرَابٌ بِنَا
 حَرَابٌ بِنَا

زوان یک مرد در زمان گذشته صیغه واحد مذکر غائب فعل ماضی معلوم ثلاثی مجرد
 زندان و مردان // // // صیغه تشبیه مذکر غائبین الخ
 زندان همه مردان // // // صیغه جمع مذکر غائبین الخ
 زوان یک زن // // // واحد مؤنثه غائبه الخ
 زوان و زنان // // // تشبیه مؤنث غائبین الخ
 زودم آن همه زنان // // // جمع // غائبات
 زوی تو یک مرد // // // واحد مذکر مخاطب الخ
 زودیشما و مردان // // // جمع // مخاطبین الخ
 زودیشما همه مردان // // // جمع // مخاطبین الخ
 زوی تو یک زن // // // واحد مؤنثه مخاطبه الخ
 زودیشما و زنان // // // تشبیه // مخاطبین
 زودیشما همه زنان // // // جمع // مخاطبات
 زودم من یک مرد یا یک زن // // // صیغه واحد متکلم الخ
 زودیم ما و مردان یا و زنان یا همه مردان یا همه زنان صیغه
 فعل ماضی معلوم ثلاثی مجرد صحیح از باب فَعَلَ يَفْعَلُ

متکلم مع لغير

مَا حَنِ مَجْزُول

زده شد آن یک مرد در زمان گذشته صیغه واحد مذکر غائب فعل ماضی مجهول
 زده شد آن دو مردان // // تشبیه مذکر غائبین // // التلاش مجرد موصیج از باب فعل لفظی

زده شدند آن همه مردان // // جمع مذکر غائبین // //

زده شد آن یک زن // // واحد مؤنثه غائبه // //

زده شدند آن دو زنان // // تشبیه مؤنثه غائبین // //

زده شدند آن همه زنان // // جمع مؤنث غائبات // //

زده شدی تو یک مرد // // واحد مذکر مخاطب // //

زده شدید شما دو مردان // // تشبیه مذکر مخاطبین // //

زده شدید شما همه مردان // // جمع مذکر مخاطبین // //

زده شدی تو یک زن // // واحد مؤنثه مخاطبه // //

زده شدید شما دو زنان // // تشبیه مؤنث مخاطبین // //

زده شدید شما همه زنان // // جمع مؤنث مخاطبات // //

زده شدم من یک مرد یا یک زن // // صیغه واحد متکلم // //

زده شدیم ما دو مردان یا دو زنان یا همه مردان یا همه زنان و در زمان

ضرب

ضربا

ضربوا

ضربت

ضربتا

ضربن

ضربت

ضربتما

ضربتم

ضربت

ضربتما

ضربن

ضربت

ضربتا

مُضَارِعٌ مَعْلُومٌ

مے زندگیاں خواہد زوآن یک مرد و زمان حال یا استقبال صیغہ واحد مذکر غائب فعل معنی	يَقْرِبُ
میں زندگیاں خواہند زوآن دو مردان در زمان حال یا استقبال صیغہ تثنیہ مذکر معلوم ثلاثی مجرد از باب فعل مضارع	يَقْرِبَانِ
مے زندگیاں خواہند زوآن ہمہ مردان در زمان حال یا استقبال صیغہ جمع مذکر غائب	يَقْرِبُونَ
مے زندگیاں خواہد زوآن یک زن صیغہ واحد مؤنث غائبہ	تَقْرِبُ
مے یا خواہند زوآن دو زنان صیغہ تثنیہ مؤنث غائبین	تَقْرِبَانِ
مے زندگیاں خواہند زوآن ہمہ زنان صیغہ جمع مؤنث غائبات	تَقْرِبْنَ
مے زنی یا خواہی زد تو یک مرد صیغہ واحد مذکر مخاطب الخ	تَقْرِبُ
مے زندگیاں خواہید زد شما دو مرد صیغہ تثنیہ مذکر مخاطبین الخ	تَقْرِبَانِ
مے زندگیاں خواہید زد شما ہمہ مردان صیغہ جمع مذکر مخاطبین الخ	تَقْرِبُونَ
مے زنی یا خواہی زد تو یک زن صیغہ واحد مؤنث مخاطبہ الخ	تَقْرِبِينَ
مے زندگیاں خواہید زد شما دو زنان صیغہ تثنیہ مؤنث مخاطبین الخ	تَقْرِبَانِ
مے زندگیاں خواہید زد شما ہمہ زنان جمع مؤنث مخاطبات	تَقْرِبْنَ
مے زخم یا خواہم زدن یک مرد یا یک زن واحد متکلم الخ	أَقْرِبُ
مے زخم یا خواہیم زد ما دو مردان یا دو زنان یا ہمہ مردان یا ہمہ زنان در زمان حال یا استقبال صیغہ متکلم مع الغیر فعل مضارع معلوم	نَقْرِبُ

مضارع مجهول

زده می شود یا خواهد زده شد آن کمر در در زمان حال یا استقبال صیغه واحد مذکر غائب
 زده میشوند یا خواهند زده شدند آن در مردان زمان الح فعل مضارع مجهول الح
 زده می شوند یا خواهند زده شدند آن همه مردان در زمان الح
 زده میشود یا خواهد زده شد آن یک زن در زمانه حال یا استقبال الح
 زده میشوند یا خواهند زده شدند آن در زنان الح
 زده میشوند یا خواهند زده شدند آن همه زنان الح
 زده میشود یا خواهد زده شد تو یک مرد الح
 زده میشود یا خواهد زده شد شما دو مردان الح
 زده میشود یا خواهد زده شد شما همه مردان الح
 زده میشود یا خواهد زده شد تو یک زن الح
 زده میشود یا خواهد زده شد شما دو زنان الح
 زده می شوید یا خواهید زده شد شما همه زنان الح
 زده میشود یا خواهد زده شد من یک مرد یا یک زن الح
 زده میشود یا خواهیم زده شد ما دو مردان یا دو زنان یا همه مردان
 یا همه زنان در زمان حال یا استقبال الح

يُضْرَبُ
 يُضْرَبَانِ
 يُضْرَبُونَ
 تُضْرَبُ
 تُضْرَبَانِ
 يُضْرَبَانِ
 تُضْرَبُ
 تُضْرَبَانِ
 تُضْرَبُونَ
 تُضْرَبِينَ
 تُضْرَبَانِ
 تُضْرَبِينَ
 أُضْرَبُ
 نُضْرَبُ

اسم فاعل

یک مرد زنده صیغه واحد مذکر اسم فاعل ثلاثی مجرد صحیح از باب فعل نفعیل	ضَارِبٌ
دو مردان زنده صیغه تشبیه مذکر	ضَارِبَانِ
همه مردان زنده صیغه جمع مذکر اسم	ضَارِبُونَ
یک زن زنده صیغه واحد مؤنث اسم فاعل ثلاثی مجرد صحیح از باب فعل نفعیل	ضَارِبَةٌ
دو زنان زنده صیغه تشبیه مؤنث	ضَارِبَاتٌ
همه زنان زنده صیغه جمع مؤنث صام	ضَارِبَاتٌ
همه زنان زنده صیغه جمع مؤنث کسر اسم فاعل	ضَارِبَاتٌ
یک مراندک زنده صیغه واحد مذکر مصغر	ضَارِبٌ
یک زن اندک زنده صیغه واحد مؤنث مصغره	ضَارِبَةٌ

اسم مفعول

یک مرد زده شده صیغه واحد مذکر اسم مفعول ثلاثی مجرد صحیح از باب فعل یفعل	مَضْرُوبٌ
دو مردان زده شده صیغه تثنیة	مَضْرُوبَانِ
همه مردان زده شده صیغه جمع <small>مذکر مسلم</small>	مَضْرُوبُونَ
یک زن زده شده صیغه واحد مؤنث	مَضْرُوبَةٌ
دو زنان زده شده صیغه تثنیة مؤنث	مَضْرُوبَتَانِ
همه زنان زده شده صیغه جمع مؤنث مسلم	مَضْرُوبَاتٌ
همه مردان یا همه زنان زده شده صیغه جمع مکرر مشترک اسم مفعول	مَضَارِيبٌ
یک مرد اندک زده شده صیغه واحد مذکر مصغر اسم مفعول	مَضْبُوبٌ
یک زن اندک زده شده صیغه واحد مؤنث مصغره اسم مفعول	مَضْبُوبَةٌ

محمد معلوم

نه زدن آن یک مرد در زمان گذشته صیغه واحد مذکر فاعل مجهول معلوم ثلاثی مجرد	لَمْ يَضْرِبْ
نه زدن آن دو مردان در زمان گذشته صیغه تثنیة مذکر فاعل مجهول معلوم ثلاثی مجرد	لَمْ يَضْرِبَا
نه زدن آن همه مردان در زمان گذشته صیغه جمع مذکر غائبین	لَمْ يَضْرِبُوا
نه زدن آن یک زن در زمان گذشته صیغه واحد مؤنث غائبه	لَمْ تَضْرِبِي
نه زدن آن دو زنان در زمان گذشته صیغه تثنیة مؤنث غائبتین	لَمْ تَضْرِبَا

اسم فاعل

یک مرد زنده صیغه واحد مذکر اسم فاعل ثلاثی مجرد صحیح از باب فعل لَفْعَلُ	ضَارِبٌ
دو مردان زنده صیغه تثنیه مذکر	ضَارِبَانِ
همه مردان زنده صیغه جمع مذکر اسم	ضَارِبُونَ
یک زن زنده صیغه واحد مؤنث اسم فاعل ثلاثی مجرد صحیح از باب فعل لَفْعَلُ	ضَارِبَةٌ
دو زنان زنده صیغه تثنیه مؤنث	ضَارِبَاتٌ
همه زنان زنده صیغه جمع مؤنث معلوم	ضَارِبَاتٌ
یک مرد مراندک زنده صیغه واحد مذکر مصغر	ضَارِبٌ
یک زن اندک زنده صیغه واحد مؤنث مصغره	ضَارِبَةٌ
همه مردان زنده صیغه جمع مذکر اسم فاعل	ضَارِبُونَ
همه زنان زنده صیغه جمع مؤنث معلوم	ضَارِبَاتٌ
همه زنان زنده صیغه جمع مؤنث	ضَارِبَاتٌ
یک مراندک زنده صیغه واحد مذکر مصغر	ضَارِبٌ
یک زن اندک زنده صیغه واحد مؤنث مصغره	ضَارِبَةٌ

اسم مفعول

یک مرد زده شده صیغه واحد مذکر اسم مفعول ثلاثی مجرد صحیح از باب فعل یفعل
 دو مردان زده شده صیغه تثنیة مذکر سالم
 همه مردان زده شده صیغه جمع مذکر سالم
 یک زن زده شده صیغه واحد مؤنث
 دو زنان زده شده صیغه تثنیة مؤنث
 همه زنان زده شده صیغه جمع مؤنث سالم
 همه مردان یا همه زنان زده شده صیغه جمع مکسر مشترک اسم مفعول الخ
 یک مرد اندک زده شده صیغه واحد مذکر مصغر اسم مفعول الخ
 یک زن اندک زده شده صیغه واحد مؤنث مصغر اسم مفعول الخ

مَضْرُوبٌ
 مَضْرُوبَانِ
 مَضْرُوبُونَ
 مَضْرُوبَةٌ
 مَضْرُوبَاتٌ
 مَضْرُوبَاتٌ
 مَضْرُوبٌ
 مَضْرُوبٌ
 مَضْرُوبَةٌ

حج معلوم

نه زود آن یک مرد در زمان گذشته صیغه واحد مذکر فاعل حج معلوم ثلاثی مجرد
 نه زود آن دو مردان در زمان گذشته صیغه تثنیة مذکر صحیح از باب فعل یفعل
 نه زود آن همه مردان در زمان گذشته صیغه جمع مذکر غائبین الخ
 نه زود آن یک زن صیغه واحد مؤنث غائبة الخ
 نه زود آن دو زنان صیغه تثنیة مؤنث غائبتین الخ

لَمْ يَفْعُرْ بِ
 لَمْ يَفْعُرْ بِمَا
 لَمْ يَفْعُرْ بِوَأ
 لَمْ يَفْعُرْ بِ
 لَمْ يَفْعُرْ بِمَا

لَمْ يَضْرِبْ
 لَمْ تَضْرِبْ
 لَمْ تَضْرِبَا
 لَمْ تَضْرِبُوا
 لَمْ تَضْرِبِي
 لَمْ تَضْرِبِيَا
 لَمْ تَضْرِبِينَ
 لَمْ تَضْرِبِيَنَّ
 لَمْ تَضْرِبِيَنَّ
 لَمْ تَضْرِبِيَنَّ

نه زودندان همه زنان در زمان گذشته صیغه جمع مؤنث غائبات الخ
 نه زوی تو یک مرد // // // صیغه واحد مذکر مخاطب الخ
 نه زودید شما دو مردان // // // صیغه تثنيه مذکر مخاطبین الخ
 نه زودید شما همه مردان // // // صیغه جمع مذکر مخاطبین الخ
 نه زوی تو یک زن // // // صیغه واحد مؤنثه مخاطبه الخ
 نه زودید شما دو زنان // // // صیغه تثنيه مؤنث مخاطبتین الخ
 نه زودید شما همه زنان // // // صیغه جمع مؤنث مخاطبات الخ
 نه زوم من یک مرد یا یک زن // // // صیغه واحد متکلم الخ
 نه زودیدم ما دو مرد یا دو زن یا همه مردان یا همه زنان در زمان گذشته
 صیغه متکلم مع الغير فعل مجهول ثلاثی مجرد صحیح از باب فَعَلَ يَفْعَلُ

مجهول

لَمْ يَضْرِبْ
 لَمْ يَضْرِبَا
 لَمْ يَضْرِبُوا
 لَمْ تَضْرِبْ
 لَمْ تَضْرِبَا
 لَمْ يَضْرِبْ
 لَمْ تَضْرِبْ
 لَمْ يَضْرِبْ
 لَمْ تَضْرِبْ

زده شدن آن یک مرد در زمان گذشته صیغه واحد مذکر غائب فعل مجهول ثلاثی مجرد
 زده نه شدن آن دو مردان // // // صیغه تثنيه مذکر الخ صحیح از باب فَعَلَ يَفْعَلُ
 زده نه شدن آن همه مردان // // // صیغه جمع مذکر غائبین الخ
 زده نه شدن آن یک زن // // // صیغه واحد مؤنثه غائبه الخ
 زده نه شدن آن دو زنان // // // صیغه تثنيه مؤنث غائبتین الخ
 زده نه شدن آن همه زنان // // // صیغه جمع مؤنث غائبات الخ
 زده نه شدن تو یک مرد // // // صیغه واحد مذکر مخاطب الخ
 زده نه شدن شما دو مردان // // // صیغه تثنيه مذکر مخاطبین الخ

لَمْ تَضْرِبُوا
لَمْ تَضْرِبُوا
لَمْ تَضْرِبُوا
لَمْ تَضْرِبُوا
لَمْ تَضْرِبُوا
لَمْ تَضْرِبُوا

زده نه شديد شما همه مردان // // // // // صیغه جمع مذکر مخاطبین
زده نه شدی تو یک زن // // // // // صیغه واحد مؤنثه مخاطبه
زده نه شدید شما دوزنان // // // // // صیغه تشبیه مؤنثه مخاطبین
زده نه شدید شما همه زنان // // // // // صیغه جمع مؤنثه مخاطبات
زده نه شدم من یک مرد یا یک زن // // // // // صیغه واحد متکلم
زده نه شدیم ما دو مردان یا دو زنان یا همه مردان یا همه زنان
در زمان گذشته صیغه متکلم مع الفی فعل مجرب

فعل امر مطلق معلوم

لا یضرب - نمی زند یا نخواستند که یک مرد و زن
حال یا استقبال صیغه واحد مذکر غایب فعل امر معلوم

لا یضربان
لا یضربون
لا یضرب
لا یضربان
لا یضربون
لا یضرب
لا یضربان
لا یضربون
لا یضربان
لا یضربون
لا یضربان
لا یضربون
لا یضربان
لا یضربون
لا یضربان
لا یضربون

نمی زند یا نخواستند که دو مردان در زمان حال یا استقبال صیغه تشبیه مذکر غایب
نمی زند یا نخواستند که همه مردان // // // // // صیغه جمع مذکر غایبین
نمی زند یا نخواستند که یک زن // // // // // صیغه واحد مؤنثه مخاطبه
نمی زند یا نخواستند که دوزنان // // // // // صیغه تشبیه مؤنثه مخاطبین
نمی زند یا نخواستند که همه زنان // // // // // صیغه جمع مؤنثه غایبات
نمی زند یا نخواستند که دو تو یک مرد // // // // // صیغه واحد مذکر مخاطب
نمی زند یا نخواستند که شما دو مردان // // // // // صیغه تشبیه مذکر مخاطبین
نمی زند یا نخواستند که شما همه مردان // // // // // صیغه جمع مذکر مخاطبین
نمی زند یا نخواستند که تو یک زن // // // // // صیغه واحد مؤنثه مخاطبه
نمی زند یا نخواستند که شما دوزنان // // // // // صیغه تشبیه مؤنثه مخاطبین
نمی زند یا نخواستند که شما همه زنان // // // // // صیغه جمع مؤنثه مخاطبات
نمی زند یا نخواستند که هر دو یک زن // // // // // صیغه واحد متکلم

لَا تُضْرَبُ

نہے زخم یا ناخوایم زده مردان یا دوزن یا ہمہ مردان یا ہمہ زن در زمان
حال یا استقبال صیغہ متکلم مع الغیر الخ

فعل نفي مطلق مجہول

- لَا يُضْرَبُ
- لَا يُضْرَبَانِ
- لَا يُضْرَبُونَ
- لَا تُضْرَبُ
- لَا تُضْرَبَانِ
- لَا تُضْرَبْنَ
- لَا تُضْرَبُ
- لَا تُضْرَبَانِ
- لَا تُضْرَبُونَ
- لَا تُضْرَبِينَ
- لَا تُضْرَبَانِ
- لَا تُضْرَبَيْنِ
- لَا تُضْرَبُ
- لَا تُضْرَبُ

زده نمیشود یا نخواهد زده شد آن یکروز زمان حال یا استقبال صیغہ واحد مذکر
 زده نمیشود یا نخواهد زده شد آن دوزن الخ غائب فعل نفي مطلق مجہول الخ
 زده نمیشود یا نخواهد زده شد آن ہمہ مردان الخ صیغہ جمع مذکر غائبین
 زده نمیشود یا نخواهد زده آن یک زن در زمان حال یا استقبال صیغہ احدہ مؤنثہ غائبہ
 زده نمیشود یا نخواهد زده شد آن دوزنان الخ صیغہ تثنیہ مؤنث غائبین
 زده نمیشود یا نخواهد زده شد آن ہمہ زنان صیغہ جمع مؤنث غائبات
 زده نمیشود یا نخواهد زده شد تو یک مرد الخ صیغہ واحد مذکر مخاطب
 زده نمیشود یا نخواهد زده شد تو مردان الخ صیغہ تثنیہ مذکر مخاطبین
 زده نمیشود یا نخواهد زده شد شما ہمہ مردان الخ صیغہ جمع مذکر مخاطبین
 زده نمیشود یا نخواهد زده شد تو یک زن الخ صیغہ واحدہ مؤنثہ مخاطبہ
 زده نمیشود یا نخواهد زده شد تو زنان الخ صیغہ تثنیہ مؤنث مخاطبین
 زده نمیشود یا نخواهد زده شد شما ہمہ زنان الخ جمع مؤنث مخاطبات
 زده نمیشوم یا نخواهم زده شد من یک مرد یا یک زن واحد متکلم
 زده نمیشویم یا نخواهیم زده شد ما دو مردان یا دو زنان یا ہمہ مردان یا ہمہ
 زنان در زمان حال یا استقبال الخ

فعل نفی مؤکد باین معلوم

لَنْ يُضْرَبَ
لَنْ يُضْرَبَا
لَنْ يُضْرَبُوا
لَنْ تُضْرَبَ
لَنْ تُضْرَبَا
لَنْ يُضْرَبَنَّ
لَنْ تُضْرَبَنَّ
لَنْ تُضْرَبُوا
لَنْ تُضْرَبُوا
لَنْ تُضْرَبِي
لَنْ تُضْرَبِيَا
لَنْ تُضْرَبِينَ
لَنْ أُضْرَبَ
لَنْ تُضْرَبَ

برگزیده نخواهند زد آن بگردن زنان استقبال صیغه واحد مذکر غائب فعل نفی مؤکد معلوم
برگزیده خواهند زد آن دو مردان صیغه تثنیه مذکر
برگزیده خواهند زد آن همه مردان جمع مذکر غائبین
برگزیده نخواهند زد آن یک زن صیغه واحد مؤنثه غائبه
برگزیده خواهند زد آن دو زن صیغه تثنیه مؤنثه غائبین
برگزیده خواهند زد آن همه زنان جمع مؤنثه غائبات
برگزیده خواهی زد تو یک مرد صیغه واحد مذکر مخاطب
برگزیده خواهید زد شما دو مرد صیغه تثنیه مذکر مخاطب
برگزیده خواهید زد شما همه مردان جمع مذکر مخاطبین
برگزیده خواهی زد تو یک زن صیغه واحد مؤنثه مخاطبه
برگزیده خواهید زد شما دو زن صیغه تثنیه مؤنثه مخاطبین
برگزیده خواهید زد شما همه زنان جمع مؤنثه مخاطبات
برگزیده خواهم زد من یک مرد یا یک زن صیغه واحد متکلم
برگزیده خواهیم زد ما دو مرد یا دو زن یا همه مردان یا همه زنان

لَنْ يُضْرَبَ

لَنْ يُضْرَبَا

لَنْ يُضْرَبُوا

لَنْ تُضْرَبَ

لَنْ تُضْرَبَا

لَنْ يُضْرَبَنَّ

لَنْ تُضْرَبَ

لَنْ تُضْرَبَا

لَنْ تُضْرَبُوا

لَنْ تُضْرَبَ بِي

لَنْ تُضْرَبَا

لَنْ تُضْرَبَنَّ

لَنْ أُضْرَبَ

لَنْ تُضْرَبَ

هرگز زده نخواهد شد آن یک مرد در زمان استقبال صیغه واحد مذکر الح

هرگز زده نخواهد شد آن دو مردان الح فعل نفی موكده مجهول الح

هرگز زده نخواهد شد آن همه مردان الح صیغه جمع مذکر غائبین مجهول الح

هرگز زده نخواهد شد آن یک زن الح صیغه واحد مؤنثه غایبه الح

هرگز زده نخواهد شد آن دو زنان الح صیغه تثنیة مؤنثه غائبین الح

هرگز زده نخواهد شد آن همه زنان الح صیغه جمع مؤنثه غایبات الح

هرگز زده نخواهی شد تو یک مرد الح صیغه واحد مذکر مخاطب الح

هرگز زده نخواهی شد شما دو مردان الح صیغه تثنیة مذکر مخاطبین الح

هرگز زده نخواهی شد شما همه مردان الح صیغه جمع مذکر مخاطبین الح

هرگز زده نخواهی شد تو یک زن الح صیغه واحد مؤنثه مخاطبه

هرگز زده نخواهی شد شما دو زنان الح صیغه تثنیة مؤنثه مخاطبین

هرگز زده نخواهی شد شما همه زنان الح صیغه جمع مؤنثه مخاطبات

هرگز زده نخواهم شد من یک مرد یا یک زن صیغه واحد متکلم الح

هرگز زده نخواهیم شد ما دو مردان یا دو زنان یا همه مردان یا همه زنان صیغه متکلم مع الغیر

فعل امر حاضر معلوم

إِضْرِبْ

إِضْرِبَا

بزن تو یک مرد صیغه واحد مذکر مخاطب فعل امر حاضر معلوم الح

بزنید شما دو مردان صیغه تثنیة مخاطبین الح

اَضْرِبُوا
اَضْرِبِي
اَضْرِبَا
اَضْرِبِيْنَ

بزید شما همه مردان صیغه جمع مذکر مخاطبین فعل امر معلوم اول

بزنی تو یک زن صیغه واحد مؤنثه مخاطبه // //

بزید شما دو زنان صیغه تشبیه مؤنث مخاطبین // //

بزید شما همه زنان صیغه جمع مؤنث مخاطبات

مؤكد بانون تاکید تشبیه

البتة باید که بزنی تو یک مرد صیغه واحد مذکر مخاطب فعل امر معلوم

// // بزید شما دو مردان // // مؤكدا بانون تاکید تشبیه

// // بزید شما همه مردان // // صیغه جمع مذکر مخاطبین

// // بزنی تو یک زن // // واحد مؤنثه مخاطبه // //

// // بزید شما دو زنان // // صیغه تشبیه مؤنث مخاطبین

بزید شما همه زنان // // جمع مؤنث مخاطبات

مؤكد بانون تاکید خفیه

البتة باید که بزنی تو یک مرد صیغه واحد مذکر مخاطب // //

// // بزید شما همه مردان صیغه جمع مذکر مخاطبین // //

// // بزنی تو یک زن صیغه واحد مؤنثه مخاطبه // //

// // //

اَضْرِبِيْنَ
اَضْرِبِيْنَ
اَضْرِبِيْنَ
اَضْرِبِيْنَ
اَضْرِبِيْنَ
اَضْرِبِيْنَ

اَضْرِبِيْنَ
اَضْرِبِيْنَ
اَضْرِبِيْنَ

على الصواب البتة ضروري بزنی سله الصواب البتة بزنی كما هو المعلوم من القواعد الفارسیة

امر حاضر مجهول

باید که زده شوی تو یک مرد صیغه واحد مذکر مخاطب فعل امر حاضر مجهول
 باید که زده شویدی شما دو مردان صیغه شکیه مذکر اولی ثلاثی مجرد صحیح از باب الف
 باید زده شویدی شما همه مردان صیغه جمع مذکر مخاطبین الف
 باید زده شوی تو یک زن // واحد مؤنثه مخاطبه الف
 باید زده شویدی شما دو زنان // تشکیه مؤنث مخاطبین الف
 باید زده شویدی شما همه زنان // جمع مؤنث مخاطبات الف

موکد بانون تاکید ثقیله

البته باید که زده شوی تو یک مرد صیغه واحد مذکر مخاطب الف
 // // زده شویدی شما دو مردان الف تشکیه مذکر مخاطبین الف
 // // زده شویدی شما همه مردان الف صیغه جمع مذکر مخاطبین
 // // زده شوی تو یک زن الف // واحد مؤنثه مخاطبه
 // // زده شویدی شما دو زنان الف // تشکیه مؤنث مخاطبین
 // // زده شویدی شما همه زنان الف // جمع مؤنث مخاطبات

موکد بانون تاکید خفیفه

البته باید که زده شوی تو یک مرد صیغه واحد مذکر مخاطب الف
 // // زده شویدی شما همه مردان صیغه جمع مذکر مخاطبین
 // // زده شوی تو یک زن صیغه واحد مؤنثه مخاطبه

لِتَقْرَبْ

لِتَقْرَبَا

لِتَقْرَبُوا

لِتَقْرَبِي

لِتَقْرَبَا

لِتَقْرَبُنَّ

لِتَقْرَبَنَّ

لِتَقْرَبَانِ

لِتَقْرَبَانِ

لِتَقْرَبِي

لِتَقْرَبَانِ

لِتَقْرَبَانِ

لِتَقْرَبِي

لِتَقْرَبِي

لِتَقْرَبِي

على الصواب زده شواں در موکد بانون ثقیله البته ضرور زده شود الف و در خفیفه البته زده شود الف

امرغائب مجهول

باید که زده شود آن یک و صیغه واحد مذکر غائب فصل امر مجهول الح
 // // // شوند آن دو مردان صیغه تشبیه مذکر غائبین الح
 // // // آن همه مردان صیغه جمع مذکر غائبین الح
 // // // زده شود آن یک زن صیغه واحد مؤنث غائبه
 // // // زده شوند آن دو زنان صیغه تشبیه مؤنث غائبین الح
 // // // زده شود آن همه زنان صیغه جمع مؤنث غائبات الح
 // // // زده شوم من یک مرد یا یک زن صیغه واحد متکلم الح
 // // // زده شویم ما دو مرد یا دو زن یا همه مرد یا همه زنان صیغه جمع متکلم

مؤكد بانون تاکید ثقیله

البته باید که زده شود آن یک مرد صیغه واحد مذکر غائب فصل امر غائب
 // // // زده شوند آن دو مردان صیغه تشبیه مذکر مجهول مؤكدا بانون تاکید ثقیله
 // // // زده شوند آن همه مردان // جمع مذکر غائبین الح
 // // // زده شود آن یک زن // واحد مؤنث غائبه الح
 // // // زده شوند آن دو زنان // تشبیه مؤنث غائبین الح
 // // // زده شوند آن همه زنان // جمع مؤنث غائبات
 // // // زده شوم من یک مرد یا یک زن صیغه واحد متکلم
 // // // زده شویم ما دو مردان یا دو زنان یا همه مردان یا همه زنان

مؤكد بانون تاکید خفیفه

لِيُضْرَبَ
 لِيُضْرَبَا
 لِيُضْرَبُوا
 لَتُضْرَبَ
 لَتُضْرَبَا
 لَتُضْرَبْنَ
 لَا أُضْرَبُ
 لَنُضْرَبَ
 لِيُضْرَبَنَّ
 لِيُضْرَبَانِ
 لِيُضْرَبُنَّ
 لَتُضْرَبَنَّ
 لَتُضْرَبَانِ
 لِيُضْرَبَنَّ
 لَا أُضْرَبَنَّ
 لَنُضْرَبَنَّ

لِيُضْرِبَنَّ
لِيُضْرِبَنَّ
تِيضْرِبَنَّ
لَاضْرِبَنَّ
لِنُضْرِبَنَّ

البتة باید که زده شود آن یک مرد صیغه واحد مذکر غائب الخ
// // // زده شوند آن همه مردان صیغه جمع مذکر غائبین الخ
// // // زده شود آن یک زن صیغه واحد مؤنثه غائبه الخ
// // // زده شود من یک مرد یا یک زن صیغه واحد متکلم الخ
// // // زده شویم ما و مراد یا دوزنان یا همه مردان یا همه زنان الخ

نهی حاضر معلوم

لَا تُضْرِبُ
لَا تُضْرِبِي
لَا تُضْرِبُوا
لَا تُضْرِبِي
لَا تُضْرِبِي
لَا تُضْرِبِي

مزن تو یک مرد صیغه واحد مذکر مخاطب فعل نهی حاضر معلوم الخ
مزنید شما دو مردان صیغه تشبیه مذکر مخاطبین الخ
مزنید شما همه مردان صیغه جمع مذکر مخاطبین الخ
مزن تو یک زن صیغه واحد مؤنثه مخاطبه الخ
مزنید شما دوزنان صیغه تشبیه مؤنثه مخاطبتین الخ
مزنید شما همه زنان صیغه جمع مؤنثه مخاطبات

موکد بانون تاکید ثقیله

لَا تُضْرِبَنَّ
لَا تُضْرِبَانَّ
لَا تُضْرِبُنَّ
لَا تُضْرِبِيَنَّ
لَا تُضْرِبِيَنَّ
لَا تُضْرِبِيَنَّ

البتة باید که نزدی تو یک مرد صیغه واحد مذکر مخاطب فعل نهی حاضر الخ
// // // نزدی شما دو مردان صیغه تشبیه مذکر مخاطبین الخ
// // // نزدی شما همه مردان صیغه جمع مذکر مخاطبین الخ
// // // نزدی تو یک زن صیغه واحد مؤنثه مخاطبه الخ
// // // نزدی شما دوزنان صیغه تشبیه مؤنثه مخاطبتین الخ
// // // نزدی شما همه زنان صیغه جمع مؤنثه مخاطبات

موکد بانون تاکید خفیفه

البته باید که نزدنی تو یک مرد صیغه واحد مذکر مخاطب فعل نهی	لَا تُضْرِبَنَّ
// // // نزدیشما همه مردان صیغه واحد مذکر مخاطب جمع	لَا تُضْرِبُوا
// // // نزدنی تو یک زن صیغه واحد مؤنثه مخاطبه	لَا تُضْرِبِي

نهی حاضر مجهول

باید که زده نشوی تو یک مرد صیغه واحد مذکر مخاطب فعل نهی حاضر مجهول	لَا تُضْرَبْ
// // // زده نشوید شما دو مردان صیغه تشبیه مذکر مخاطب جمع	لَا تُضْرَبُوا
// // // زده نشوید شما همه مردان صیغه جمع مذکر مخاطب جمع	لَا تُضْرَبُوا
// // // زده نشوی تو یک زن صیغه واحد مؤنثه مخاطبه	لَا تُضْرَبِي
// // // زده نشوید شما دو زنان صیغه تشبیه مؤنثه مخاطب جمع	لَا تُضْرَبِي
// // // زده نشوید شما همه زنان صیغه جمع مؤنثه مخاطب جمع	لَا تُضْرَبِي

مؤكد بانون تاكيد ثقيله

البته باید که زده نشوی تو یک مرد صیغه واحد مذکر مخاطب فعل نهی	لَا تُضْرَبَنَّ
// // // زده نشوید شما دو مردان صیغه تشبیه مذکر مخاطب جمع	لَا تُضْرَبَانَّ
// // // زده نشوید شما همه مردان صیغه جمع مذکر مخاطب جمع	لَا تُضْرَبَانَّ
// // // زده نشوی تو یک زن صیغه واحد مؤنثه مخاطبه	لَا تُضْرَبِيَنَّ
// // // زده نشوید شما دو زنان صیغه تشبیه مؤنثه مخاطب جمع	لَا تُضْرَبَانَّ
// // // زده نشوید شما همه زنان صیغه جمع مؤنثه مخاطب جمع	لَا تُضْرَبَانَّ

مؤكد بانون تاكيد خفيفه

البته باید که زده نشوی تو یک مرد صیغه واحد مذکر مخاطب فعل نهی	لَا تُضْرَبَنَّ
// // // زده نشوید شما همه مردان صیغه جمع مذکر مخاطب جمع	لَا تُضْرَبَنَّ

عنه الصواب البته من الخ عه الصواب زده مشوا الخ در ثقيله البته من در زده مشوا الخ در خفيفه البته زده مشوا الخ

البتة باید که نزننی تو یک زن صیغه واحده مؤنثه صفا طبه

لَا تُفْرِقِينَ

نهی غائب معلوم

باید که نزنند آن یک مرد صیغه واحده مذکر غائب فعل نهی غائب معلوم

لَا يُفْرَبُ

« نزنند آن دو مردان صیغه تشبیه مذکر غائبین »

لَا يُفْرَبَا

« نزنند آن همه مردان صیغه جمع مذکر غائبین »

لَا يُفْرَبُونَ

« نزنند آن یک زن صیغه واحده مؤنثه غائبه »

لَا تُفْرَبُ

« نزنند آن دو زنان صیغه تشبیه مؤنث غائبین »

لَا تُفْرَبَا

« نزنند آن همه زنان صیغه جمع مؤنث غائبات »

لَا يُفْرَبْنَ

نزنم من یکمرو یا یکزن صیغه واحده متکلم نزنیم مادر مردان یا دوزنان یا همه مردان یا همه زنان

لَا أُفْرَبُ

مؤكد بانون تاکید لقیله

البتة باید که نزنند آن یک مرد صیغه واحده مذکر غائب فعل نهی غائب معلوم

لَا يُفْرَبُ بِنَّ

« نزنند آن دو مردان صیغه تشبیه مذکر غائبین »

لَا يُفْرَبَانِ

« نزنند آن همه مردان صیغه جمع مذکر غائبین »

لَا يُفْرَبْنَ

« نزنند آن یک زن صیغه واحده مؤنثه غائبه »

لَا تُفْرَبُ بِنَّ

« نزنند آن دو زنان صیغه تشبیه مؤنث غائبین »

لَا تُفْرَبَانِ

« نزنند آن همه زنان صیغه جمع مؤنث غائبات »

لَا يُفْرَبْنَ

« نزنم من یکمرو یا یک زن صیغه واحده متکلم فعل نهی غائب »

لَا أُفْرَبُ بِنَّ

« نزنیم مادر مردان یا دوزنان یا همه مردان یا همه زنان »

لَا تُفْرَبْنَ

مؤكد بانون تاکید نحيفة

البتة باید که نزنند آن یک مرد صیغه واحده مذکر غائب

لَا تُفْرَبُ بِنَّ

البته باید که ترند آن همه مردان صیغه جمع مذکر غائبین	لَا يُضْرَبُ
» » » ترند آن یک زن صیغه واحد مؤنثه غائبه	لَا تُضْرَبُ
» » » ترند من یک مرد یا یک زن صیغه واحد متکلم	لَا أُضْرَبُ
» » » ترندیم ما دو مردان یا دو زنان یا همه مردان یا همه زنان	لَا نُضْرَبُ

نهی غائب مجهول

باید که زده نشود آن یک مرد صیغه واحد مذکر غائب فعل نهی غائب	لَا يُضْرَبُ
» » » زده نشوند آن دو مردان صیغه تثنيه مذکر غائبین	لَا يُضْرَبَا
» » » زده نشوند آن همه مردان صیغه جمع مذکر غائبین	لَا يُضْرَبُوا
» » » زده نشود آن یک زن صیغه واحد مؤنثه غائبه	لَا تُضْرَبُ
» » » زده نشوند آن دو زنان صیغه تثنيه مؤنثه غائبین	لَا تُضْرَبَا
» » » زده نشوند آن همه زنان صیغه جمع مؤنثه غائبات	لَا يُضْرَبْنَ
» » » زده نشوم من یک مرد یا یک زن صیغه واحد متکلم	لَا أُضْرَبُ
» » » زده نشویم ما دو مردان یا دو زنان یا همه مردان یا همه زنان	لَا نُضْرَبُ

هنگامه بانوان تاکید تفضیله

البته باید که زده نشود آن یک مرد صیغه واحد مذکر غائب فعل نهی غائب	لَا يُضْرَبُ
» » » زده نشوند آن دو مردان صیغه تثنيه مذکر غائبین	لَا يُضْرَبَا
» » » زده نشوند آن همه مردان صیغه جمع مذکر غائبین	لَا يُضْرَبُوا
» » » زده نشود آن یک زن صیغه واحد مؤنثه غائبه	لَا تُضْرَبُ
» » » زده نشوند آن دو زنان صیغه تثنيه مؤنثه غائبین	لَا تُضْرَبَا
» » » زده نشوند آن همه زنان صیغه جمع مؤنثه غائبات	لَا يُضْرَبْنَ

لَا أُضْرَبُ
لَا تُضْرَبُ

زده نشوم من یک مرد یا یک صیغه واحد متکلم
زده نشویم ما دو مردان یا دو زنان یا همه مردان یا همه زنان
موکد بانون تا کید تحفیغه

لَا يُضْرَبُ
لَا يُضْرَبُ
لَا تُضْرَبُ
لَا أُضْرَبُ
لَا تُضْرَبُ

البتة باید که زده نشود آن یک مرد صیغه واحد مذکر غائب
" " " زده نشوند آن همه مردان صیغه جمع مذکر غائبین
" " " زده نشود آن یک زن صیغه واحد مؤنثه غائبه
" " " زده نشوم من یک مرد یا یک زن صیغه واحد متکلم
" " " زده نشویم ما دو مردان یا دو زنان یا همه مردان یا همه زنان

اسم ظرف

مَضْرِبٌ
مَضْرِبَانِ
مَضَارِبُ
مُضِيرٌ

یک جا یا یک وقت زدن صیغه واحد اسم ظرف ثلاثی مجرد
دو جا یا دو وقت زدن صیغه تثنیة " " " "
همه جا یا همه وقت زدن صیغه جمع مکسر " " " "
یک جا یا یک وقت اندک زدن صیغه واحد مصغر " " " "

اسم آلہ صغری

مِضْرَابٌ
مِضْرَابَانِ
مِضَارِبُ
مُضِيرٌ

یک آلہ زدن صیغه واحد اسم آلہ صغری ثلاثی مجرد
دو آلہ زدن صیغه تثنیة " " " "
همه آلہ زدن صیغه جمع مکسر " " " "
یک آلہ اندک زدن صیغه واحد مصغر اسم آلہ صغری

اسم آلہ وسطیٰ

یک آلہ زدن صیغہ واحد اسم آلہ وسطیٰ ثلاثی مجرد
 دو آلہ زدن صیغہ ثنیه اسم آلہ وسطیٰ ثلاثی مجرد
 ہمہ آلہ زدن صیغہ جمع مکسر ثلاثی مجرد
 یک آلہ اندک زدن صیغہ واحد مصغرا اسم آلہ وسطیٰ

مِضْرَابَةٌ
 مِضْرَابَانِ
 مِضْرَابٍ
 مِضْرَابَةٌ

اسم آلہ کبریٰ

یک آلہ زدن صیغہ واحد اسم آلہ کبریٰ ثلاثی مجرد صیغہ از باب
 دو آلہ زدن صیغہ ثنیه اسم آلہ کبریٰ ثلاثی مجرد
 ہمہ آلہ زدن صیغہ جمع مکسر اسم آلہ کبریٰ ثلاثی مجرد
 یک آلہ اندک زدن صیغہ واحد مصغرا اسم آلہ کبریٰ

مِضْرَابٌ
 مِضْرَابَانِ
 مِضْرَابِيں
 مِضْرَابِيں

اسم لتفصیل المذکر

یک مرد زنده تر صیغہ واحد مذکر اسم تفصیل المذکر
 دو مرداں زنده تر صیغہ ثنیه مذکر اسم تفصیل المذکر
 ہمہ مرداں زنده تر صیغہ جمع مذکر اسم تفصیل المذکر
 چہ مرداں زنده تر صیغہ جمع مذکر مکسر اسم تفصیل المذکر
 یک مرد اندک زنده تر صیغہ واحد مذکر مصغرا اسم تفصیل المذکر

أَخْرَابٌ
 أَخْرَابَانِ
 أَخْرَابِيں
 أَخْرَابِيں
 أَخْرَابِيں

اسم تفصیل الموات

یک زن زنده تر صیغه واحده مؤنثه اسم تفضیل المونث	ضَرْبُ بِي
دو زن زنده تر صیغه ثنیه مؤنثه	ضَرْبُ بَيَانٍ
همه زنان زنده تر صیغه جمع مؤنثه سالم اسم تفضیل المونث	ضَرْبُ بَيَاتٍ
همه زنان زنده تر صیغه جمع مؤنثه مکسر	ضَرْبُ
یک زن اندک زنده تر صیغه واحده مؤنثه مشغره	ضَرْبُ يَبِي

صرف صغير ثلاثي مجرد صحيح از باب فعل يفعل چوں النضر یا س کرین

نَضَرَ يَنْضَرُ نَضْرًا فَهُوَ نَاحِرٌ وَنَضِرًا يَنْضَرُ نَضْرًا أَفْذَاكَ مَنْصُودٌ
 لَمْ يَنْضَرْ لَمْ يَنْضَرْ لَا يَنْضَرُ لَا يَنْضَرُ لَنْ يَنْضَرَ لَنْ يَنْضَرَ الْأَمْرُ مِنْهُ
 أَنْضَرَ لَنْضَرَ لِيَنْضَرَ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَنْضَرُ لَا تَنْضَرُ لَا يَنْضَرُ
 لَا يَنْضَرُ وَالظَّرْفُ مِنْهُ مَنْضَرٌ وَالْآلَةُ مِنْهُ مِنْضَرٌ وَمِنْضَرٌ
 وَاسْمُ تَفْضِيلِ الْمَذْكُورِ مِنْهُ أَنْضَرٌ وَالْمُؤْنِثُ مِنْهُ نَضْرَايُ :

صرف صغير ثلاثي مجرد صحيح از باب فعل يفعل چوں العلم یا ستن

عَلَّمَ يَعْلَمُ عَلِيمًا فَهُوَ عَالِمٌ وَعَلِمَ يُعْلَمُ عَلِيمًا فَذَلِكَ مَعْلُومٌ
 لَمْ يَعْلَمْ لَمْ يَعْلَمْ لَا يَعْلَمُ لَا يَعْلَمُ لَنْ يَعْلَمَ لَنْ يَعْلَمَ الْأَمْرُ مِنْهُ
 أَعْلَمَ لَتَعْلَمَ لِيَعْلَمَ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَعْلَمُ لَا تَعْلَمُ لَا يَعْلَمُ
 لَا يَعْلَمُ وَالظَّرْفُ مِنْهُ مَعْلَمٌ وَالْآلَةُ مِنْهُ مِعْلَمٌ وَمِعْلَمٌ
 وَاسْمُ تَفْضِيلِ الْمَذْكُورِ مِنْهُ أَعْلَمٌ وَالْمُؤْنِثُ مِنْهُ عَلِمَايُ ،

صرف صغير ثلاثي مجرد صحيح از باب فعل يفعل چوں المنع یا زد داشتن

مَنْعَ يَنْعُ مَنَعًا فَهُوَ مَانِعٌ وَمَنْعَ يَنْعُ مَنَعًا فَذَاكَ مَنُوعٌ
 لَمْ يَنْعَ لَمْ يَنْعَ لَا يَنْعُ وَلَا يَنْعُ لَنْ يَنْعَ لَنْ يَنْعَ
 الْأَمْرُ مِنْهُ أَمَّنَعُ لَمْ يَنْعَ لَيْسَ يَنْعُ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَنْعُ لَا تَنْعُ
 لَا يَنْعُ لَا يَنْعُ وَالظُّرْفُ مِنْهُ مَنَعٌ وَمَنْعَةٌ وَمِنْعَاءٌ وَاسْمُ الْمَذْكُورِ
 مِنْهُ أَمْنَعٌ وَالْمَوْنُثُ مِنْهُ مَنَعِي -

صَوَفٌ مَعْتَرٌ لِأَنَّ مَجْرُودَهُ مَحْمُودٌ مِنْ أَزْبَابِ فَعَلٍ يَفْعَلُ مَجْرُودِ الْمَحْسَبَةِ وَ
 الْحِسَابِ بِأَنَّ مَحْسَبًا مَحْسَبَةٌ وَحِسَابًا فَهُوَ
 حَامِسٌ وَحِسْبٌ يُحْسَبُ مَحْسَبَةً وَحِسَابًا فَذَاكَ مَحْسُوبٌ
 لَمْ يَحْسَبْ لَمْ يَحْسَبْ لَا يَحْسَبُ وَلَا يَحْسَبُ لَنْ يَحْسَبَ لَنْ يَحْسَبَ
 وَالْأَمْرُ مِنْهُ أَحْسَبُ لِحُسْبٍ لِحِسْبٍ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَحْسَبُ
 لَا تَحْسَبُ لَا يَحْسَبُ وَلَا يَحْسَبُ وَالظُّرْفُ مِنْهُ حَسْبٌ وَاللَّامُ مِنْهُ
 حِسْبٌ وَحِسْبَةٌ وَأَوْ حِسَابٌ وَاسْمُ تَفْصِيلِ الْمَذْكُورِ مِنْهُ أَحْسَبٌ وَ
 الْمَوْنُثُ مِنْهُ حِسْبِي -

صَوَفٌ مَعْتَرٌ لِأَنَّ مَجْرُودَهُ مَحْمُودٌ مِنْ أَزْبَابِ فَعَلٍ يَفْعَلُ مَجْرُودِ الشُّرُوفِ
 وَالشُّرَافَةِ بِأَنَّ مَجْرُودَهُ مَجْرُودٌ شَرَفٌ لَشُرُوفٍ شُرُوفًا وَشُرَافَةً فَهُوَ
 شُرُوفِيٌّ لَمْ يَشُرُفْ لَا يَشُرُفُ لَنْ يَشُرُفَ لَنْ يَشُرُفَ
 وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَشُرُفْ لَا تَشُرُفْ وَالظُّرْفُ مِنْهُ شُرُوفٌ وَاسْمُ تَفْصِيلِ الْمَذْكُورِ مِنْهُ
 أَشْرُوفٌ وَالْمَوْنُثُ مِنْهُ شُرُوفِيٌّ -

تَمَامُ شُرُوفِ الْأَبْوَابِ مَجْرُودًا
 صِفَتٌ مِثْلُهُ: شُرُوفِيٌّ شُرُوفِيٌّ شُرُوفِيٌّ شُرُوفِيٌّ شُرُوفِيٌّ
 شُرُوفَانِ أَشْرَافٍ وَأَشْرَافٍ أَشْرَافَةٌ شُرُوفِيَّتَانِ
 شُرُوفِيَّتَانِ شُرُوفِيَّتَانِ شُرُوفِيَّتَانِ شُرُوفِيَّتَانِ

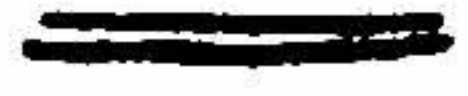
صروف صغیر ثلاثی مزید فیہ صحیح از باب افعال حوالی الاحرام
 تعظیم کردن اکرم یکرم احراما فهدو مکرام و احرام یکرم
 احراما فذاک مکرم لم یکرم لم یکرم لا یکرم
 لا یکرم لن یکرم لن یکرم الامر منه اکرم لشکر
 یکرم یکرم والنهی عنه لا تکرم لا تکرم لا یکرم
 لا یکرم والظرف منه مکرم مان مکرمات و

صروف صغیر ثلاثی مزید فیہ صحیح از باب کفعل حوالی

التصرف وگردانیدن صرف تصرف تصرفا
 فهو مصروف و صرف تصرف تصرفا فذاک مصروف
 لم یصرف لم یصرف لا یصرف لا یصرف لن یصرف
 لن یصرف الامر منه صرف تصرف تصرف والنهی عنه
 لا تصرف لا تصرف لا یصرف والظرف منه
 مصروف مصرفان مصرفات و

صروف صغیر ثلاثی مزید فیہ صحیح از باب مفاعله حوالی المضاربتا

یک دیگر از دون: ضارب یضارب مضاربتا فهو مضارب و
 ضووب یضارب مضاربتا فذاک مضارب لم یضارب
 لم یضارب لا یضارب لن یضارب لن یضارب
 یضارب الامر منه ضارب لتضارب لتضارب یضارب
 والنهی عنه لا تضارب لا تضارب لا یضارب
 والظرف منه مضارب مضاربان مضاربات و

صروف صغیر ثلاثی مزید فیہ صحیح از باب تفعّل حول التقرّف
 دست در کارے کردن : تَصَرَّفَ يَتَصَرَّفُ وَ تَصَرَّفَ فَافَهُوَ
 مُتَصَرِّفٌ وَ تَصَرَّفَ يَتَصَرَّفُ تَصَرَّفَ فَافَ ذَاكَ مُتَصَرِّفٌ وَ
 لَمْ يَتَصَرَّفْ لَمْ يَتَصَرَّفْ لَا يَتَصَرَّفُ لَا يَتَصَرَّفُ لَنْ
 يَتَصَرَّفَ لَنْ يَتَصَرَّفَ الْأَمْرُ مِنْهُ تَصَرَّفَ لَتَتَصَرَّفَ ،
 لَتَتَصَرَّفَ لَتَتَصَرَّفَ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَتَصَرَّفُ لَا تَتَصَرَّفُ
 لَا يَتَصَرَّفُ لَا يَتَصَرَّفُ وَالنَّظْرُ مِنْهُ مُتَصَرِّفٌ مُتَصَرِّفٌ

صروف صغیر ثلاثی مزید فیہ صحیح از باب تفاعل حول

التَّضَارَبُ بِالْمِجْمَعِ كَرُونَ تَضَارَبَ يَتَضَارَبُ
 تَضَارَبًا فَهُوَ مُتَضَارِبٌ وَ تَضَارَبَ يَتَضَارَبُ تَضَارَبًا
 فَذَاكَ مُتَضَارِبٌ لَمْ يَتَضَارَبْ لَمْ يَتَضَارَبْ لَا يَتَضَارَبُ
 لَا يَتَضَارَبُ لَنْ يَتَضَارَبَ لَنْ يَتَضَارَبَ الْأَمْرُ مِنْهُ تَضَارَبَ
 لَتَتَضَارَبَ لَتَتَضَارَبَ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَتَضَارَبُ
 لَا تَتَضَارَبُ لَا يَتَضَارَبُ لَا يَتَضَارَبُ وَالنَّظْرُ مِنْهُ مُتَضَارِبٌ
 مُتَضَارِبَانِ مُتَضَارِبَاتٌ

صروف صغیر ثلاثی مزید فیہ صحیح از باب انفعال

حول الانصاف بازگشتن : انصَرَفَ يَنْصَرِفُ انْصِرَافًا
 فَهُوَ مُنْصَرِفٌ وَ انْصَرَفَ يَنْصَرِفُ انْصَرَافًا فَذَاكَ
 مُنْصَرِفٌ لَمْ يَنْصَرِفْ لَمْ يَنْصَرِفْ لَا يَنْصَرِفُ لَا يَنْصَرِفُ
 لَنْ يَنْصَرِفَ لَنْ يَنْصَرِفَ الْأَمْرُ مِنْهُ انْصَرَفَ لَتَنْصَرِفَ

لَيُصْرَفُ لِيُصْرَفَ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا يُصْرَفُ لَا يُصْرَفُ لَا يُصْرَفُ
 لَا يُصْرَفُ وَالظُّرُفُ مِنْهُ مُصْرَفٌ مُصْرَفَاتٌ مُصْرَفَاتٌ
 صَوْنٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ صَحِيحٌ مِنْ أَرْبَابِ ائْتِعَالِ
 حَوِيلِ الْأَكْتِسَابِ طَلَبُ كَسْبٍ كَرُونٌ وَحَاسِلٌ نَمُودُونَ
 اِكْتَسَبَ يَكْتَسِبُ اِكْتِسَابًا فَهُوَ مُكْتَسِبٌ وَ اِكْتَسَبَ يَكْتَسِبُ
 اِكْتِسَابًا فَذَلِكَ مُكْتَسِبٌ لَمْ يَكْتَسِبْ لَمْ يَكْتَسِبْ لَا يَكْتَسِبُ اِكْتَسَبَ
 لَنْ يَكْتَسِبَ لَنْ يَكْتَسِبَ الْأَمْرُ مِنْهُ اِكْتَسَبَ لَنْ يَكْتَسِبَ لَنْ يَكْتَسِبَ
 وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَكْتَسِبُ لَا تَكْتَسِبُ لَا يَكْتَسِبُ لَا يَكْتَسِبُ
 وَالظُّرُفُ مِنْهُ مُكْتَسِبٌ مُكْتَسِبَاتٌ مُكْتَسِبَاتٌ

صَوْنٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ صَحِيحٌ مِنْ أَرْبَابِ ائْتِعَالِ حَوِيلِ

الْاِسْتِخْرَاجُ طَلَبُ خُرُوجِ كَرُونِ اِسْتِخْرَاجٌ اِسْتِخْرَاجٌ اِسْتِخْرَاجٌ
 فَهُوَ مُسْتَخْرَجٌ وَ اِسْتِخْرَجَ اِسْتِخْرَاجًا فَذَلِكَ مُسْتَخْرَجٌ
 لَمْ اِسْتِخْرَجْ لَمْ اِسْتِخْرَجْ لَا اِسْتِخْرَجْ لَا اِسْتِخْرَجْ لَنْ
 اِسْتِخْرَجَ لَنْ اِسْتِخْرَجَ الْأَمْرُ مِنْهُ اِسْتِخْرَجَ لَنْ اِسْتِخْرَجَ
 اِسْتِخْرَجَ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا اِسْتِخْرَجَ لَا اِسْتِخْرَجَ لَا اِسْتِخْرَجَ
 لَا اِسْتِخْرَجَ وَالظُّرُفُ مِنْهُ مُسْتَخْرَجٌ مُسْتَخْرَجَاتٌ مُسْتَخْرَجَاتٌ

بنائیں باب اول

ضرب را از ضرباً گیرند حرف اول را بحال خود گذاشته ثانی را مفتوح
 سائمه ثالث را بعد حذف تنوین نمکن یعنی علی الفتحه نموده ضرب
 خوانند ۱۲ گامے۔ الف ساکنه علامه تشبیه و ضمیر فاعل بضر ب للاحق
 نمود **ضرباً** خوانند ۱۳ گامے و او ساکنه علامت جمع و ضمیر فاعل
 بضمه ما قبل بضر ب للاحق نموده **ضرباً** خوانند ۱۴ گامے تائے
 ساکنه علامت تانیث فاعل بضر ب للاحق نموده **ضرباً** خوانند
گامے۔ الف ساکنه علامت تشبیه و ضمیر فاعل بفتح ما قبل
بضرباً للاحق نموده **ضرباً** خوانند ۱۵ و تو هم اجتماع اربعه حرکات
 مدفوع است باین که حرکت تا عارضی است و حرکت عارضی
 حکم سکون دارد۔ و تو هم التقای ساکنین مدفوع است باین که
 حرکت تا عارضی است ^{بهر حرکت عارضی} نسبت ال عارضی که موجب حرکت
 است حکم سکون نمی دارد **گامے** نون مفتوحه علامت جمع
 و تانیث و ضمیر فاعل بضر ب للاحق نموده و لام کلمه را از جهت
 اجتماع اجتماع اربعه حرکات **فے ما هو کالکلمة الواحدة**
 ساکن سائمه **ضرباً** خوانند۔ ۱۲۔
یا گفته شود گامے۔ نون مفتوحه علامت جمع و تانیث و

ضمیر فاعل بضربت لاسحق نموده و تارا از جهت اتمناع اجتماع
 دو علامت تانیث حذف ساخته و لام کلمه را از جهت اتمناع
 اجتماع اربعه حرکات فیما یو کما الکلمة الواحدة ساکن ساخته
 هنر بن خوانند ۱۲ رگاهی تا علامت خطاب و ضمیر فاعل بضرب
 لاسحق نموده و لام کلمه را از جهت اتمناع اجتماع اربعه حرکات فیما یو کما الکلمة
 الواحدة ساکن ساخته ضربت خوانند ۱۳ گاهی الف ساکنه علامت تثنیه
 و ضمیر فاعل بضربت بعد تجرید التاء عن کونها ضمیر الفاعل لاسحق نموده و مهم مفتوحه
 بضمه ماقبل برائے و فتح القیاس بالفت اشباع در میان تا و الف آورده
 ضربت خوانند گاهی واو ساکنه علامت جمع و ضمیر فاعل بضمه ماقبل بضربت
 بعد تجرید التاء عن کونها ضمیر الفاعل لاسحق نموده و مهم مضمومه برائے موافقت تثنیه
 در میان تا و او آوردند پس تم مؤ مثل اسم مستقل گشت و در کلام عرب اسمیکه در
 آخرش واو و ماقبلش مضموم باشد نهایت قلیل است پس واو را حذف نموده
 و مهم را ساکن ساخته ضربت خوانند ۱۴ گاهی تا ضربت را برائے تانیث
 مکسور ساخته ضربت خوانند گاهی نون مفتوحه علامت جمع و تانیث
 و ضمیر فاعل بضربت بعد تجرید التاء عن کونها ضمیر الفاعل لاسحق نموده و مهم ساکنه
 برائے موافقت تثنیه در میان تا و نون آورده و تاء را برائے موافقت مهم
 شفیقه مضموم ساخته و مهم را از جهت قرب مخرج در نون ادغام کردند ضربت
 خوانند ۱۵ و بعضی گویند که تاء مجموع ضمیر تثنیه مذکر مخاطبین بر تین ضمیر جمع مؤنث
 مخاطبات است لهذا ایها را ضمیر مرفوع متصل متحرک گویند گاهی
 تا مضموم علامت واحد متکلم و ضمیر فاعل بضربت لاسحق نموده و لام کلمه را از جهت
 اتمناع اجتماع اربعه حرکات فیما یو کما الکلمة الواحدة ساکن ساخته ضربت خوانند ۱۶

گاہے نا علامت متکلم مع الغیر و ضمیر فاعل بضرب للاحق نموده و لام کلمہ را از
 جهت اقناع اجتماع اربع حرکات فیما ہو کا الکتبۃ الواحدۃ ساکن ساختہ
 ضربنا خوانند ۱۲ قانون - اجتماع دو علامت تانیث مفید است در
 فعل مطلقاً و در اسم بشرط اتحاد جنس - بدانکہ استنار ضمیر و در ضرب و ضربت
 جائز است نہ در باقی ضمیر بارز است کل واحد را ازین ضمائر ضمیر مرفوع
 متصل گویند - و ضمیر یکہ در ضرب و ضربت مستتر است آن را ضمیر مرفوع
 متصل مستتر گویند و باقی ضمائر و ضمیر مرفوع متصل بارز گویند و ضمائر یکہ
 در آخر ضربین تا ضربنا اند از ضمیر مرفوع متصل بارز متحرک گویند ۱۲
 بضرب بضرب بضرب بضرب را از ضرب گیرند حرفی از حرف
 آتین مفتوحہ بسکون فاکلمہ در اول ضرب آورده و ما قبل آخر را مکسور
 ساختہ و در آخرش ضمائر اعرابی آورده بضرب بضرب بضرب بضرب
 خوانند ۱۲ گاہے الف ساکن علامت تشبیه و ضمیر فاعل لغو ما قبل بضرب و بضرب
 للاحق نموده و نون مکسورہ عوض ضمائر اعرابی در آخرش آورده بضربان و بضربان
 خوانند ۱۲ گاہے واو ساکنہ علامت جمع و ضمیر فاعل لغو ما قبل بضرب
 و بضرب للاحق نموده و نون مفتوحہ عوض ضمائر اعرابی در آخرش آورده
 بضربون بضربون خوانند ۱۲ گاہے نون مفتوحہ علامت جمع و تانیث و
 ضمیر فاعل بضرب و بضرب للاحق نموده و لام کلمہ را از جهت موافقت ماضی
 ساکن ساختہ بضرب و بضربین خوانند ۱۲ گاہے یا ساکنہ علامت تانیث و
 ضمیر فاعل یکسرہ ما قبل بضرب للاحق نموده و لام کلمہ را از جهت موافقت ماضی
 ساکن ساختہ بضرب و بضربین خوانند ۱۲ گاہے یا ساکن علامت تانیث و ضمیر یکسرہ
 ما قبل بضرب للاحق نموده و نون مفتوحہ عوض ضمائر اعرابی در آخرش آورده بضربین خوانند

مثال اقناع دو علامت تانیث از یک طرف نون مفتوحہ و لام کلمہ را از جهت موافقت ماضی
 و مثال انیک ضمیر مرفوع است کہ در فعل معروضات و در مثال ضمیر مرفوع است کہ در فعل معروضات
 جمع نون تانیث از یک طرف نون مفتوحہ و لام کلمہ را از جهت موافقت ماضی

پدائیکه در یضرب و تضرِب و اضرب و تضرب ضمیر مستتر می باشد در یضرب مثل بود در تضرب
 مثل بی و انت و در اضرب مثل انا و در تضرب مثل نحن مستتر می باشد و در باقی ضمیر بارز
 می باشد و بعضی گویند که فون ضمیر جمع مونث تفاقاً ضامی کند که ما قبلش یعنی علی
 السکون می باشد پس درین وقت در ضمیرین حاجت بسوئے اجتماع اربع حرکت
 و در ضمیرین حاجت بسوئے موافقت ماضی نباشد و ضرب را از ضرب گیرند
 حرف اول را مضموم و ما قبل آخر را مکسور ساخته ضرب خوانند ۱۲ یضرب را از یضرب
 گیرند حرف اول را مضموم و ما قبل آخر مفتوح ساخته یضرب خوانند ۱۳ قانون چوں
 خوانند که معلوم را مجهول سازند اگر ماضی ثلاثی و رباعی باشد حرف اول را مضموم و ما قبل
 آخر را مکسور سازند اگر در معلوم مکسور نبود اگر ماضی خماسی یا سداسی باشد پس اگر حرف ثانی
 متحرک است اول و ثانی را والا ادا و ثالث را مضموم و ما قبل آخر را مکسور چوں ضرب
 و دُحرج و تدحرج و استخراج و اگر مضارع باشد حرف اتین را مضموم سازند اگر در معلوم مضموم نبود
 و ما قبل آخر مفتوح اگر در معلوم مفتوح بود چوں یضرب یکرم و یضارب ضارب را از یضرب گیرند حرف
 اتین را حذف نمود و فا کلمه افتوح اشباع داده و آخرش را منون ساخته ضارب خوانند ۱۴
 مضروب را از یضرب گیرند حرف اتین را حذف نمود و هم مفتوحه بجانش آوردند و
 بین کلمه را ضممه اشباع داده و آخرش را منون ساخته مضروب خوانند ۱۵
 گاهی الف ساکنه علامت تشبیه بفتح ما قبل بضارب مضروب لایق نموده

و چون مکسوره عوض ضمیر عربی و تنوین در آخرش آوردند ضاربان مضروبان خوانند گاهی
 و او ساکنه علامت جمع بضمه ما قبل بضارب مضروب لایق نموده و چون مفتوحه عوض ضمیر عربی و تنوین
 در آخرش آوردند ضاربون مضروبون خوانند گاهی تا متحرکه علامت تانیث بفتح ما قبل بضارب
 و مضروب لایق نموده و تنوین را بر تا آخر کلمه شده است و آره نمود ضاربه و مضروبه خوانند گاهی الف ساکنه
 علامت تشبیه بفتح ما قبل بضاربه و مضروبه لایق نموده و چون مکسوره عوض ضمیر عربی و تنوین در آخرش
 آوردند ضاربتان و مضروبتان خوانند ۱۶

گاهی الف و تا علامت جمع و تانیث بفتح ما قبل **ضَارِبَةٌ** و **مَضْرُوبَةٌ**
 لاحق نموده و تا اولی را از جهت امتناع اجتماع دو علامت تانیث حذف ساخته ضارباً
 و **مَضْرُوبَاتٌ** خوانند. گاهی **ضَارِبٌ** را جمع تکسیر بر وزن **فَعْلَةٌ** کنند حرف اول را
 بحال خود گذاشته الف واحداً را حذف نموده و عوضش تا در آخرش آورده ثانی و ثالث
 را مفتوح ساخته **ضَرِبَةٌ** خوانند گاهی **ضَارِبٌ** را جمع تکسیر بر وزن **فُعَلٌ** کنند
 حرف اول را بعد حذف الف واحداً ضم داده ثانی را مفتوح مشدود ساخته **ضُرَبٌ**
 خوانند. گاهی **ضَارِبٌ** را جمع تکسیر بر وزن **فُعَالٌ** کنند حرف اول را بعد حذف الف
 و حداً ضم داده و ثانی را مفتوح مشدود ساخته بعد حرف مشدود الف را ایزاد نموده
ضَرَابٌ خوانند. گاهی **ضَارِبٌ** را جمع تکسیر بر وزن **فِعَالٌ** کنند حرف اول را بعد
 حذف الف واحداً کسر و ثانی را فتح داده سیوم جا الف ایزاد نموده **ضَرَابٌ** خوانند.
 گاهی **ضَارِبٌ** را جمع تکسیر بر وزن **فُعُولٌ** کنند حرف اول و ثانی را بعد حذف الف
 واحداً ضم داده سیوم جا و او ساکن ایزاد نموده **ضُرُوبٌ** خوانند گاهی **ضَارِبٌ**
 را جمع تکسیر بر وزن **فُعَلَاءٌ** کنند حرف اول را بعد حذف الف واحداً ضم داده و
 ثانی را فتح داده و الف ممدوده بعد حذف تنوین تمکن باخترش لاحق نموده **ضَرِبَاءٌ**
 خوانند. گاهی **ضَارِبٌ** را جمع تکسیر بر وزن **فُعَلَانٌ** کنند حرف اول را بعد حذف
 الف واحداً ضم داده و ثانی را ساکن ساخته و الف و نون زائدین بفتح ما قبل در آخرش
 آورده و تنوین تمکن را بر حرف آخر دائره نموده **ضَرِبَانٌ** خوانند. گاهی **ضَارِبٌ** را جمع
 تکسیر بر وزن **أَفْعَالٌ** کنند حرف اول را بعد حذف الف واحداً ساکن ساخته و همزه
 قطعیه در اولش آورده و الف زائده بفتح ما قبل بعد عین کلمه ایزاد نموده **أَضْرَابٌ** خوانند.
 گاهی **ضَارِبٌ** را جمع تکسیر بر وزن **أَفْعَلَاءٌ** کنند حرف اول را بعد حذف الف
 واحداً ساکن ساخته و همزه قطعیه در اولش آورده و الف ممدوده بعد حذف تنوین تمکن باخترش
 لاحق نموده **أَضْرِبَاءٌ** خوانند. گاهی **ضَارِبٌ** را جمع تکسیر بر وزن **أَفْعَلَةٌ** کنند حرف اول
 را بعد حذف الف و حداً ساکن ساخته و همزه قطعیه در اولش و تا زائده بفتح ما قبل در آخرش

آوردہ و تون نمکن را بر حرف آخر دائره نموده اَصْرِبَةً خوانند، گاهی صَارِبَةً را جمع تکمیر
بر وزن صیغه منتهی المجموع کنند که آنرا جمع اقصیٰ نیز گویند حرف اول را بحال خود گذاشته
ثانی را برائے آوردن الف جمع اقصیٰ سیوم جا بود و مفتوحه بدل نموده و تون نمکن را
بعد حذف تاء و هذان از جهت منع صرف مقدر ساخته ضَوَارِبُ خوانند ۱۳

بدانکه صیغه منتهی المجموع آن است که دو حرف اول او مفتوح می باشد سیوم جا الف
جمع تکمیر می آید و بعد الف جمع تکمیر دو حرف می باشد که اول ایشان مکسوری باشد
یا بعد الف جمع اقصیٰ سه حرف می باشند که متوسط اینها پائے ساکنه می باشد و وزن صرفی
این جمع گاهی فَوَاعِلُ می باشند چون ضَوَارِبُ و گاهی بر وزن مَفَاعِلُ می آید چون
مَصَارِبُ و گاهی فَعَائِلُ چون شَرَائِفُ، گاهی بر وزن مَعَائِلُ چون دَرَاهِمُ
الغرض که وزن صرفی او معین نیست - گاهی ضَارِبُ و ضَارِبَةٌ را که کبیر بودند صیغه
تصغیر نمایند - حرف اول را ضمه داده و حرف ثانی را که مده بود بود و مفتوحه بدل نموده
سیوم جایایے تصغیر آورده ضَوَابِیْبُ و ضَوَابِیْبَةٌ خوانند ۱۴

قانون هر مده ثانیه اگر از چیزے منقلب است وقت بناء جمع اقصیٰ و تصغیر مجموع
باصل خود نماید چون دِنْيَارٌ و دَنَانِیْرٌ و دِنِیْرٌ و قِیْرَاطٌ و قَرَارِیْطٌ و قُرَیْطٌ
و مِیْقَاتٌ و مَوَاقِیْتُ و مَوَاقِیْتُ و رِیْحٌ و سُرَابِیْحٌ و رَابِیْبٌ و رَابِیْبٌ و نَابِیْبٌ
نَوَابِیْبٌ و اگر چیزے منقلبه نیست پس اگر قابل حرکت است بحال خود ماند و گرد او شود
چون طَوْقَارٌ و حَلَوَامِیْرٌ و حَلَوِیْمِیْرٌ و مِیْسَارٌ و مِیْسِیْرٌ و مِیْسِیْرٌ و خَاتَمٌ و
خَرِیْمٌ و خَوِیْمِیْمٌ و اگر محمول الاصل است و او شود در تصغیر مگر اخصش یا نماید چون صَابٌ و صَوَابٌ
و اَوَابٌ و اَوِیْبٌ و خَافٌ و خَوِیْفٌ و صَافٌ و صَوَلِیْفٌ -

مع وزن حرفے آن است که در و اعتبار حرف اصلی دزائمه و حرف متحرک و ساکن و خصوصیت حرکات و سکنات
باشد چون ضَوَارِبُ بر وزن فَوَاعِلُ وزن صوری آنست که در و اعتبار حروف متحرک و ساکن و خصوصیت حرکات باشد
و لحاظ حرف اصلی دزائمه نباشد چون ضَوَارِبُ بر وزن مَفَاعِلُ وزن عروضی آنست که در و اعتبار حروف متحرک و ساکن
باشد و لحاظ حرف اصلی و خصوصیات حرکات نباشد چون ضَوَارِبُ بر وزن فَوَاعِلُ ۱۵ - اللهم اغفر لکاتبه -

بدانکه بعضی یائے الاصل را برائے کثرت بده منقلب از واو را جوف و مناسب ضم ما
قبل در تصغیر واو نمایند و تصغیر نایب را نوئیب خوانند و بعضی یا را بحال وارد و ضم ما قبل
یائے را کسر نمایند و تصغیرش نیئیب خوانند *

گایے مَضْرُوبٌ را جمع اقصی نمایند حرف اول را بحال خود گذشته سیوم جا الف
جمع اقصی بفتحه ما قبل آورده و حرفیکه مابعد الف جمع تکسیر است آن را مکسور ساخته و
واو را از جهت کسره ما قبل بیابدل نموده و تتوین ممکن را از جهت منع صرف مقدر ساخته
مَضَارِیْبٌ خوانند ۱۱ گایے مَضْرُوبٌ و مَضْرُوبٌ را که بکسر بودند صیغه
تصغیر نمایند حرف اول را ضم و او و یائے تصغیر ساکنه بفتحه ما قبل سیوم جا آورده و
حرفیکه مابعد یائے تصغیر است آن را مکسور ساخته و واو را از جهت کسره ما قبل بیابدل
نمود و مَضْرِیْبٌ و مَضْرِیْبَةٌ خوانند ۱۲

قانون لیرم غیر مدغم که فاء افتعال نبود بعد کسره یا شود بعد ضم و او چون قَوْبِلٌ و
مَضْرِیْبٌ و مَضَارِیْبٌ و مِزَانٌ بشرطیکه در عین فعلی صفت و فعل جمع فعل صفت
نیاشد و در آخر کلمه نباشد و در اسم مفعول اجوف یائی اخلات است -
چون بسیج و

قانون - چون بعد یائے تصغیر یک حرف باشد فعل اعراب شود چون رُوْیُهُ و نِیْبٌ
و چون بعد یائے تصغیر دو حرف می باشند پس اگر دوم تائے تانیث است یا الف تانیث است
مابعد یائے تصغیر مفتوح می باشد چون قدیه و حیرا و حثریبا و الا مابعد یائے تصغیر مکسور
باشد و همچنین اگر زائده از دو باشد ۱۱ یَضْرِبٌ و یَضْرِبَانِ الخ فعل متاخر معلوم را چون
خواستند که فعل جزم معلوم کنند لم جازمه اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت

عند قابل حرکت و او و یا است الف قابل حرکت نیست -

عنه و تسمیاش آنکه این همزه بحرف ساکن وصل می شود و می پیوندد یا آنکه متکلم بسبب او مطلب نسیم اصل کرده و یا آنکه خود از در بیان
ساقط شده قبل و بعد خود را بهم وصل می نماید ۱۲

جزئی سقوط حرکات شد در پنج صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در هفت صیغه و چیزه نه شد.
 در دو صیغه جمع و مؤنث که بنی اند پس **لَمْ يَضْرِبْ لَمْ يَضْرِبَا** الخ شدند. مجهول
 را قیاس باید کرد **لَمْ يَضْرِبْ يَضْرِبَانِ** الخ فعل مضارع معلوم را چون خواستند
 که فعل نفی مطلق معلوم کنند لا نافیہ در اول ایشان آورده در ایشان بجز نفی هیچ اثر نه کرد.
 پس **لَا يَضْرِبُ لَا يَضْرِبَانِ** الخ شدند. مجهول را قیاس باید کرد.

يَضْرِبُ يَضْرِبَانِ الخ فعل مضارع معلوم را چون خواستند که فعل نفی مؤکد معلوم کنند
 لکن ناصبه در اول ایشان آورده آخر ایشان را نصب کردند علامت نصبی ثبوت فتحات شد
 در پنج صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در هفت صیغه و چیزه نه شد در دو صیغه جمع مؤنث
 که بنی اند پس **لَنْ يَضْرِبَ لَنْ يَضْرِبَا** الخ شدند. مجهول را قیاس باید کرد.
تَضْرِبُ تَضْرِبَانِ الخ شش صیغه خطاب را چون خواستند که فعل امر حاضر معلوم
 کنند تا که علامت مضارعت بود آن حذف کردند ما بعد تا ساکن ماند پس همزه وصلی مسور
 برائے دفع ابتدا ساکن در اول ایشان آورده آخر ایشان را وقف کردند علامت
 و ثنی سقوط حرکت شد در یک صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در چهار صیغه و چیزه نه
 شد. در یک صیغه جمع مؤنث که بنی است پس **إِضْرِبْ إِضْرِبَا** الخ شدند
تَضْرِبُ تَضْرِبَانِ الخ شش صیغه خطاب را چون خواستند که فعل امر حاضر
 مجهول کنند. لام امر باز سر در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند جزئی سقوط
 حرکت شد. اور که صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در چهار صیغه و چیزه نه شد در یک صیغه جمع
 مؤنث که بنی است پس **لِتَضْرِبْ لِتَضْرِبَا** الخ شدند.

يَضْرِبُ يَضْرِبَانِ الخ شش صیغه غائب و دو صیغه متکلم را چون خواستند که فعل امر
 مله آن دلکن پس کی اذن این چار حرف معتبره نصب مستقل کنند این جمله دایم اقتصاد ملک ان دلور لغا
 و لام امر لائے نهی نیز پنج حرف مجازم فعلند هر یک بے و غاء. بلکه بدانکه ابتداء ساکن محال است ترد و مجهول عرب
 اما در فارسی هندی و غیر زبانهای مجرم باز بحد واقع است. ابن جوی گفته اند کلیه در فارسی معلوم نیست که اول متکلم است یا غوده زبان
 عربی هم نزد بعضی علماء جائز. کما قال الامام الرازی فی تفسیره ج ۱، مله الا ابتداء بل حرف ساکن محال عند قوم چایزہ عند آخرین.

غائب معلوم کنند لام امر جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت جزئی سقوط حرکت
شد در چهار صیغہ و سقوط نونات اعرابیه شد در سه صیغہ و چیزی نشد در یک صیغہ جمع مؤنث که
یعنی است پس لِيَضْرِبَنَّ لِيَضْرِبَنَّ لِيَضْرِبَنَّ لِيَضْرِبَنَّ لِيَضْرِبَنَّ لِيَضْرِبَنَّ
الخ شش صیغہ خطاب را چون خواستند که فعل نبی حاضر معلوم کنند لاناہیہ جازمه در اول
ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند. علامت جزئی سقوط حرکت شد در یک صیغہ سقوط
نونات اعرابیه شد در چهار صیغہ و چیزی نشد در یک صیغہ جمع مؤنث کہ معنی است پس لِيَضْرِبَنَّ
لَا تَضْرِبَنَّ لِيَضْرِبَنَّ لِيَضْرِبَنَّ لِيَضْرِبَنَّ لِيَضْرِبَنَّ لِيَضْرِبَنَّ
و وصیغہ متکلم را چون خواستند کہ فعل نبی غائب معلوم کنند لاناہیہ جازمه در اول ایشان
آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت جزئی سقوط نونات اعرابیه شد در سه صیغہ و چیزی
نشد در یک صیغہ جمع مؤنث کہ معنی است پس لِيَضْرِبَنَّ لِيَضْرِبَنَّ لِيَضْرِبَنَّ لِيَضْرِبَنَّ
شدند مجهول را قیاس باید کرد۔

قانون :- حذف کردن تنوین و نون تثنیہ و جمع وقت اضافت در اسم واجب
است چون ضَارِبٌ زَكِيٌّ وَ ضَارِبًا زَكِيٌّ وَ حَذَفْنَا نُونِ تَثْنِيَةٍ وَ جَمْعٍ وَ فِعْلٍ
وَقْتٍ وَ خَوَّلْنَا صَبًا وَ جَازِمًا جَمْعًا لَمْ يَضْرِبْنَا لَنْ تَضْرِبْنَا لِيَضْرِبْنَا
واجب است۔ قانون نون تاکید ثقیلہ در تثنیہ و جمع مؤنث کسورے باشد۔
و در ما سوائے این مفتوحہ ہے باشد و نون تاکید خفیفہ در تثنیہ و جمع مؤنث نمی آید و ما
قبل ہر دو در جمع مذکر مضموم ہے باشد و در واحدہ مؤنثہ مخاطبہ کسور و در بواتی مفتوحہ بیاید
قانون بدانکہ نون تاکید ثقیلہ و خفیفہ مختص است بفعل سے آید در امر و نبی و استنہام
و تمہی و عرض و قسم و بعد ان و ما بر سبیل قلت آید۔ بدانکہ نون تاکید ثقیلہ و خفیفہ بوجوب
ضمیر بارز حکم کلہ منفصل دارد و اگر ضمیر بارز نبود حکم جزو کلہ دارد۔

قانون آل کلمہ کہ حرف اولش ساکن باشد ہمزہ وصل در اولش سے آرند تا تلفظ بحرف ساکن

عہ ہمزہ قطعی بر نہ نون قسم است ہمزہ باب افعال چون کرم ہمزہ واحد متکلم چون امرب ہمزہ جمع چون اشرف ہمزہ اسم تفضیل چون
اضرب ہمزہ فعل تہب چون ما اضرب ہمزہ نما چون ایض ہمزہ نہا چون آعبید اللہ ہمزہ اعلام ہاں اسحاق اسمائیل ہمزہ
استنہام - ۱۲

ممکن شود که ابتداء ساکن متفتح است پس اگر بعد آن ساکن مفتوح یا کسور است همزه وصل کسوری آرند
 و اگر بعد آن ساکن مضموم می باشد همزه وصل مضموم می آرند مگر همزه لام تعریف همیشه مفتوح می باشد و همزه
 باب افعال قطعی است و صلی نیست همزه وصلی در درج کلام ساقط گردد و در تلفظ نه در کتابت و همزه قطعی
 در درج کلام بر حال ماند ساقط نمی شود مثال همزه وصلی چون فَا ضَرْبٌ فَا ضَرْبٌ و مثال همزه قطعی
 چون فَا ضَرْبٌ بَيْنَهُمَا مَضْرِبٌ رَا از یضرب گیرند حرف اتین را حذف نموده و میم مفتوحه
 بجایش آورده و آخرش را منون ساخته مَضْرِبٌ خوانند ۱۲ -

گاهی مَضْرِبٌ را جمع اقصی نمایند حرف اول را بحال خود گذشته سیوم جالف جمع تکبیر
 بفتح ماقبل آورده و حرفیکه مابعد الف جمع تکبیر است آنرا کسور ساخته و تنوین ممکن را از
 جهت منع صرف مقدار ساخته مَضْرِبٌ خوانند ۱۳

گاهی مَضْرِبٌ را که کبر بود صیغه تصغیر نمایند حرف اول را صمه داده سیوم جایگ تصغیر
 ساکن بفتح ماقبل آورده مَضْرِبٌ خوانند ۱۴ مَضْرِبٌ را از یضرب گیرند حرف اتین
 را حذف نموده و میم کسوره بجایش آورده و عین کلمه را فتحه اشباعی داده آخرش را منون ساخته
 مَضْرِبٌ خوانند. گاهی الف اشباعی را حذف نمود مَضْرِبٌ خوانند گاهی بعد حذف
 الف اشباعی عوضش تا آخرش آورده مَضْرِبَةٌ خوانند ۱۵ گاهی الف ساکنه علامت تشبیه
 بفتح ماقبل مَضْرِبٌ و مَضْرِبَةٌ لاحق نموده و لوزن کسوره عوض صمه اعرابی و تنوین در آخرش
 آورده مَضْرِبَانٌ و مَضْرِبَتَانٌ خوانند ۱۶ -

گاهی مَضْرِبٌ را جمع اقصی نمایند. حرف اول را فتحه داده سیوم جالف جمع قطعی
 بفتح ماقبل آورده و حرفیکه مابعد الف جمع تکبیر است آنرا کسور ساخته و تنوین ممکن را از
 جهت منع صرف مقدار ساخته مَضْرِبٌ خوانند ۱۷ گاهی مَضْرِبٌ را که کبر بود صیغه تصغیر
 نمایند حرف اول را صمه داده سیوم جایگ تصغیر ساکنه بفتح ماقبل آورده و حرفیکه مابعد یایک
 تصغیر است. آنرا کسور ساخته مَضْرِبٌ خوانند ۱۸

گاهی مَضْرِبَةٌ را جمع اقصی نمایند حرف اول را فتحه داده سیوم جالف جمع قطعی بفتح ماقبل آورده و حرفیکه
 مابعد الف جمع تکبیر است آنرا کسور ساخته و تنوین ممکن را بعد حذف تا بعد از جهت منع صرف مقدار ساخته مَضْرِبٌ خوانند ۱۹

گاهی مضربت را که کبر بود صیغه تصغیر نمایند حرف اول را ضم داده و بیوم جایای تصغیر ساکنه
 بفتح ماقبل آورده و حرفیکه مابعدیای تصغیر است آن را مکسور ساخته مضربت خوانند ۱۲
 گاهی مضربت را جمع تکسیر بر وزن صیغه منتهی الجموع کنند حرف اول را فحه داده بیوم جایای
 جمع تکسیر بفتح ماقبل آورده و حرفیکه مابعد الف جمع تکسیر است آن را مکسور ساخته و الف را از
 جهت کسره ماقبل بیابدل نموده و تنوین ممکن را از جهت منع صرف مقدر ساخته مضربت
 خوانند ۱۳ گاهی مضربت را که کبر بود صیغه تصغیر نمایند حرف اول را ضم داده بیوم جایای
 تصغیر ساکنه بفتح ماقبل آورده و حرفیکه مابعدیای تصغیر است و آن را مکسور ساخته و الف را
 از جهت کسره ماقبل بیابدل نموده مضربت خوانند ۱۴

آخرت را از ضرب گیرید حرف اتین را حذف نموده و همزه قطعی بجایش آورده عین کلام را
 فحه داده و تنوین و ممکن را از جهت منع صرف مقدر ساخته مضربت خوانند ۱۵
 گاهی الف ساکنه علامت تشبیه بفتح ماقبل با ضرب لاحق نموده و نون مکسوره عوض ضم اعرابی
 و تنوین مقدره در آخرش آورده مضربان خوانند ۱۶

گاهی واو ساکنه علامت جمع بضم ماقبل با ضرب لاحق نموده و نون مقسوره عوض ضم اعرابی و تنوین
 مقدره در آخرش آورده مضربان خوانند - گاهی مضرب را جمع تکسیر بر وزن صیغه منتهی الجموع کنند
 حرف اول را بحال خود گذاشته بیوم جایای جمع تکسیر بفتح ماقبل آورده و حرفیکه مابعد الف جمع تکسیر
 است آن را مکسور ساخته مضرب خوانند ۱۷ گاهی مضربت که کبر بود صیغه تصغیر نمایند حرف اول
 را ضم داده و یای تصغیر ساکنه بفتح ماقبل بیوم جایای آورده و حرفیکه مابعدیای تصغیر است آن را مکسور
 ساخته و تنوین مقدره را ظاهر نموده مضربت خوانند ۱۸ مضرب را از ضرب گیرند الف مقسوره علامت
 تانیث بعد حذف همزه قطعی و ضم فاء سکون عین با ضرب لاحق نموده ضربی خوانند ۱۹ گاهی الف ساکنه علامت
 تشبیه بضمی لاحق نموده و الف تانیث را بیامقصوره بدل نموده و نون مکسوره عوض ضم اعرابی و تنوین مقدره
 در آخرش آورده ضربیان خوانند ۲۰ گاهی الف و تا علامت جمع تانیث بفتح ماقبل بضمی لاحق نموده
 ضربیات خوانند ۲۱ گاهی ضربی را جمع تکسیر بر وزن فعل کنند حرف اول را بحال خود گذاشته ثانی را
 فحه داده الف مقسوره را حذف کرده و تنوین مقدره را ظاهر نموده مضربت خوانند ۲۲

گاهی ضربی را که کبر بود صیغه تصغیر نمایند حرف اول را بحال خود گذشته و یا آن تصغیر ساکنه بقوت قبل
 سیوم جا آورده ضربی خوانند ۱۲. یکریم تکریم اگر کم در اصل یا کرم تا کرم او و کرم نا کرم بودند
 در آن کرم همزه ثانیه را از جهت استکراه اجتماع همزتین متحرکین زائده تین در اول فعل حذف کرده در
 بوائی نیز حذف نموده طو و اللباب یکریم تکریم اگر کم تکریم شدند تکریم تکرمان الخ شش صیغه خطاب
 را چون خواستند که فعل امر حاضر معلوم کنند رو کردند بسو که اصل که اصل ایشان تا کرم تا کرم تکرمان الخ
 بودند تا که علامت مضارعیت بود آن را حذف کردند تا بعد تا متحرک ماند پس امر محمول شد بوقت آخر
 علامت وقفی سقوط حرکت شد در یک صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در چهار صیغه و چنین نشد
 در یک صیغه جمع مؤنث که مبنی است پس اگر باشد -

قوانین مضاعف

قانون اول

متجانسین متحرکین مجتمعی در ثانی مدغم شود، و چو با بعد از الیه
 حرکتش رگرا قبش متحرک یا ساکن مده باشد چو حَبَّ و
 حَابَّ و حُوبَّ و بعد نقل حرکتش اگر قبش ساکن غیر مده باشد، چو اَحَبَّ
 اسْتَرَوْا بشرطیکه احد همان زائده للحاق و تا افعال و مدغم قیه نباشد - و آن
 متجانسین در اول کلمه و اوین در باب افعال و دو یا نباشد و حرکت ثانی
 عارضی و مقتضی اعلال نباشد. و کلمه اسم ازین اوزان نباشد فعل چو
 سَبَّ و عَدَّ و فَعَلَ چو کَلَّمَ و بَعِثَ و فَعَلَ چو جَدَّ و وُدَّ و فَعَلَ چو سَرَّ
 و وُكِّلَ و فَعَلَتْ چو بَرَّ و وُشِّرَتْ -

قانون

اول متجانسین ساکن در ثانی متحرک مدغم شود و چو در یک کلمه
 باشد خواه در دو کلمه چو نَدُّ وَاذْمَبَّ بَدَّ بشرطیکه اولی هما همزه و بدل اند
 همزه نباشد چو اِنَاءٌ اِنَاءٌ و رُبَا و رُبَا و در آخر کلمه و یا سکت نباشد چو
 قَالُوا وَاكَلْنَا وَاَسْرُوْا لَالًا و ادغامش موجب التماس ماضی مجهول باب مفاعله

و تفاعل باضی مجهول باب تفعیل و تفعیل بنا شد چون تَوَدُّوْل و تَوَدُّوْل
 قانون هر جا که دو حرف قریب المخرج بهم آیند اول ساکن ثانی متحرک را
 از جنس ثانی کرده در ثانی اوقام کنند چون عِبَدَتْ و لِبِشْتِ قانون هر جا که
 حرف مدغم فی غیر مجزم یا بوقف ساکن شود التقاء ساکنین در آنجا پدید آید
 پس برائے دفع آن یکے امر از امور اربعه در آنجا کرده شود پس حرف ثانی را باز
 حرکت فتحه یا کسره مطلقاً یا ضممه بشرطیکه ضممه با قبل باشد و اده اوقام را بحال داشته
 شود یا حرکت حرف اول را باز آورده ثانی را بر سکون بحال داشته تک اوقام
 کرده شود چون لَمْ یُبْدِ لَمْ یُبْدِ لَمْ یُبْدِ لَمْ یُبْدِ لَمْ یُبْدِ لَمْ یُبْدِ لَمْ یُبْدِ لَمْ یُبْدِ
 بمعنی قطع اکلمه عن ما بعد یا نباشد که التقاء ساکنین در آنجا مفقود است بلکه
 نگاشته سواکن نیز چون غیر متعارف قانون هر جا که دو حرف متحرک از یک جنس
 در دو کلمه بهم آیند اول را در دوم اوقام کنند جوازاً چون فَعَلَ لَبَّيْهُ و قَامَ مُحَمَّدٌ
 قیل لَمْ یُبْدِ بشرطیکه با قبل آن متجانسین حرف صحیح ساکن نباشد چون کُرْمٌ مَالِكٌ آن
 متجانسین همزه نباشد چون کَرْمٌ اَبُوک :

قانون نون ساکن را در حروف یاء تَلَوْنَ اوقام کنند و جوازاً در حروف کَرِبَ
 غَنَدَ و در حروف یَمُوْنَ باختر چون مِیْنُ یَوْمٍ و مِیْنُ وَاوَالٍ و مِیْنُ لَوْرٍ و مِیْنُ زَاوِیْ
 و مِیْنُ اَقْبَلٍ و مِیْنُ تَاوٍ بشرطیکه در یک کلمه نباشد چون مِیْنُوَانِ و قِنُوَانِ

قوانین متفرقه قانون هر جا که دال و ذال و ز افاضه افتعال واقع
 شود تا افتعال را دال کنند جوازاً پس اگر دال است

دال را در دال اوقام کنند و جوازاً چون اَدْبَعِی و اگر ذال است ابانت و اوقام
 بگردن دال ذال ذال ذال هر سه جائز است چون اذوکر و اذوکر و اذوکر و اگر
 زانست ابانت و اوقام بگردن دال زان عکس چون اذوان و اذان :

قانون چوں در فاعل و تفعّل کے از حروف شجر و طضفظ و سشد
 واقع شود تا ہر دو باب را از جنس فاکندہ جواز او جنس را در جنس ادغام کنند و جوبا
 و گر حاجت ہمزہ وصلی اقتد نیز آورده شود چوں **الْقَلْبُ وَ الثَّقَلُ وَ اِجْمَاعُ وَ**
اِجْتِمَاعُ وَ اِزْدِيْنُ وَ اِزْدِيْنُ وَ اِزْدِيْكُ وَ اِزْدِيْكُ وَ اِطْيِرُ وَ اِطْيِرُ وَ اِصْبِرُ وَ
اِصْبِرُ وَ اِضْرَعُ وَ اِضْرَعُ وَ اِظْلَمُ وَ اِظْلَمُ وَ اِظْلَمُ وَ اِظْلَمُ وَ اِشْمَعُ وَ اِشْمَعُ وَ اِشْمَعُ وَ اِشْمَعُ
 و اِذْكُرْ وَ اِذْكُرْ وَ اِذْكُرْ وَ اِذْكُرْ ہر دو باب تا بود ہم ادغام جائز است چوں
اِذْكُرْ وَ اِذْكُرْ :

قانون چوں در اول مضارع معلوم و و تا متحرکہ جمع شوند ادغام کنند
 در بیچ کلام اگر ما قبلش ساکن غیر مد نبود و حذف کنند یکے را جواز اسکر در
 رباعی چوں قال **كُنْزٌ لُّ وَقَالُوا كُنْزًا اِيْدُ وَ سُنْسُنٌ وَ لَا تَكْلُمُ وَ تَطَاهِرُونَ**
قانون چوں در فاعل کے از حروف طضفظ واقع شود تا انتقال
 راطا کنند جواز پس اگر ط است ط را در ط ادغام کنند و جوبا چوں **اِطْلُبْ**
 و اگر ظ است ابانت و ادغام بگردن ط اظا و ظا ط اہرہ جائز است چوں
اِظْلَمَ وَ اِظْلَمَ وَ اِظْلَمَ وَ اِظْلَمَ وَ اِظْلَمَ وَ اِظْلَمَ ابانت و ادغام بگردن ط اصاد
 و ضاد و عکس چوں **اِضْطَبِرْ اِضْطَبِرْ اِضْطَبِرْ اِضْطَبِرْ**

قانون چوں در عین باب انتقال یکے از حروف شجر و طضفظ
 و سشد واقع شود تا انتقال را از جنس عین کنند جواز او جنس را در جنس ادغام
 کنند و جوبا پس در ماضی معلوم فتحہ فا و کسر اش باسقاط ہمزہ وصل و بابقاء
 آن جائز و کسرہ عین برائے اتباع مضارع ہم جائز است و در ماضی مجهول
 ضمہ فا و کسر اش و در مضارع معلوم و امر حاضر معلوم فتحہ فا و کسر اش و در
 مضارع مجهول ضمہ فا و فتحہ ال و در اسم فاعل و اسم مفعول ضمہ فتحہ و کسر فا ہر
 چوں **اِظْلَمَ اِظْلَمَ اِظْلَمَ اِظْلَمَ اِظْلَمَ اِظْلَمَ**

علم ویریں قانونی ابدال تا بطا واجب است کہ ہر مضارع یا تکیہ صرف پس جواز کسب و نقل خطا است ۱۲

چوں **اِظْلَمَ اِظْلَمَ اِظْلَمَ اِظْلَمَ اِظْلَمَ اِظْلَمَ**

جاء است و در مصدر فتحه و كسره باستقامت همزه وصلی و بابقاء آن جائز اگر همین
 باب تا بودیم او قوام کبوجه مذکور جائز است ^{چون انصاف استقامت} ^{چون انصاف استقامت} بشر و سجد و جرز و بدش
 و بشر و خصم و فضل و نظم و سیم و بشر و بدر و قلو و
 قانون بدانکه در بعضی جا قلب یکی از متجانسین بکسوف علت هم آمده چون
 تقصی المازی و قد خاب من و ساها ولم یسنه و املیت و تقصیت و دینار
 و قیراط و شیراز و دیانس و دیوان و هم چنین در بعضی جا حذف یکی از متجانسین
 هم آمده چون طلعت و مست و فظلمت فظلمون و مکرر فی بیوتکم

ابواب شلانی مزیدة

صرف صغیر شلانی مزید صحیح از باب افعلال چون الاخصام
 رخ شدن اخصیا یخصا اخصاما فهو مخصو و اخصو یخصو اخصوا
 فذاک مخصتا لم یخصیا لم یخصیا لم یخصیا لم یخصیا لم
 یخصتا لم لا یخصتا لا یخصتا لن یخصتا لن یخصتا الامر مشر اخصیا
 اخصیا لم یخصتا لم یخصتا لم یخصتا لم یخصتا لم یخصتا
 یخصتا یخصتا و النهی عنه لا یخصتا لا یخصتا لا یخصتا
 لا یخصتا لا یخصتا لا یخصتا لا یخصتا لا یخصتا
 لا یخصتا و الطرف منه مخصتا مخصتا ان مخصتا
 در اخصر تا اخصر تا حرکت را اولی را انداخته اولی را در ثانی ادغام کردند
 بقانون اول متجانسین الخ و در اخصر تا اخصر تا ادغام نه کردند زیرا آنچه را

ثانی ساکن است و او قاع ممتنع است پس اِخْرَجُوا شَدُّ مَجْهُول راقیاس باید
 کرد و در یَخْرُجُ یَخْرُجُ ران الخ حرکت راء اولی را انداخته راء اولی را در راء ثانی
 او قاع کردند بقانون اول متجانسین الخ و در یَخْرُجُ ران و یَخْرُجُ ران او قاع کردند
 زیرا پنجم راء ثانی ساکن است و او قاع ممتنع است پس یَخْرُجُ یَخْرُجُ ران الخ شد
 مجهول راقیاس باید کرد و یَخْرُجُ یَخْرُجُ ران الخ حرکت راء اولی را انداخته
 راء اولی را در راء ثانی او قاع کردند بقانون اول متجانسین الخ پس یَخْرُجُ یَخْرُجُ ران الخ
 و یَخْرُجُ یَخْرُجُ ران الخ حرکت راء اولی را انداخته راء اولی را در راء ثانی او قاع
 کردند بقانون اول متجانسین الخ پس یَخْرُجُ یَخْرُجُ ران الخ یَخْرُجُ یَخْرُجُ ران الخ فصل
 مضارع معلوم را چون خواستند که فعل مجرد معلوم کنند لم باز مه در اول ایشان آورده
 آخر ایشان را بزم کردند علامت جزئی سقوط حرکت شد و پنج صیغه و سقوط
 نونات اعرابیه شد در هفت صیغه و چیزی نشد در دو صیغه جمع مؤنث که بنی
 اند پس در آن پنج صیغه که سقوط حرکت شده بود التقاء ساکنین پدید آمد در میان
 هر دو را پس برائے دفع آن راء ثانی را باز حرکت فتمه یا کسره داده او قاع را بحال
 داشته شود یا حرکت راء اولی را که حذف شده بود باز آورده راء ثانی را به
 سکون بحال داشته تک او قاع کرده شود بقانون هر جا که حرف مدغم فی الخ پس
 یَخْرُجُ یَخْرُجُ یَخْرُجُ ران الخ شد مجهول راقیاس باید کرد یَخْرُجُ یَخْرُجُ ران الخ
 یَخْرُجُ یَخْرُجُ ران الخ فعل مضارع معلوم و مجهول را چون خواستند
 که فعل نفی مطلق معلوم و مجهول کنند لا نافی در اول ایشان آورده در ایشان
 بجز نفی بیج اثر نه کرد پس لا یَخْرُجُ لا یَخْرُجُ ران الخ و لا یَخْرُجُ لا یَخْرُجُ ران الخ
 الخ شدند یَخْرُجُ یَخْرُجُ ران الخ فعل مضارع معلوم را چون خواستند که فعل
 نفی متو که معلوم کنند لن ناصبه در اول ایشان آورده آخر ایشان را نصب کردند

علامت نفی ثبوت فحاش شد در پنج صیغه سقوط نونات اعرابیه شد در
 هفت صیغه و چیزے نه شد در دو صیغه جمع مؤنث که یعنی اند پس لن یخیر
 لن یخیر الخ شدند مجهول را قیاس باید کرد و نحو تنجس ان الخ شش
 صیغه خطاب را چون خواستند که فعل امر حاضر معلوم کنند تا که علامت مضارع
 بود آن را حذف کردند تا بعد تا ساکن ماند پس همزه وصل کسور برائے و فع
 ابتداء و بساکن در اول ایشان آورده آخر ایشان را وقف کردند علامت نفی
 سقوط حرکت شد در یک صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در چهار صیغه و
 چیزے نه شد در یک صیغه جمع مؤنث که یعنی است پس در آن یک صیغه که
 سقوط حرکت شده بود التلاک ساکنین پدید آمد در میان هر دو را پس برائے
 و فع آن را ثانیه را باز حرکت فتحه یا کسره داده ادغام بحال داشته شود یا حرکت
 را اولی را که حذف شده بود باز آورده را ثانیه را بر سکون بحال داشته فک
 ادغام کرده شود بقانون هر جا که حرف مدغم فیہ الخ پس انما یخیر الخ
 الخ شدند نحو تنجس ان الخ شش صیغه خطاب را چون خواستند
 که فعل امر حاضر مجهول کنند لام امر جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان
 را جزم کردند علامت جزمی سقوط حرکت شد در یک صیغه و سقوط نونات
 اعرابیه شد در چهار صیغه و چیزے نه شد در یک صیغه جمع مؤنث که یعنی است
 پس در آن یک صیغه که سقوط حرکت شده بود التقاء ساکنین پدید آمد در میان
 هر دو را پس برائے و فع آن را ثانیه را باز حرکت فتحه یا کسره داده ادغام را
 بحال داشته شود یا حرکت حرف اول را باز آورده ثانی را بر سکون بحال داشته
 فک ادغام کرده شود بقانون هر جا که حرف مدغم فیہ الخ پس انما یخیر الخ
 الخ شدند نحو تنجس ان الخ شش صیغه خطاب را چون خواستند

شش صیغه غائب و دو صیغه متکلم را چون خواستند که فعل امر غائب معلوم
 کنند لام امر جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت جزئی
 سقوط حرکات شد در چهار صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در سه صیغه
 و چیزی نه شد در یک صیغه جمع مؤنث که بنی است پس در آن چهار صیغه
 که سقوط حرکات شده بود التقاء ساکنین پدید آمد در میان هر دو را پس برآی
 دفع آن را ثانیه را باز حرکت فتحه یا کسره داده ادغام را بحال داشته شود حرکت
 حرف اول را باز آورده ثانی را بر سکون بحال داشته تک ادغام کرده شود بقانون
 هر جا که حرف مدغم فیہ الخ پس الخ یسر الخ یسر الخ یسر الخ شدند
 مجهول را قیاس باید کرد **تخسر تخسر تخسر** ان الخ

شش صیغه خطاب را چون خواستند که فعل نهی حاضر معلوم کنند ناہیہ
 جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت جزئی سقوط حرکت
 شد در یک صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در چهار صیغه و چیزی نه شد در
 یک صیغه جمع مؤنث که بنی است پس در آن یک صیغه که سقوط حرکت
 شده بود التقاء ساکنین پدید آمد در میان هر دو را پس برآی دفع آن را ثانیه
 را باز حرکت فتحه یا کسره داده ادغام را بحال داشته شود یا حرکت حرف اول
 را باز آورده ثانی را بر سکون بحال داشته تک ادغام کرده شود بقانون هر جا
 که حرف مدغم فیہ الخ پس الخ یسر الخ یسر الخ یسر الخ شدند
 مجهول را قیاس باید کرد:

یسر یسر یسر ان الخ شش صیغه غائب و دو صیغه متکلم را چون
 خواستند که فعل نهی غائب معلوم کنند ناہیہ جازمه در اول ایشان آورده آخر
 ایشان را جزم کردند علامت جزئی سقوط حرکات شد در چهار صیغه و سقوط

نونات اعرابیه شد و در سه صیغه و چیزه نشد و در یک صیغه جمع مؤنث که غنای است
 پس در آن چهار صیغه که سقوط حرکات شده بود التقاء ساکنین پدید آمد و در میان
 هر دو را پس برآید و فتح آن را ثانیه را باز حرکت فتحه یا کسره واده او غام را
 بحال داشته شود یا حرکت حرف اول را باز آورده ثانی را بر سکون بحال داشته
 فک او غام کرده شود بقانون هر جا که حرف مدغم فی الخ پس لا یخسر
 لا یخسر الخ شدند مجهول را قیاس باید کرد :

در مخسرات تا مخسرات حرکت را اولی انداخته را اولی را در را ثانیه افکار
 کردند بقانون اول متجانسین الخ پس مخسرات مخسرات شدند
 صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ صحیح از باب افعیلال چون الاحمیر و اما
 بسیار مخرج شدن اعماماً یعماماً اعماماً اعماماً و اعماماً
 یعماماً اعماماً اذ انک منعماماً لم یعماماً لم یعماماً
 لم یعماماً لم یعماماً لم یعماماً ما علی قیاس اعماماً یعماماً الخ تعلیل
 باید کرد صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ صحیح از باب افعوال چون الاجل و اذ
 شباب رقتن اجلوذاً یجلوذاً اجلوذاً فهو مجلوذ و اجلوذاً
 اجلوذاً اذ انک مجلوذ الخ شدند

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ صحیح از باب افعیال چون العشیشاب
 گیاه ناک شدن روسته زمین اعشوشب یعشوشب اعشیشابا
 فهو معشوشب و اعشوشب یعشوشب اعشیشابا اذ انک
 معشوشب صرف صغیر با می مجر و صحیح از باب فعللن چون
 الدخر جبا و الدخر اج سگ غلطانیدن و مخرج یسید و مخرج
 و مخرجاً فهو مخرج و مخرج یخرج و مخرجاً

فذاك مُدَخَّرٌ بِجِزْءٍ مِنْ صَوْتِ صَغِيرٍ بِأَعْيُ مَرْبُوحٍ مَجْمُوعٍ مِنْ أَهْلِ الْبَابِ لَفَعْلٍ
جَمْعُ التَّخْرِجِ سَكَ غَلَطًا يَنْدُرُ كَخَرْجٍ يَتَدَخَّرُ بِتَدَخُّرٍ تَدَخُّرًا

فَهُوَ مُتَدَخِّرٌ وَتَدَخَّرَ بِتَدَخُّرٍ كَخَرْجًا فَذَاكَ مُتَدَخَّرٌ بِجِزْءٍ مِنْ

صَوْتِ صَغِيرٍ بِأَعْيُ مَرْبُوحٍ مَجْمُوعٍ مِنْ أَهْلِ الْبَابِ إِفْعَالٌ جَمْعُ الْإِحْرَاقِ

أَنْبُوسٌ كَرُونَ فَتَسْتَرِيقُ بَرَاةً أَبْ إِخْرَجْتُمْ يَخْرُجُ إِخْرَاقًا

فَهُوَ مُخْرَجٌ وَإِخْرَاقٌ بِأَعْيُ مَرْبُوحٍ مَجْمُوعٍ مِنْ أَهْلِ الْبَابِ فَذَاكَ مُخْرَجٌ بِجِزْءٍ مِنْ

صَوْتِ صَغِيرٍ بِأَعْيُ مَرْبُوحٍ مَجْمُوعٍ مِنْ أَهْلِ الْبَابِ إِفْعَالٌ جَمْعُ الْإِقْشَعِ

مَوْسَى بِرِيدِنَ بِرَخَا سَتْنِ إِقْشَعًا يُقْشِعُ إِقْشَعًا أَوْ إِقْشَعًا أَوْ إِقْشَعًا

وَإِقْشَعًا يُقْشِعُ إِقْشَعًا أَوْ إِقْشَعًا فَذَاكَ مُقْشَعًا لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ

لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ

لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ

لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ

لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ

لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ

لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ

لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ

لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ

لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ

لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ

لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ

لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ

لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ

لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ لَمْ يُقْشِعْ

ساکن است ادغام متمنع است یقشعرا و یقشعرا ان الخ شدند مجهول را قیاس باید کرد
 و یقشعرا و یقشعرا ان الخ حرکت را اولی را نقل کرده با قبل واوه را اولی را اولی
 ثانیه ادغام کردند بقانون اول متجانسین متحرکین الخ پس یقشعرا و یقشعرا ان الخ شدند
 و یقشعرا و یقشعرا ان الخ حرکت را اولی را نقل کرده با قبل واوه را اولی را اولی ثانیه
 ادغام کردند بقانون اول متجانسین متحرکین مجتنبین و ثانی الخ پس یقشعرا و یقشعرا ان الخ شدند
 یقشعرا یقشعرا ان فعل مفسر معلوم را چون خواستند که فعل مجهول معلوم کنند باز مه در اول
 ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت جزمی سقوط حرکات شد در پنج صیغه و
 سقوط نونات اعرابیت شد در هفت صیغه و چیزی نه شد در دو صیغه جمع مونث که مبنی
 اند پس در پنج صیغه که سقوط حرکات شده بود التقاء ساکنین پیدا آمد در میان هر دو را پس
 برائے دفع آل را ثانیه را باز حرکت فتح یا کسره واوه ادغام را بحال داشته شود یا حرکت
 حرفت اول را باز آورده ثانی را بر سکون بحال داشته فک ادغام کرده شود بقانون هر جا که
 حرف مدغم فی الخ پس لم یقشعرا لم یقشعرا الخ شدند مجهول را قیاس باید کرد یقشعرا یقشعرا
 فعل مفسر معلوم را چون خواستند که فعل نفی مطلق معلوم کنند لانا فیه در اول ایشان آورده
 ایشان بجز نفی هیچ اثر نگرد پس لا یقشعرا لا یقشعرا ان الخ شدند و باقی تا آخر باب قیاس باید کرد

صرف صغیر ثلاثی مزید فی حق بر بای مجر و باب فعلت صحیح از باب

فعلت چون الجلبت چادر پوشیدن .. حلبت یجلبت جلبت فهو مجلبت
 و جلبت یجلبت جلبت فذلک مجلبت الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فی حق بر بای مجر و باب فعلت صحیح از

باب فعولت چون الجهور لا یجورون جهور مجبور لا فهو مجبور

وَجُودٌ مَجْهُودٌ فَذَلِكَ مَجْهُودٌ ۞

صرف صغیر ثلاثی مزید فی حق بر باری مجرور بیاب فعلته صحیح از باب فَعَلَتُ

أَجُودٌ بِتَأْجُرٍ بِوَشِيدٍ جُودٌ بِجُودٍ جُودٌ بِتَأْجُرٍ جُودٌ بِجُودٍ ۞

صرف صغیر ثلاثی مزید فی حق بر باری مجرور بیاب فعلته صحیح از باب فَعَلَتُ

الْقَلْبُ كَلَاهُ بِوَشِيدٍ قَلَسٌ بِقَلَسٍ قَلَسَتْ فَهُوَ مَقْلَسٌ وَقَلَسَ يَقْلَسُ قَلَسَتْ فَذَلِكَ مَقْلَسٌ ۞

صرف صغیر ثلاثی مزید فی حق بر باری مجرور بیاب فعلته صحیح از باب فَعَلَتُ

الْبَطْرَةُ بِبَطْرٍ بِبَطْرٍ بِبَطْرٍ فَهُوَ مَبِطْرٌ ۞

صرف صغیر ثلاثی مزید فی حق بر باری مجرور بیاب فعلته صحیح از باب فَعَلَتُ

الشَّرُّ يَفْتَرُ زِرَاعَتٍ بِرِيدٍ يَادِرُوقَتِ دَرُورٍ سِيدَانِ شَرَفٍ يَشْرُفُ يَشْرُفُ فَهُوَ مَشْرُفٌ وَشَرُفٌ يَشْرُفُ يَشْرُفُ فَذَلِكَ مَشْرُفٌ ۞

صرف صغیر ثلاثی مزید فی حق بر باری مزید فی بیاب تفعُّل صحیح از باب

تَفَعَّلُ التَّجَلَّبُ بِأَدْرِوَشَانِيدٍ تَجَلَّبٌ بِتَجَلَّبٍ تَجَلَّبٌ فَهُوَ مُتَجَلَّبٌ وَتَجَلَّبٌ تَجَلَّبٌ تَجَلَّبٌ فَذَلِكَ مُتَجَلَّبٌ ۞

صرف صغیر ثلاثی مزید فی حق بر باری مزید فی بیاب تفعُّل صحیح از باب

تَفَعَّلَ الْجَوْرِبُ جَرَابٍ بِرِشَانِيدِنِ بِجَوْرِبٍ يَجْوَرِبُ وَجَوْرِبًا فَهُوَ مَجْوَرِبٌ ۶۱

صَوْنٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مُزِيدٌ فِيهِ طُوقٌ بِرِبَاعِيٍّ مُزِيدٌ فِيهِ بِيَابٌ تَفَعَّلَ مِنْ صَحِيحِ اِزْبَابِ تَفَعَّلَ

التَّقَلَّسُ مَكْلَاهُ بِرِشَانِيدِنِ تَقَلَّسَ يَتَقَلَّسُ تَقَلَّسًا فَهُوَ مَتَقَلَّسٌ وَتَقَلَّسَ يَتَقَلَّسُ تَقَلَّسًا فَذَاكَ مَتَقَلَّسٌ ۶۱

صَوْنٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مُزِيدٌ فِيهِ طُوقٌ بِرِبَاعِيٍّ مُزِيدٌ فِيهِ بِيَابٌ تَفَعَّلَ مِنْ صَحِيحِ اِزْبَابِ تَفَعَّلَ
التَّبَيَّطُ بِطَارِيٍّ كِرْوَانِيدِنِ تَبَيَّطَ يَتَبَيَّطُ تَبَيَّطًا فَهُوَ مَبَيَّطٌ ۶۱

صَوْنٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مُزِيدٌ فِيهِ طُوقٌ بِرِبَاعِيٍّ مُزِيدٌ فِيهِ بِيَابٌ تَفَعَّلَ مِنْ صَحِيحِ اِزْبَابِ

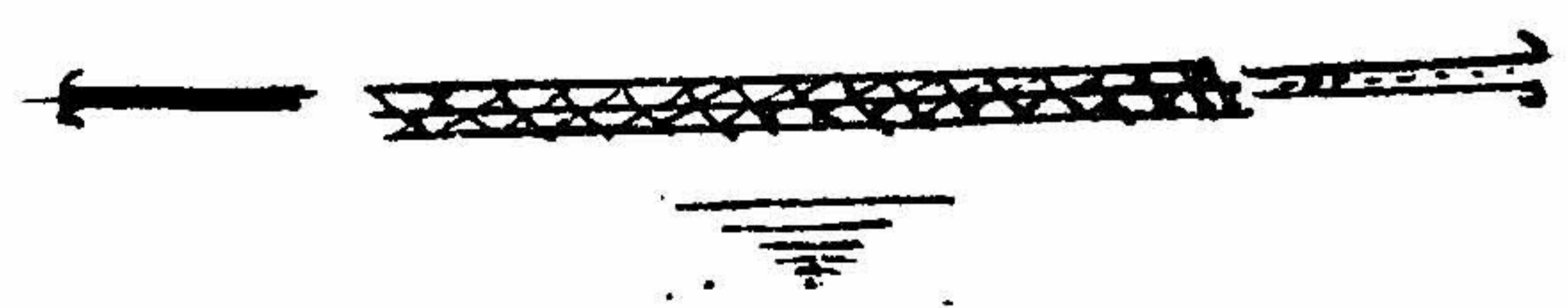
تَفَعَّلَ التَّشْرِيفُ زِرَاعَةٌ بِرِشَانِيدِنِ تَشْرُفُ يَفُ تَشْرُفًا فَهُوَ مُتَشْرِفٌ ۶۱

صَوْنٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مُزِيدٌ فِيهِ طُوقٌ بِرِبَاعِيٍّ مُزِيدٌ فِيهِ بِيَابٌ تَفَعَّلَ مِنْ صَحِيحِ اِزْبَابِ تَفَعَّلَ

التَّمَسُّكُ مَسْكِينٌ بِشَدْنِ وَرِصُورَةٍ تَمَسَّكَ يَتَمَسَّكُنُ تَمَسَّكًا فَهُوَ مَتَمَسَّكٌ -

صَوْنٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مُزِيدٌ فِيهِ طُوقٌ بِرِبَاعِيٍّ مُزِيدٌ فِيهِ بِيَابٌ اِفْتَعَّلَ مِنْ صَحِيحِ اِزْبَابِ اِفْتَعَّلَ

الْاِقْعِنَسُ اِقْعِنَسٌ اِقْعِنَسٌ اِقْعِنَسٌ اِقْعِنَسًا ۶۱

ابواب مضاعف

صرف صغیر ثلاثی مجرد مضاعف ثلاثی از باب فعل فیعل پر آمد کشیدن

مَدَّ مَدًّا فَهُوَ صَادٌّ فَصَلَّ بِمَدٍّ مَدًّا فَذَكَ مِمْدُودٌ لَمْ يَمِدَّ لَمْ يَمِدَّ لَمْ يَمِدَّ لَمْ يَمِدَّ

لَمْ يَمِدَّ لَمْ يَمِدَّ لَمْ يَمِدَّ لَا يَمِدُّ لَا يَمِدُّ لَا يَمِدُّ لَا يَمِدُّ لَا يَمِدُّ لَا يَمِدُّ لَا يَمِدُّ لَا يَمِدُّ

الامر منه مَدَّ مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا

والنهي عنه لَا تَمُدُّ لَا تَمُدُّ لَا تَمُدُّ لَا تَمُدُّ لَا تَمُدُّ لَا تَمُدُّ لَا تَمُدُّ لَا تَمُدُّ

لَا يَمِدُّ لَا يَمِدُّ لَا يَمِدُّ لَا يَمِدُّ لَا يَمِدُّ لَا يَمِدُّ لَا يَمِدُّ لَا يَمِدُّ لَا يَمِدُّ لَا يَمِدُّ

والظرف منه مَدَّ مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا مَدًّا

أَمَدًا وَالْمَوْثِقُ مِنْهُ مَدِّي : —

عنه لَمْ يَمِدَّ لَمْ يَمِدَّ

تَعْلِيلَاتُ

صَدَدٌ تَأْتِي بِحَرَكَةِ دَالٍ أَوَّلِيٍّ رَأْسًا خِطَّةً دَالٍ أَوَّلِيٍّ رَأْسًا

ثانیه ادغام کردند بقانون اول متجانسین متحرکین اع و در مدون تا

مدونا ادغام نه کردند زیرا آنچه دال ثانی ساکن است و ادغام ممتنع است و در مدون تا

دال را تا کرده تأدرتا ادغام کردند بقانون برجا که دو حرف قریب الخرج بهم آیند الخ پس

مَدَّنَا الخ شدند در مَدَّدَا تا مَدَّدَا حَرَكَةُ دَالٍ أَوَّلِيٍّ رَأْسًا خِطَّةً دَالٍ أَوَّلِيٍّ رَأْسًا

دال ثانیه ادغام کردند بقانون اول متجانسین متحرکین الخ و مَدَّدُونَ تا مَدَّدُونَ ادغام

نه کردند زیرا آنچه دال ثانی ساکن است و ادغام ممتنع است و در مَدَّدُونَ تا مَدَّدُونَ

دال را تا کرده تا را در تا ادغام کردند بقانون برجا که دو حرف قریب الخرج بهم آیند الخ

پس مَدَّدُوا شدند و در مَدَّدُوا مَدِّي دَالٍ أَوَّلِيٍّ رَأْسًا خِطَّةً دَالٍ أَوَّلِيٍّ رَأْسًا

داوه دال اولی را در دال ثانیه ادغام کردند بقانون اول متجانسین متحرکین الخ

واسم تفعیل اَصْدَدُ اَمْدَانِ اَمْدَانِ حَرَكَتِ دَالِ اَوَّلِ رَاثِقِلْ کَرُوهُ بِمَا قَبْلُ
 وَاوَّلِ دَالِ اَوَّلِ رَاوِرِ دَالِ ثَانِيَةِ اَوْغَامِ كَرُوْنِدْ بِقَالُوْنَ اَوَّلِ مِتْجَانِسِيْنَ مِتْجَانِسِيْنَ اَلْوَ دَرِ مَحَلِّ
 مُمَيِّدٍ دُو قَمَادٍ دُو مُمَيِّدٍ دُو قَمَادٍ دُو مُمَيِّدٍ دُو قَمَادٍ دُو مُمَيِّدٍ دُو قَمَادٍ دُو مُمَيِّدٍ دُو قَمَادٍ
 دَالِ اَوَّلِ رَا اَنْدَاثَتَهُ دَالِ اَوَّلِ رَاوِرِ دَالِ ثَانِيَةِ اَوْغَامِ كَرُوْنِدْ بِقَالُوْنَ اَوَّلِ مِتْجَانِسِيْنَ
 مِتْجَانِسِيْنَ اَلْوَ اِسْمُ اَلْوِ صَفْرَى مُمَيِّدٍ دُو قَمَادٍ اَبْنِ صَحَابٍ
 مُمَيِّدٍ وَوَسَطِ مِمْدَهٗ مُمَيِّدٍ دُو قَمَادٍ مُمَيِّدٍ دُو قَمَادٍ اَبْنِ صَحَابٍ
 مَمَادِيْدُ مُمَيِّدٍ يَدُ :-

اِسْمُ تَفْضِيْلِ اَمْدَانِ اَمْدَانِ اَمْدَانِ اَمْدَانِ اَمْدَانِ اَمْدَانِ اَمْدَانِ اَمْدَانِ اَمْدَانِ اَمْدَانِ
 مَدُوْبَاتِ دَالِ اَوَّلِ رَاوِرِ دَالِ ثَانِيَةِ اَوْغَامِ كَرُوْنِدْ بِقَالُوْنَ اَوَّلِ مِتْجَانِسِيْنَ سَاكُنِ اَلْوَ
 پَسِ مَدِيْ مُدِّيَانِ مَدِيْ يَاتُ مَدِيْ دُو مَدِيْ يَدِيْ :-

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي از باب افعال چوں
 الْأَمْدَادُ..... أَمَدٌ يُمَدُّ أَمْدَادًا فَهُوَ مُمَدٌّ وَأَمِدَّ
 يُمَدُّ أَمْدَادًا فَذَلِكَ مُمَدٌّ لَمْ يُمَدَّ لَمْ يُمَدِّ لَمْ
 يُمَدَّ لَمْ يُمَدِّ لَمْ يُمَدِّ لَا يُمَدُّ لَا يُمَدُّ لَنْ يُمَدَّ لَنْ يُمَدَّ
 الْأَمْرُ مِنْهُ أَمِدَّ أَمِدَّ أَمِدَّ لِتُمَدَّ لِتُمَدَّ لِتُمَدَّ
 لِيُمَدَّ لِيُمَدَّ لِيُمَدَّ لِيُمَدَّ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تُمَدَّ
 لَا تُمَدَّ لَا تُمَدَّ لَا تُمَدَّ لَا تُمَدَّ لَا تُمَدَّ لَا تُمَدَّ
 لَا يُمَدُّ لَا يُمَدُّ لَا يُمَدُّ وَالنَّظْرُ مِنْهُ مُمَدٌّ مُمَدٌّ

مُمَدَّاتٌ صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي از باب
 تفعيل چوں التَّمْدِيدُ..... مَدَّدَ يُمَدِّدُ تَمْدِيدًا
 فَهُوَ مُمَدِّدٌ وَ مَدَّدَ وَيُمَدِّدُ وَ تَمْدِيدًا فَذَلِكَ مُمَدِّدٌ الْخَرَجُ شَدِيدٌ
 صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي از باب مفاعلتها چوں
 الْمَمَادَّةُ..... مَا دَّ يُبَادُّ مِمَّا دَّتْ فَهُوَ مُمَادُّ وَمُودُّ يُمَادُّ
 مِمَّا دَّتْ فَذَلِكَ مُمَادُّ لَمْ يُمَادَّ لَمْ يُمَادِّ لَمْ يُمَادَّ لَمْ
 يُمَادَّ لَمْ يُمَادِّ لَمْ يُمَادِّ لَا يُمَادُّ لَا يُمَادُّ لَنْ يُمَادَّ لَنْ يُمَادَّ
 مَادُّ لِيُمَادَّ لِيُمَادَّ لِيُمَادَّ الْخَرَجُ شَدِيدٌ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي از باب تفاعل چوں
 التَّمَدُّدُ..... تَمَدَّدَ وَيَتَمَدَّدُ تَمَدُّدًا فَهُوَ مَتَمَدِّدٌ وَ
 تَمَدَّدَ وَيَتَمَدَّدُ تَمَدُّدًا فَذَلِكَ مَتَمَدِّدٌ لَمْ يَتَمَدَّدَ لَمْ يَتَمَدَّدِ
 شَدِيدٌ صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي از باب تفاعل چوں
 التَّمَادُّ..... تَمَادَّدَ وَيَتَمَادَّدُ تَمَادُّدًا فَهُوَ مَتَمَادُّ وَيَتَمَادُّ

تَبَادُؤًا فَذَاكَ مُتَمَادٌ الْخُ شَدْنَدُ ۱۲

صَرفِ صَغِيرِ ثَلَاثِي مُزِيدِيهِ مَضَاعِفِ ثَلَاثِي اِزْبَابِ اِئْتِعَالِ حَوْلِ
اِئْتِمَادًا اِئْتِمَادٌ يَنْمَدُ اِئْتِمَادًا اِفْهُو مُمْتَدٌ وَ
اِئْتِمَادٌ يَنْمَدُ اِئْتِمَادًا اِذْ ذَاكَ مُنْمَدٌ الْخُ شَدْنَدُ

صَرفِ صَغِيرِ ثَلَاثِي مُزِيدِيهِ مَضَاعِفِ ثَلَاثِي اِزْبَابِ اِئْتِعَالِ حَوْلِ
اِئْتِمَادًا اِئْتِمَادٌ يَنْمَدُ اِئْتِمَادًا اِفْهُو مُمْتَدٌ وَ
اِئْتِمَادٌ يَنْمَدُ اِئْتِمَادًا اِذْ ذَاكَ مُنْمَدٌ

صَرفِ صَغِيرِ ثَلَاثِي مُزِيدِيهِ مَضَاعِفِ ثَلَاثِي اِزْبَابِ اِسْتِفْعَالِ حَوْلِ
اِئْتِمَادًا اِسْتِمَادٌ يَسْتِمَدُ اِسْتِمَادًا اِفْهُو مُسْتِمَدٌ
وَ اِسْتِمَادٌ يَسْتِمَدُ اِسْتِمَادًا اِذْ ذَاكَ مُسْتِمَدٌ الْخُ شَدْنَدُ

صَرفِ صَغِيرِ ثَلَاثِي مَجْرُومِ مَضَاعِفِ ثَلَاثِي اِزْبَابِ فَعَلِ يَفْعَلُ حَوْلِ
اَلْفَرُّ كَرْمَلِيْنَ فَرًّا يَفِرُّ فَرًّا اِفْهُو فَارٌّ وَ فَرًّا يَفِرُّ فَرًّا اِذْ ذَاكَ
مَفْرًا وَ مَرًّا لَمْ يَفِرَّ لَمْ يَفِرَّ لَمْ يَفِرَّ لَمْ يَفِرَّ لَمْ يَفِرَّ لَمْ يَفِرَّ
لَا يَفِرُّ لَا يَفِرُّ لَنْ يَفِرَّ لَنْ يَفِرَّ اَلْاَمْرُ مِنْهُ فَرًّا فَرًّا اِفْهُو مَفْرًا
لِيَفِرَّ لِيَفِرَّ لِيَفِرَّ لِيَفِرَّ لِيَفِرَّ لِيَفِرَّ وَ اَلنَهْيُ عَنْهُ لَا
تَفِرَّ لَا تَفِرَّ لَا تَفِرَّ لَا تَفِرَّ لَا تَفِرَّ لَا تَفِرَّ لَا يَفِرُّ لَا
يَفِرُّ لَا يَفِرُّ لَا يَفِرُّ لَا يَفِرُّ وَ اَلطَّرْفُ مِنْهُ مَفْرًا وَ اَلْاَلَةُ مِنْهُ مَفْرًا
وَ مَفْرًا تَو مِفْرًا مَرًّا وَ اِسْمُ تَفْضِيلِ الْمَذْكُورِ اَخْرًا وَ اَلْمَوْثِقُ فَرًّا ي :

وَرَفْرَرٌ تَا فَرَرٌ تَا حَرَكْتِ اَوَّلِي رَا اِنْدَاخْتِ رَا اَوَّلِي رَا اِدْرِثَانِيَه اِدْغَامِ كِرُونْدِ بَقَانُونِ
اَوَّلِ مِتْجَانِيْسِيْنَ مِتْخَرِكِيْنَ الْخُ وَ دَرَفْرَرِيْنَ تَا فَرَرٌ تَا اِدْغَامِ نَه كِرُونْدِ زِيْرِيْ اِنْجِيْه رَا ثَانِي سَاكِنِ

است و ادغام ممنوع است پس فتر فتر الخ شدند مجهول را قیاس باید کرد و در
 یفیر یفیر ان الخ حرکت را اولی را نقل کرده بما قبل داده را اولی را در را ثانیه
 ادغام کردند بقانون اول متجانسین متحرکین الخ در یفیرین و تفریرین ادغام نه کردند
 زیرا پنجم را ثانیه ساکن است و ادغام ممنوع است پس یفیر یفیر ان الخ شدند مجهول
 را قیاس باید کرد و در فایر فایر ان - فایر فون - فایر فون - فایر فون - فایر فون
 فایر فون - فایر فون - فایر فون - فایر فون - فایر فون - فایر فون - فایر فون - فایر فون
 ادغام کردند بقانون اول متجانسین متحرکین الخ و در فایر فون ان را اولی را در ثانیه
 ادغام کردند بقانون اول متجانسین الخ و در فایر فون ان را اولی را نقل
 کرده بما قبل داده را اولی را در را ثانیه ادغام کردند بقانون اول متجانسین متحرکین الخ
 پس فایر فایر ان - فایر فون - فایر فون - فایر فون - فایر فون - فایر فون - فایر فون - فایر فون
 فایر فون - فایر فون - فایر فون - فایر فون - فایر فون - فایر فون - فایر فون - فایر فون
 یفیر یفیر ان الخ فعل مضارع معلوم را چون خواستند که فعل جید معلوم کنند لم
 جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت جزمی سقوط
 حرکات شد و پنج صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در سبقت صیغه و چیزه
 نه شد در دو صیغه جمع مؤنث که طینی اند پس در آل پنج صیغه که سقوط حرکات شد
 بود التقاء ساکنین پدید آمد در میان هر دو را پس برائے دفع آل را ثانیه را باز
 حرکت فتح یا کسره داده ادغام را بحال داشته شود یا حرکت حرف اول
 را باز آورده ثانی را بر سکون بحال داشته فک ادغام کرده شود بقانون هر جا که
 حرف مدغم فیه الخ پس لم یفیر لم یفیر الخ شدند مجهول را قیاس باید کرد و
 یفیر یفیر ان الخ فعل مضارع معلوم را چون خواستند که فعل نفی مطلق معلوم
 کنند لا نافیہ در اول ایشان آورده در ایشان بجز نفی هیچ اثر نه کرد پس لا یفیر

لا یفسران الخ شدند مجهول را قیاس باید کرد

یفسر یفسران الخ فعل مضارع معلوم را چون خواستند که فعل لفظی مؤکد معلوم کنند پس ناصبه در اول ایشان آورده آخر ایشان را نصب کردند علامت نصبی ثبوت فتحات شد در پنج صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در هفت صیغه و چیزی نه شد در دو صیغه جمع مؤنث که یعنی اند پس لن یفسر لن یفسر الخ شدند مجهول را قیاس باید کرد

تفسر تفسران الخ شمش صیغه خطاب را چون خواستند که فعل امر حاضر معلوم کنند تا که علامت مضارعت بود آن را حذف کردند و بعد تا متحرک ماند مگر در یک صیغه جمع مؤنث ساکن ماند پس همزه وصل مکسوره برائے دفع ابتداء بساکن در اولش آورده پس امر مهول شد بوقف آخر علامت وقفی سقوط حرکت شد در یک صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در چهار صیغه و چیزی نه در یک صیغه جمع مؤنث که یعنی است پس در آل یک صیغه که سقوط حرکت شده بود التقاء ساکنین پدید آمد در میان هر دو را پس برائے دفع آل را ثانیه را حرکت فتحه یا کسره داده ادغام را بحال داشته شود یا حرکت را اولی را که نقل بها قبل شده باز آورده... ثانی را بر سکون بحال داشته و همزه وصل مکسوره برائے دفع ابتداء بساکن در اولش آورده تک ادغام کرده شود بقانون هر جا که حرف مدغم فیہ الخ پس فیر فیر الخ شد تفسر تفسران الخ شمش صیغه خطاب را چون خواستند که فعل امر حاضر مجهول کنند لام امر جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت جزمی سقوط حرکت شد در یک صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در چهار صیغه و چیزی نه شد در یک صیغه جمع مؤنث که یعنی است پس در آل یک صیغه که سقوط حرکت

شده بود التقاء ساکنین پدید آمد در میان هر دو را پس برائے دفع آل
 رثانی را باز حرکت فتحه یا کسره داده او غام را بحال داشته شود یا حرکت
 حرف اول را باز آورده ثانی را بر سکون بحال داشته تک او غام کرده شود بقانون
 هر جا که حرف مدغم فیہ پس التَّفْرِیُّ التَّفْرِیُّ لِتَفْرِیُّ الخ شدند :

یَفْرِیُّ یَفْرِیُّ الخ شش صیغه غائب و دو صیغه متکلم را چون خواستند
 که فعل امر غائب معلوم کنند لام امر جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان
 را جزم کردند علامت جزم سقط حرکات شد در چهار صیغه و سقوط نونات
 اعرابیه شد در سه چیزے نه شد در یک صیغه جمع مؤنث که مبنی است پس
 در آن چهار صیغه که سقوط حرکات شده بود التقاء ساکنین پدید آمد در میان
 هر دو را پس برائے دفع آل رثانیه را باز حرکت فتحه یا کسره ^{داده} او غام را بحال داشته
 شود یا حرکت حرف اول را که باز آورده ثانی را بر سکون بحال داشته تک
 او غام کرده شود بقانون هر جا که حرف مدغم فیہ الخ پس یَفْرِیُّ یَفْرِیُّ الخ
 شدند مجهول را قیاس باید کرد :

تَفْرِیُّ تَفْرِیُّ الخ شش صیغه خطاب را چون خواستند که فعل مبنی
 حاضر معلوم کنند لا تا بیہ جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند
 علامت جزم سقط حرکات شد در یک صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد
 در چهار صیغه و چیزے نه شد در یک صیغه جمع مؤنث که مبنی است پس در
 آن یک صیغه که سقوط حرکات شده بود التقاء ساکنین پدید آمد در میان هر
 دو را پس برائے دفع آل رثانیه را باز حرکت فتحه یا کسره داده او غام بحال
 داشته شود یا حرکت حرف اول را باز آورده ثانی را بر سکون بحال داشته تک
 او غام کرده شود بقانون هر جا که حرف مدغم فیہ الخ پس لا تَفْرِیُّ لا تَفْرِیُّ

لا تفر الخ شدن مجهول را قیاس باید کرد

یفر یفران الخ شش صیغه غائب و دو صیغه متکلم را چون خواستند که
که فعل نهی غائب معلوم کنند لانا بیه جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان
را جزم کردند علامت جزم سقوط حرکات شد در چهار صیغه و سقوط نونات
اعرابیه شد در سه صیغه و چیزی که نه شد در یک صیغه جمع مؤنث که مثنی است
پس در آن چهار صیغه که سقوط حرکات شده بود التقاء ساکنین پدید آمد در میان
هر دو را پس برآست و فتح آن را ثانیه را باز حرکت فتحه یا کسره داده او غامض بحال
داشته شود یا حرکت حرف اول را باز آورده ثانی را بر سکون بحال داشته فک
او غامض کرده شود بقانون هر جا که حرف مدغم فیه الخ لا یفر لا یفر لا یفر الخ
شدن مجهول را قیاس باید کرد

اسم ظرف در مفر و مفران و مفر و مفران و مفر و مفران و مفر و مفران
افران افرون حرکت را اولی را نقل کرده بما قبل داده را اولی را در
ثانی او غامض کردند بقانون اول متجانسین متحرکین الخ و در مقارن مفر و مقارن
و مفر و مقارن مفر و مقارن مفر و مقارن مفر و مقارن مفر و مقارن مفر و مقارن مفر
را در ثانیه او غامض کردند بقانون اول متجانسین متحرکین الخ پس مفر و مفران الخ
شدند و در فر و فری فر بیان فر بیان را اولی را در ثانیه او غامض کردند بقانون
اول متجانسین ساکن الخ پس فری فر بیان الخ شدند ۱۲

صرف صغیر ثلاثی مزید فیه مضاعف ثلاثی از باب افعال چون
الافرا اما افرا یفرا افرا افرا افرا افرا
فذاک مفر شند
صرف صغیر ثلاثی مزید فیه مضاعف ثلاثی از باب تفعیل چون

التَفْرِيْبُ... فَرَّماً يُفْرِمُ وَتَفْرِيْبُ أَفْهُوَ مُفْرِمٌ وَفَرَّماً يُفْرِمُ
تَفْرِيْبُ أَفْهُوَ مُفْرِمٌ الخ شدند

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي از باب مضاعف ثلاثي
المُفَارَّةُ... فَمَرَّ يُفَارُّ مَفَارَّةً فَهُوَ مَفَارٌّ وَفُورًا يُفَارُّ
مَفَارَّةً فَهُوَ مَفَارٌّ الخ شدند

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي از باب تَفَعَّلُ حَوَّلَ
التَّفَرُّسُ... تَفَرَّسًا يُتَفَرَّسُ وَتَفَرَّسًا أَفْهُوَ مُتَفَرِّسٌ وَتَفَرَّسًا
يُتَفَرَّسُ وَتَفَرَّسًا فَهُوَ مُتَفَرِّسٌ الخ شدند

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي از باب تَفَاعَلُ حَوَّلَ
التَّفَامُّ... تَفَامًّا يُتَفَامُّ تَفَامًّا أَفْهُوَ مُتَفَامٌّ وَتَفُومًا
يُتَفَامُّ تَفَامًّا فَهُوَ مُتَفَامٌّ الخ شدند

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي از باب التَّفَاعُلِ حَوَّلَ
الِئْتِفَارُ... اِئْتَفَرًا يُئْتَفَرُ اِئْتِفَارًا أَفْهُوَ مُئْتَفِرٌ وَاِئْتَفَرًا
يُئْتَفَرُ اِئْتِفَارًا فَهُوَ مُئْتَفِرٌ الخ شدند

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي از باب اِئْتَعَالَ حَوَّلَ
الِئْتِفَارُ... اِئْتَفَرًا يُئْتَفَرُ اِئْتِفَارًا أَفْهُوَ مُئْتَفِرٌ وَاِئْتَفَرًا
يُئْتَفَرُ اِئْتِفَارًا فَهُوَ مُئْتَفِرٌ الخ شدند

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي از باب اِسْتَفْعَالُ
حَوَّلَ اِلسْتِفْرَامُ... اِسْتَفْرًا يُسْتَفْرُ اِسْتِفْرَامًا فَهُوَ مُسْتَفِرٌّ وَ
اِسْتَفْرًا يُسْتَفْرُ اِسْتِفْرَامًا فَهُوَ مُسْتَفِرٌّ الخ شدند

صرف صغير ثلاثي مجرد مضاعف ثلاثي از باب فَعَلَ يَفْعَلُ حَوَّلَ

الْعَضُّ لِبُشْتِ وَسَتْ كَزَيْدٍ عَضَّ لِعَضُّ عَضًّا فَهُوَ عَافٌ وَ
 عَضَّ لِعَضُّ عَضًّا فَذَلِكَ مَعْضُومٌ لَمْ لِعَضُّ لَمْ لِعَضُّ لَمْ
 لِعَضُّ لَمْ لِعَضُّ لَمْ لِعَضُّ لَمْ لِعَضُّ لَمْ لِعَضُّ لَمْ لِعَضُّ لَمْ لِعَضُّ لَمْ
 لَنْ لِعَضُّ إِلَّا مَرَّةً عَضَّ عَضًّا عَضُّ لِعَضُّ لِعَضُّ لِعَضُّ لِعَضُّ لِعَضُّ
 لِعَضُّ لِعَضُّ لِعَضُّ لِعَضُّ لِعَضُّ لِعَضُّ لِعَضُّ لِعَضُّ لِعَضُّ لِعَضُّ لِعَضُّ
 لَا تَعَضُّ لَا تَعَضُّ لَا تَعَضُّ لَا تَعَضُّ لَا تَعَضُّ لَا تَعَضُّ لَا
 يَعْضُّ لَا يَعْضُّ لَا يَعْضُّ لَا يَعْضُّ لَا يَعْضُّ لَا يَعْضُّ وَالظُّرُوفُ مِنْهُ
 مَعْضٌ وَالْآلَةُ مِنْهُ مِعْضٌ وَمِعْضَةٌ وَمِعْضَافٌ وَاسْمُ لِفُضِيلِ الْمَذْكُورِ
 أَعْضٌ وَالْمَوْثُ مِنْهُ عُضٌّ بِدَوْرٍ عَضُّ تَاعَضُّ تَاعَضُّ حَرَكَةُ ضَاوِ أَوَّلِي
 رَا انْدَاخْتَهُ ضَاوِ أَوَّلِي رَا دَرِضَاوِ ثَانِيَةِ اِدْغَامِ كَرْدَنْدِ بَقَا لَوْنِ اَوَّلِ مِتْجَانِسِينَ مِتْخَرِكِينَ
 وَدَوْرٍ عَضُّ تَاعَضُّ تَاعَضُّ اِدْغَامِ نَهْ كَرْدَنْدِ زِيْرَا نِجْهَ ضَاوِ ثَانِيَةِ سَاكِنِ اسْتِ وَادْغَامِ
 مَمْتَنَعِ اسْتِ پِسِ عَضُّ عَضًّا اَلْخُ شَدَنْدِ مَجْهُولِ رَا قِيَاسِ بَايْدِ كَرْدِ
 دَرِ عَضُّ لِعَضُّ اَلْخُ حَرَكَةُ ضَاوِ اَوَّلِي رَا نَقْلِ كَرْدِ بِمَا قَبْلِ وَادِ ضَاوِ
 اَوَّلِي رَا دَرِضَاوِ ثَانِيَةِ اِدْغَامِ كَرْدَنْدِ بَقَا لَوْنِ اَوَّلِ مِتْجَانِسِينَ مِتْخَرِكِينَ وَدَوْرٍ عَضُّ
 تَعَضُّ اِدْغَامِ نَهْ كَرْدَنْدِ زِيْرَا نِجْهَ ضَاوِ ثَانِيِ سَاكِنِ اسْتِ وَادْغَامِ مَمْتَنَعِ اسْتِ
 پِسِ لِعَضُّ لِعَضُّ اَلْخُ شَدَنْدِ مَجْهُولِ رَا قِيَاسِ بَايْدِ كَرْدِ -
 اسْمُ فَاعِلٍ دَرِ عَاضُّ عَاضُّ اَلْخُ عَاضُّونَ عَاضُّونَ عَاضُّونَ عَاضُّونَ
 عَاضُّونَ عَاضُّونَ عَاضُّونَ عَاضُّونَ عَاضُّونَ عَاضُّونَ عَاضُّونَ عَاضُّونَ عَاضُّونَ
 اَوَّلِي رَا دَرِضَاوِ ثَانِيَةِ اِدْغَامِ كَرْدَنْدِ بَقَا لَوْنِ اَوَّلِ مِتْجَانِسِينَ مِتْخَرِكِينَ اَلْخُ پِسِ عَاضُّ
 عَاضُّونَ اَلْخُ اسْمُ مَفْعُولِ مَعْضُومٌ مَعْضُومٌ اَلْخُ شَدَنْدِ لِعَضُّ لِعَضُّ اَلْخُ فَعْلُ
 مَضَارِعِ مَعْلُومِ رَا چَوْنِ خَوَاسْتَنْدِ كَهْ فَعْلُ حَيْدِ مَعْلُومِ كَنْدَمِ جَازِمَهُ دَرِ اَوَّلِ اِشْتِاَلِ

آورد و آخر ایشان را جزم کردند علامت جزب سقوط حرکات شد و پنج صیغه
 و سقوط نونات اعرابیه شد و در هفت صیغه و چیزیه مذ شد و دو صیغه جمع
 مؤنث که مبنی اند پس در آن پنج صیغه که سقوط حرکت شده بود التقای ساکنین
 پدید آمد در میان هر دو ضاد پس برائے دفع آن ضاد ثانی را باز حرکت فتحه
 یا کسره داده ادغام را بحال داشته شود یا حرکت ضاد اولی را باز آورد و ثانی را بر
 سکون بحال داشته تک ادغام کرده شود بقا لونی هر جا که حرف مدغم فیها الخ پس لم
 یَعْضُّ لَمْ یَعْضُّ لَمْ یَعْضُّ الخ شدند مجهول را قیاس باید کرد و یَعْضُّ
 یَعْضُّان الخ فعل مضارع معلوم را چون خواستند که فعل نفی مطلق معلوم
 لا نافیہ در اول ایشان آورده در ایشان بحر نفی هیچ اثر نه کرد پس لا یَعْضُّ
 لا یَعْضُّان الخ شدند مجهول را قیاس باید کرد و یَعْضُّ یَعْضُّان الخ فعل
 مضارع معلوم را چون خواستند که فعل نفی مؤکد معلوم کنند لن ناصبه در
 اول ایشان آورده آخر ایشان را نصب کردند علامت نصبی ثبوت فتحات
 شد و پنج صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد و در هفت صیغه و چیزیه
 نشد و دو صیغه جمع مؤنث که مبنی اند پس لن یَعْضُّ لن یَعْضُّان الخ شدند
 مجهول را قیاس باید کرد۔

لَعْضُّ لَعْضُّان الخ شش صیغه خطاب را چون خواستند که
 فعل امر حاضر معلوم کنند تا که علامت مضارعت بود آن را حذف
 کردند ما بعد تا متحرک ماند مگر در یک صیغه جمع مؤنث ساکن ماند پس
 همزه وصل کسره برائے دفع ابتداء بساکن در اولش آورده پس امر
 هموں شد بوقف آخر علامت وقفی سقوط حرکت شد در یک صیغه
 و سقوط نونات اعرابیه شد در چهار صیغه و چیزیه نه شد در یک

صیغه جمع مؤنث که مبنی است پس در آن یک صیغه که سقوط حرکت
 شده بود التقاء ساکین پدید آمد و در میان هر دو ضا و پس برائے وقع
 آن ضا و ثانیه رانیه را نیز را باز حرکت فتحه یا کسره داده او غام را بحال
 داشته شود یا حرکت حرف اول را باز آورده و همزه وصل کسور برائے
 وقع ابتداء لب اکن در اولش آورده ضا و ثانی را بر سکون بحال داشته
 تک او غام کرده شود بقانون هر جا مدغم فی الخ پس عَضَّ عَضَّ عَضَّ
 الخ شدند لِعَضَّ لِعَضَّ لِعَضَّ الخ شدند.

امر غائب معلوم لِيَعَضَّ لِيَعَضَّ لِيَعَضَّ الخ شدند و مجهول لِيَعَضَّ
 لِيَعَضَّ لِيَعَضَّ الخ شدند

نهی حاضر معلوم لَا تَعَضَّ لَا تَعَضَّ لَا تَعَضَّ الخ شدند و مجهول
 لَا تَعَضَّ لَا تَعَضَّ لَا تَعَضَّ الخ شدند

نهی غائب معلوم لَا يَعْضُّ لَا يَعْضُّ لَا يَعْضُّ الخ شدند و مجهول
 لَا يَعْضُّ لَا يَعْضُّ لَا يَعْضُّ الخ شدند

اسم ظرف مَعْضٌّ مَعْضٌّ الخ شدند اسم آله مِعْضٌ مِعْضٌ الخ
 و مِعْضَةٌ الخ و مِعْضَاضٌ الخ اسم تفضیل المذکر منه أَعْضٌّ و المؤنث
 منه عَضٌّ الخ شدند

صرف صغیر ثلاثی مزید فی مضاعف ثلاثی از باب افعال چوں
 الْأَعْضَاضُ أَعْضٌّ يَعْضُّ اِعْضَاضًا فَهُوَ مِعْضٌ وَ
 اِعْضٌ يَعْضُّ اِعْضَاضًا فَذَاكَ مِعْضٌ الخ شدند

صرف صغیر ثلاثی مزید فی مضاعف ثلاثی از باب تفعیل چوں
 التَّعْضِيفُ عَضَّيْنِ يَعْضِفُنِ عَضِيفًا فَهُوَ مَعْضِفٌ

نِعِضْنَ يُعِضْنَ تَعِضِيضًا فذالك مَعْضَضٌ الخ شدند

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي ارباب مفاعلة حول
المُعَاضَةُ عَاضٌ يُعَاضُ مُعَاضَةٌ فهو مُعَاضٌ وَعُوضٌ

يُعَاضُ مُعَاضَةٌ فذالك مُعَاضٌ الخ شدند

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي ارباب تفعّل حول
التَّعِضُّنُ تَعْضُضٌ يَتَعْضَضُ تَعْضُضًا فهو

مُتَعْضِضٌ وَتَعْضِضٌ يَتَعْضِضُ تَعْضِضًا فذالك مُتَعْضِضٌ

الخ شدند

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي ارباب تفاعل حول
التَّعَاضُ تَعَاضٌ يَتَعَاضُ تَعَاضًا فهو مُتَعَاضٌ الخ شدند

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي ارباب افعال حول
الْإِعِضَانُ الْعِضُّنُ يَنْعِضُ الْعِضَانًا فهو مُنْعِضٌ

وَالنُّعُضُّ يَنْعِضُ الْعِضَانًا فذالك مُنْعِضٌ الخ شدند

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي ارباب افعال حول
الْإِعْتِضَانُ اِعْتِضُنَّ يَعْتِضُنَّ اِعْتِضَانًا فهو

مُعْتِضُنَّ وَاِعْتِضُنَّ يَعْتِضُنَّ اِعْتِضَانًا فذالك مُعْتِضُنَّ الخ شدند

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مضاعف ثلاثي ارباب استفعال
حول اِلِسْتِعْضَانُ اِسْتِعْضُنَّ لِسْتِعْضَانًا

اِسْتِعْضَانًا فهو مُسْتِعْضُنَّ وَاِسْتِعْضُنَّ لِسْتِعْضَانًا
فذالك مُسْتِعْضُنَّ الخ شدند

قانون هموز

قانون همزه ساکن بدل شود بر وفق حرکت ماقبل جوازاً اگر منفرد است
 و وجوباً اگر پس همزه است چون راس و ذیث و بوس و ایمان بشرطیکه باعث
 تحریکیش موجود نبود چون نوس اما کل و خذ و مرشادند نزد بعض و محمول اند
 بر قلب مکانی نزد بعض که نزد ایشان جائز است قیاساً و در هر امر حاضر
 معلوم هموز الغاء ۱۰

قانون همزه منفرد مفتوحه بعد کسره یا شوره و بعد ضمه و او جوازاً چون میره
 و چونته و نزد بعض راست ابدال همزه متحرک بحرف علت ساکن بر وفق
 حرکت ماقبل جوازاً بشرط اتحاد حرکت همزه و ماقبل او چون نساة و زوس
 و لایلتام شاذ است کمانی قول شاعر - مشعر

جراحات السنان لها التیام و لایلتام ما جرح اللسان

و نزد سبویه روانیست مگر بضرورت شعریه قانون همزه متحرک بعد
 ساکن قابل حرکت حرکتش بماقبل رود جوازاً پس خود حذف شود و وجوباً
 بشرطیکه بعد واو و یاء ماره زائده و نون الفعال نه باشد چون لیل و
 قد اکلح و در تیری مضارع و جمیع باب ازی تیری نقل و حذف واجب
 شده است و در مرأة و کماة بعد نقل قلب بالف آمده

قانون همزه متحرک بعد واو و یاء ماره از جنس ماقبل شود در یک کلمه
 جوازاً و جنس در جنس مدغم گردد و وجوباً و یائے تصغیر حکم ده دارد چون خطیمة

و مقروءة و انیس، اتانبی و سیریه نزل بعضی لازم الابدال و الادغام
 شاذند و نزل بعضی کثیر الابدال و الادغام اند
قانون دومی همزه تین متحرکین بیا بدل شود اگر یکی از ایشان لاکلمه یا
 کسور است چوں این و اییب و قرعی علی وزن جعفر و اگر نه بوا و چوں
 اوادم:

صرف صغیر ثلاثی مجرد هموز الفاء از باب فعل یفعل چوں الامر
 فرمودن امر یا امر امر فهو امر و امر یومر امر
 فذاک مامورا لم یامرکم یومر لا یامر ولا یومر
 لن یامرکن یومر الامر منه مر لیومر لیامر لیومر
 و انتهى عنه لا تا مر لا تو مر لا یامر ولا یومر و الظرف منه
 یامر و الاله منه میمر و میمره و میما و اسم
 تفصیل المذکر منه امر و المؤنث منه امری:

امر امر الخ شد و امر امر الخ شدند یا مرهیا مران الخ همزه رابالف
 بدل کردند بقانون همزه ساکن بدل شود الخ پس یا مر یا مران الخ شدند و در
 یومر یومر ان الخ همزه رالبوا و بدل کردند بقانون همزه ساکن بدل شود الخ
 پس یومر یومر ان الخ شدند

اسم فاعل در اء نازء اع مرء اع میره همزه رالف بدل کردند بقانون
 همزه ساکن بدل شود الخ و در اع امر اع میره و اع میره همزه رالبوا و بدل
 کردند بقانون دومی همزه الخ پس امر امران امرون امره امره
 اناء امور امران اناء امره امره امران امرات
 اوامر امره اویر و او میره: اسم مفعول در انامور انامورات همزه

را بالف بدل کردند بقانون همزه ساکن بدل شود الخ و در مؤنث و مؤنثه
 همزه را با و بدل کردند بقانون همزه منفرده الخ پس مأمور مأموران
 مأمورون مأموره مأموران مأمورات مأمورمؤنثه و مؤنثه :
 یا مرم یا ممران الخ فعل مضارع معلوم را چون خواستند که فعل حید معلوم کنند
 مجازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت جزمی سقوط
 حرکات شد و پنج صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در هفت صیغه و چیزه
 نه شد در دو صیغه جمع مؤنث که بنی اند پس لم یا مرم لم یا ممر الخ شدند مجهول را
 قیاس باید کرد و یا مرم یا ممران الخ فعل مضارع معلوم را چون خواستند که
 فعل نفی مطلق معلوم کنند لاتانیه در اول ایشان آورده در ایشان بحر نفی
 هیچ اثر نه کرد پس لا یا مرم لا یا ممران الخ شدند مجهول را قیاس باید کرد و
 یا مرم یا ممران الخ فعل مضارع معلوم را چون خواستند که فعل نفی مؤکد
 معلوم کنند لن قاصبه در اول ایشان آورده آخر ایشان را نصب کردند
 علامت نصبی ثبوت فتحات شد و پنج صیغه و سقوط نونات اعرابیه
 شد در هفت صیغه و چیزه نه شد در دو صیغه جمع مؤنث که بنی اند پس
 لن یا ممر لن یا ممر الخ شدند مجهول را قیاس باید کرد و
 تا مرم تا ممران الخ شش صیغه خطاب را چون خواستند که فعل امر حاضر معلوم
 کنند تا که علامت مضارعت بود آن را حذف کردند ما بعد تا ساکن ماند
 پس همزه وصل مضموم برائے دفع ابتداء بساکن در اول ایشان آورده
 آخر ایشان را وقف کردند علامت وقفی سقوط حرکت شد در یک صیغه
 و سقوط نونات اعرابیه شد در چهار صیغه و چیزه نه شد در یک صیغه جمع
 مؤنث که بنی است پس اء مرم اء ممر الخ شدند پس در اء مرم اء ممر الخ

همزه ثانیہ را بر خلاف قیاس حذف کردند پس احتیاج بہ ہمزه وصل نمائند
 آن را نیز حذف کردند پس مُرْمُرًا الخ شدند و بعضی در اءُ مُرْمُرًا الخ
 قلب مکانی می کنند همزه را بجائے میم و میم را بجائے همزه بردند پس اُنْمُر
 اُمْرًا الخ شدند پس در اُمْرًا تا آخر حرکت همزه را نقل کرده بمقابل واوہ همزه را
 حذف کردند بقانون همزه متحرکہ بعد ساکن الخ و حاجتہ ہمزه وصل نہ ماند آن
 را نیز حذف کردند پس مُرْمُرًا الخ شدند ؛ تُوْمُرًا الخ مران الخ شش صیغہ
 خطاب را چون خواستند کہ فعل امر حاضر مجهول کنند لام امر جازمہ در اول
 ایثاں آوردہ آخر ایثاں را جزم کردند علامت جزئی سقوط حرکت شد در
 یک صیغہ و سقوط نونات اعرابہ شد در چهار صیغہ و چیزی نہ شد در یک
 صیغہ جمع مؤنث کہ بنی است پس تُوْمُرًا الخ شدت مؤکد بالون
 ثقیلہ تُوْمُرًا الخ و خفیفہ تُوْمُرًا الخ امر غائب معلوم لیا مَرَّ
 لیا مَرَّ الخ مؤکد بالون ثقیلہ لیا مَرَّ الخ و بالون خفیفہ لیا مَرَّ الخ و مجهول
 لیا مَرَّ لیا مَرَّ مؤکد بالون ثقیلہ لیا مَرَّ الخ و بالون خفیفہ لیا مَرَّ الخ ؛
 نہی حاضر معلوم لا تا مَرَّ لا تا مَرَّ الخ بالون ثقیلہ لا تا مَرَّ الخ و بالون خفیفہ لا
 تا مَرَّ الخ و مجهول لا تا مَرَّ لا تا مَرَّ الخ مؤکد بالون ثقیلہ لا تا مَرَّ الخ و بالون
 خفیفہ لا تا مَرَّ الخ نہی غائب معلوم لا یا مَرَّ لا یا مَرَّ الخ مؤکد بالون
 ثقیلہ لا یا مَرَّ الخ و بالون خفیفہ لا یا مَرَّ الخ و مجهول لا یا مَرَّ لا یا مَرَّ الخ
 مؤکد بالون ثقیلہ لا یا مَرَّ الخ و بالون خفیفہ لا یا مَرَّ الخ

اسم ظرف در نامر۔ نامران و اءُ مرءُ مران اءُ مرءون ہمزه را بالف
 بدل کردند بقانون ہمزه ساکن بدل خود الخ و و مِثْمَرًا و مِثْمَران و
 مِثْمَرًا مِثْمَران و مِثْمَارًا مِثْمَاران ہمزه را بیابدل کردند بقانون

همزه ساکن الخ و در آخر امر و اعیر همزه را با و بدل کردند بقانون دوم
 همزین الخ پس تا مر تا مر ان تا عیر مؤیر مؤیر ان تا عیر مؤیر و
 میمره میمران تا عیر مؤیر و میمره میمران تا عیر مؤیر و
 امر امران امر و ان او امر و امری امریان امریات
 امر امری:

صرف صغیر ثلاثی مزید فی مهور الفاء از باب افعال چوں الایمان
 امر یو امر ایماناً فهو مؤیر و امر یو امر ایماناً
 فذاک مؤیر لم یو امر لا یو امر لا یو امر
 لن یو امر لن یو امر الخ شدند

صرف صغیر ثلاثی مزید فی مهور الفاء از باب تفعیل چوں
 التامیر امر یو امر تامیراً فهو مؤیر و امر یو امر
 تامیراً فذاک مؤیر الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فی مهور القاز باب مفاعلة چوں
 الموامر امر یو امر موامراً فهو موامر و امر
 یو امر موامراً فذاک موامر الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فی مهور الفاء از باب تفاعل چوں
 التامر و تامریتاً تامر فامر فهو متامر و تامر
 متامراً فذاک متامر الخ شدند

صرف صغیر ثلاثی مزید فی مهور الفاء از باب تفاعل چوں
 التامر و تامریتاً تامر فامر فهو متامر و تامر
 متامراً فذاک متامر الخ شدند

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ هموز الفاء از باب اِنْفَعَالِ جَوَلٍ
 اِلَّا نَتَمَّامًا اِنْتَمَّامًا يَنْتَمُّمًا اِنْتَمَّامًا اَفْهُو مَتَمَّمًا وَاَنْتَمَّمًا
 يَنْتَمَّمًا اِنْتَمَّامًا اَفْذَاك مَتَمَّمًا الخ شدند

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ هموز الفاء از باب اِنْفَعَالِ جَوَلٍ
 اِلَّا يَنْتَمَّامًا اَيْتَمَّمًا يَأْتَمَّمًا اِنْتَمَّامًا فَهَو مَوْتَمَّمًا وَاَوْتَمَّمًا
 اَوْتَمَّمًا يُوْتَمَّمًا اَيْتَمَّمًا فَذَاك مَوْتَمَّمًا الخ شدند

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ هموز الفاء از باب اِسْتِفْعَالِ جَوَلٍ
 اِلَّا سْتَمَّامًا اِسْتَمَّامًا يَسْتَمَّمًا اِسْتَمَّامًا اَفْهُو مُسْتَمَّمًا
 وَاَسْتَمَّمًا اِسْتَمَّامًا اِسْتَمَّامًا فَذَاك مُسْتَمَّمًا الخ شدند

صرف صغیر ثلاثی مجرور هموز العين از باب فَعَلٍ يَفْعَلُ جَوَلٍ
 السُّئَالُ حَاجِبٌ نَوَاسِئِشْنَ دَرِ السُّئَالِ هَمْزُهُ لَوَاوٌ بَدَلُ كَرُونِ لِقَانُونَ
 هَمْزُهُ مَنْفْرَةٌ مَفْتُوحَةٌ الخ پس السُّؤَالُ شَدَّ

سَعَّلَ لَيْسَلُ سُوَالٌ فَهُوَ سَائِلٌ وَ سُئِلَ لَيْسَلٌ سُوَالًا
 فَذَاكَ مَسْئُولٌ لَمْ لَيْسَلٌ لَا لَيْسَلٌ لَا لَيْسَلٌ لَوْنٌ لَيْسَلٌ لَوْنٌ لَيْسَلٌ
 اَلْاَمْرُ مِنْهُ سَلَّ لِشَيْءٍ لَيْسَلٌ وَ النِّهْيُ عَنْهُ لَا تَسَلُ لَا تَسَلُ لَا
 يَسَلُ لَا لَيْسَلٌ وَ اَلنَّظْرُ مِنْهُ مَسَّلٌ وَ اَللَّامَةُ مِنْهُ مَسَّلٌ وَ
 مَسَلًا مَسَالٌ اِسْمُ تَفْصِيلِ الْمَذْكُورِ مِنْهُ اَسَلُ الْمَوْتِ مِنْهُ سُوَالٌ
 مَاضِي مَعْلُومٌ سَعَّلَ سَعْلًا الخ وَ سُئِلَ سُئِلًا الخ شدند در لَيْسَلٌ يَسْعَلَانُ الخ حرکت
 هَمْزُهُ رَاقِبٌ كَرُوهُ بِمَاقِبِلِ وَاوَهُ هَمْزُهُ رَاحِذٌ كَرُونِ لِقَانُونَ هَمْزُهُ مَتَحَرِّكٌ
 بَعْدَ سَاكِنِ الخ پس لَيْسَلٌ يَسْعَلَانُ الخ شدند مجهول را قیاس باید کرد با اسم فاعل
 وَ سُئِلَ سُئِلًا سُئِلًا هَمْزُهُ رَاقِبٌ بَدَلُ كَرُونِ لِقَانُونَ هَمْزُهُ مَنْفْرَةٌ مَفْتُوحَةٌ الخ

دورِ عِشَالٍ هَمْزُهُ رَا بِیَا بَدَلِ کَرْدَنْدِ بَقَا لَوْنِ هَمْزُهُ مَنفَرِدٌ وَ مَنفُوحَةٌ الْخَو وَ دَر
 مُسْئَلَانِ هَمْزُهُ رَا بَوَا وَ بَدَلِ کَرْدَنْدِ بَقَا لَوْنِ هَمْزُهُ سَا کُنْ بَدَلِ شَوَا الْخَو وَ دَر
 اَسْئَالِ اَسْئَلَاءُ اَسْئَلَةٌ حَرکَتِ هَمْزُهُ رَا نَقْلِ کَرْدِه بِمَا قَبْلِ دَاوَه
 هَمْزُهُ رَا حَذَفِ کَرْدَنْدِ بَقَا لَوْنِ هَمْزُهُ مَتَحَرکِ بَعْدِ سَا کُنْ الْخَو وَ دَر سُؤیْلِ وَ
 سُؤیْلَةٍ هَمْزُهُ رَا یَا کَرْدِه یَا رَا دَر یَا اَدْعَا مِ کَرْدَنْدِ بَقَا لَوْنِ هَمْزُهُ مَتَحَرکِ بَعْدِ
 وَاوِ وَ یَا الْخَو پَسِ سَائِلِ سَائِلَانِ سَائِلُونَ تَسْئَلَةٌ سُؤْلٌ سُؤَالٌ سِیَالٌ سُؤَالٌ
 سُؤْلَانِ اَسْأَلَ اَسْئَلًا اَسْئَلَةً سَائِلَانِ سَائِلَاتٌ سَوَائِلٌ سُؤْلٌ سُؤیْلٌ وَ
 سُؤیْلَةٌ وَ مَسْئُولٌ مَسْئُولَاتٌ حَرکَتِ هَمْزُهُ نَقْلِ کَرْدِه بِمَا قَبْلِ دَاوَه هَمْزُهُ رَا
 حَذَفِ کَرْدَنْدِ بَقَا لَوْنِ هَمْزُهُ مَتَحَرکِ بَعْدِ سَا کُنْ الْخَو وَ دَر مُسْئِلِ وَ مُسْئِلَةٍ هَمْزُهُ رَا
 کَرْدِه یَا رَا دَر یَا اَدْعَا مِ کَرْدَنْدِ بَقَا لَوْنِ هَمْزُهُ مَتَحَرکِ بَعْدِ وَاوِ وَ یَا الْخَو پَسِ مَسْئُولٌ
 مَسْئُولَانِ مَسْئُولُونَ مَسْئُولَةٌ مَسْئُولَتَانِ مَسْئُولَاتٌ مَسَائِلٌ مُسْئِلٌ وَ مُسْئِلَةٌ
 شَدَّ فَعْلٌ حِجْدٌ مَعْلُومٌ لَمْ یَسْئَلْ اَسْئَلًا الْخَو وَ مَجْهُولٌ لَمْ یَسْئَلْ لَمْ یَسْئَلَا الْخَو فَعْلٌ نَفْیٌ مُطْلَقٌ
 مَعْلُومٌ لَا یَسْئَلُ لَا یَسْئَلَانِ الْخَو وَ مَجْهُولٌ لَا یَسْئَلُ لَا یَسْئَلَانِ الْخَو فَعْلٌ نَفْیٌ مُوَكَّدٌ مَعْلُومٌ لَنْ
 یَسْئَلُ لَنْ یَسْئَلَا الْخَو وَ مَجْهُولٌ لَنْ یَسْئَلُ لَنْ یَسْئَلَا الْخَو اَلْاَمْرُ مِنْهُ سَلُّ سَلَا الْخَو اَمْرٌ حَاضِرٌ
 مَجْهُولٌ لَتَسْئَلُ لَتَسْئَلَا الْخَو اَمْرٌ غَائِبٌ مَعْلُومٌ لَیَسْئَلُ لَیَسْئَلَا الْخَو وَ مَجْهُولٌ لَیَسْئَلُ
 لَیَسْئَلَا الْخَو نَهْیٌ حَاضِرٌ مَعْلُومٌ لَا تَسْئَلُ لَا تَسْئَلَا الْخَو وَ مَجْهُولٌ لَا تَسْئَلُ لَا تَسْئَلَا الْخَو نَهْیٌ
 غَائِبٌ مَعْلُومٌ لَا یَسْئَلُ لَا یَسْئَلَا الْخَو وَ مَجْهُولٌ لَا یَسْئَلُ لَا یَسْئَلَا الْخَو اِسْمٌ طَرَفٌ دَر مَسْئَلِ
 مَسْئَلَانِ وَ مَسْئَلٌ مَسْئَلَانِ وَ مَسْئَلَةٌ وَ مَسْئَلَتَانِ وَ مَسْئَالٌ مَسْئَالَانِ وَ اَسْئَلُ
 اَسْئَلَانِ اَسْئَلُونَ حَرکَتِ هَمْزُهُ نَقْلِ کَرْدِه بِمَا قَبْلِ دَاوَه هَمْزُهُ رَا حَذَفِ کَرْدَنْدِ
 بَقَا لَوْنِ هَمْزُهُ مَتَحَرکِ بَعْدِ سَا کُنْ الْخَو وَ دَر مُسْئِلِ وَ مُسْئِلَةٍ وَ مُسْئِلِ
 وَ اَسْئِلِ هَمْزُهُ رَا یَا کَرْدِه یَا رَا دَر یَا اَدْعَا مِ کَرْدَنْدِ بَقَا لَوْنِ هَمْزُهُ مَتَحَرکِ بَعْدِ

واو ویا مده زانده الخ پس در سُئِلَ تَا سُّئِلِيَاتُ همزه را بواو بدل کردند بقانون
همزه ساکن بدل شود الخ و در سُئِلَ سُئِلِي همزه را بواو بدل کردند بقانون
همزه منفرد مفتوحه الخ پس اسم ظرف مُسَلُّ مُسَلَّانِ مُسَائِلُ مُسَائِلٌ وَاللَّامَةُ مِنْهُ
مِسَالٌ مِسَالَانِ مَسَائِلُ مَسَائِلٌ وَسَطِي مَسَلَةٌ مَسَلَانِ مَسَائِلُ مَسَائِلٌ وَكَبْرِي مَسَالٌ
مَسَالَانِ مَسَائِلُ مَسَائِلٌ وَأَسَلُ أَسَلَانِ أَسْلُونِ أَسَائِلُ أَسَائِلٌ وَ
سُؤَالِي سُؤَالِيَانِ سُؤَالِيَاتُ سُؤَالٌ سُؤَالِي :

صرف صغیر ثلاثی مزید فیه هموز العین از باب افعال چون اِسْأَلَ
أَسَلَ يُسَلُّ اِسْأَلًا فَهُوَ مُسَلٌّ وَأَسَلَ يُسَلُّ اِسْأَلًا فَذَاكَ مُسَلٌّ الخ شد
صرف صغیر ثلاثی مزید فیه هموز العین از باب تَفْعِيلٌ چون التَّسْئَلُ
وَر التَّسْئَلُ حرکت همزه را نقل کرده بما قبل و اوه همزه را حذف کردند بقانون
همزه متحرک بعد ساکن الخ پس التَّسْئَلُ اِسْأَلٌ فَذَاكَ مُسْئَلٌ فَهُوَ
مُسْئَلٌ وَتُسْئَلُ يُسْئَلُ تَسْئَلًا فَذَاكَ مُسْئَلٌ الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیه هموز العین از باب مُفَاعَلَةٌ چون
المُسَائَلَةُ سَأَلَ يُسَائِلُ مُسَائِلَةٌ فَهُوَ مُسَائِلٌ وَتُسَوَّلُ
يُسَائَلُ مُسَائِلَةٌ فَذَاكَ مُسَائِلٌ الخ شدند
صرف صغیر ثلاثی مزید فیه هموز العین از باب تَفْعُلٌ چون التَّسْئَلُ
تَسْئَلٌ يَتَسَّأَلُ تَسْأَلًا فَهُوَ مُتَسَائِلٌ وَتُسْئَلُ يُتَسَّأَلُ تَسْأَلًا فَذَاكَ
مُتَسَائِلٌ الخ شدند

صرف صغیر ثلاثی مزید فیه هموز العین از باب تَفَاعُلٌ چون التَّسْأَلُ
تَسَائِلٌ يَتَسَاءَلُ تَسَاءَلًا فَهُوَ مُتَسَاءِلٌ وَتُسَوَّلُ يُتَسَاءَلُ
تَسَاءَلًا فَذَاكَ مُتَسَاءِلٌ الخ شدند

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ مہموز العین از باب افعال چون اِسْتَسَالَ
السُّعْلُ یَسْتَسِلُ السُّیَالًا فَهُوَ مُسْتَسِلٌ وَالسُّعْلُ یَسْتَسِلُ السُّیَالًا
فَذَٰکَ مُسْتَسِلٌ الخ شدند

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ مہموز العین از باب افعال چون اِسْتَسَالَ
اِسْتَسَلَ یَسْتَسِلُ اِسْتَسَالَ فَهُوَ مُسْتَسِلٌ وَاِسْتَسَلَ یَسْتَسِلُ اِسْتَسَالَ
فَذَٰکَ مُسْتَسِلٌ الخ شدند

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ مہموز العین از باب افعال چون
اَلْمُسْتَسَالَ اِسْتَسَلَ یَسْتَسِلُ اِسْتَسَالَ فَهُوَ
مُسْتَسِلٌ وَاِسْتَسَلَ یَسْتَسِلُ اِسْتَسَالَ فَذَٰکَ مُسْتَسِلٌ الخ شدند

صرف صغیر ثلاثی مجرد مہموز اللام از باب فعل یفعل چون اَلْقِرَاءَةُ
تَوَانِدُن قِرَاءٍ یَقْرَأُ قِرَاءً فَهُوَ قَارِئٌ وَقِرَاءٌ یَقْرَأُ قِرَاءَةً
فَذَٰکَ مَقْرٌ وَكَمْ یَقْرَأُ كَمْ یَقْرَأُ لَا یَقْرَأُ یَقْرَأُ لَنْ یَقْرَأَ
اَلْاَمْرُ مِنْهُ اِقْرَأُ التُّقَىٰ لِیَقْرَأَ لِیُقْرَأَ اَوِ الْهَبِ عَنْهُ لَا تُقْرَأُ اَلْاَنْقَا
لَا یَقْرَأُ اِلَّا یُقْرَأُ وَاَلْظَرْفُ مَقْرٌ وَاَلْاَلَةُ مِنْهُ مَقْرٌ وَاَلْمَقْرَةُ
وَمَقْرٌ اَسْمُ تَفْضِیلِ الْمَذْکُورِ مِنْهُ اِقْرَأُ وَاَلْمَوْنُثُ مِنْهُ قِرَاءٌ
وَرَقْرَانُ تَا قِرْعًا نَا ہمزہ را بالف بدل کردند بقانون ہمزہ ساکن بدل شود الخ پس
قِرْعٌ قِرْعٌ اِقْرَعٌ وُقِرْعٌ قِرْعًا تَا قِرْعَانُ قِرَاعَتٌ الخ شدند ودر قِرْعٌ تَا قِرْعَتَا
ہمزہ را بیابا بدل کردند بقانون ہمزہ منفرد مفتوحہ الخ ودر قِرْعَانُ تَا قِرْعَتَا ہمزہ
را بیابا بدل کردند بقانون ہمزہ ساکن الخ پس قِرْعٌ قِرْعًا قِرْعًا قِرْعَتًا قِرْعَتَا
قِرْعَانُ قِرْعَتًا الخ شدند ودر یَقْرَعُنُ وُقِرْعَانُ ہمزہ را بالف بدل کردند بقانون
ہمزہ ساکن بدل شود الخ پس یَقْرَعَانُ وُقِرْعَانُ وُقِرْعَانُ شَدْنَا اِسْمُ فَاعِلِ

در قارئان اقراءه اقراءه ثانی قارئان قارئان قویرءه همزه را بیابدل
 کردند بقانون همزه منفرده مفتوحه الخ و در قو و همزه را واو کرده و او را در واو
 ادغام کردند بقانون همزه متحرک بعد واو یا مد زائده الخ و در قراءه ان حرکت همزه
 را نقل کرده بما قبل داده همزه را حذف کردند بقانون همزه متحرک بعد ساکن الخ پس
 قارئ قارئان قارئون قارئ قارئ قارئ قارئ قارئ قارئ قارئ قارئ قارئ قارئ
 اقرباء اقربیه قارئان قارئان قارئ قارئ قارئ قارئ قارئ قارئ قارئ قارئ
 اسم مفعول در مقروءه تا مقروءات همزه را واو کرده و او را در

واو ادغام کردند بقانون همزه متحرک بعد واو یا مد زائده الخ و در مقاریبی
 مقیریبی و مقیریبی همزه را یا کرده یا را در یا ادغام کردند بقانون همزه متحرک بعد
 واو یا مد زائده الخ پس مقروء مقروءان مقروءون مقروءه مقروءان مقروءان مقروءان
 مقاریبی مقیریبی و مقیریبی

و یقراء یقراء الخ فعل مضارع معلوم و مجهول را چون خواستند که فعل مجرد معلوم
 و مجهول کنند لم جائزه در اول ایشان آورده آخر ایشان را حزم کردند علامت
 جزئی سقوط حرکات شد پینج صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در هفت صیغه
 و چیزی نه شد در دو صیغه جمع مونث که بنی اند پس در آن پنج صیغه که سقوط
 حرکات شده بود همزه را بالف بدل کردند بقانون همزه ساکن الخ پس لم یقراء لم
 یقراء اولم یقراء الخ نفی مطلق معلوم و مجهول لا یقراء لا یقراء الخ و لا یقراء
 لا یقراء ان الخ نفی مؤکد معلوم و مجهول لن یقراء لن یقراء الخ و لن یقراء لن
 یقراء الخ شدند یقراء یقراء ان الخ شش صیغه خطاب را چون خواستند
 که فعل امر حاضر معلوم کنند تا که علامت مضارعت بود آنرا حذف کردند ما بعد
 تا ساکن ماند پس همزه وصل کسور بر اے دفع ابداء لباکن در اول ایشان آورده

آخر ایشان را وقف کردند علامت و نفی سقوط حرکت شد در یک صیغه و
 سقوط نونات اعرابیه شد در چهار صیغه و چیزی نه شد در یک صیغه جمع مؤنث
 که مبنی است پس در آن یک صیغه که سقوط حرکت شده بود همزه را با الف
 بدل کردند بقانون همزه ساکن الخ پس اَقْرَأْ اِقْرَأْ الخ مؤکد بالون تاکید لقیله
 اِقْرَأَنَّ الخ و خفیفه اِقْرَأَنَّ بِاَقْرَأَنَّ الخ شش صیغه خطاب را
 چوں خواستند که فعل امر حاضر مجہول کنند لام امر جازمه در اول ایشان
 آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت جزئی سقوط حرکت شد در یک
 صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در چهار صیغه و چیزی نه شد در یک صیغه جمع
 مؤنث که مبنی است پس در آن یک صیغه که سقوط حرکت شده بود همزه را با الف
 بدل کردند بقانون همزه ساکن بدل شود الخ پس لِتَقْرَأَ لِتَقْرَأَ الخ لِیَقْرَأَ لِیَقْرَأَ الخ
 شش صیغه غائب و دو صیغه متکلم را چوں خواستند که فعل امر غائب معلوم
 کنند لام امر جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت
 جزئی سقوط حرکات شد در چهار صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در سه صیغه
 و چیزی نه شد در یک صیغه جمع مؤنث که مبنی است پس در آن چهار صیغه که
 سقوط حرکات شده بود همزه را با الف بدل کردند بقانون همزه ساکن الخ پس لِیَقْرَأَ
 لِیَقْرَأَ الخ مؤکد بالون ثقیله لِیَقْرَأَنَّ و لَوْن خفیفه لِیَقْرَأَنَّ الخ مجہول قیاس باید
 کرد بِاَقْرَأَنَّ الخ شش صیغه خطاب را چوں خواستند که فعل ہی حاضر
 معلوم کنند لانا بیہ جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت
 جزئی سقوط حرکت شد در یک صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در چهار صیغه و چیزی
 نه شد در یک صیغه جمع مؤنث که مبنی است پس در آن یک صیغه که سقوط حرکت شده
 بود همزه را با الف بدل کردند بقانون همزه ساکن تا آخر پس لَا تَقْرَأْ لَا تَقْرَأْ الخ مؤکد

بانون تا کید ثقیله لا تقرءن لا تقرءان الخ و لوزن خفیفه لا تقرءن الخ شدن محمول
 را قیاس باید کرد یقرء یقرءان الخ شش صیغه غائب و دو صیغه متکلم چون
 خواستند که فعل بنی غائب معلوم کنند لانا هییه جازمه در اول ایشان آورده اند
 ایشان را جزم کردند علامت جزئی سقوط حرکت شد در چهار صیغه و سقوط نونات
 اعرابیه شد در سه صیغه و چیزه نه شد در یک صیغه جمع مؤنث که بنی است پس
 در آن چهار صیغه که سقوط حرکت شده بود همزه را با الف بدل کردند بقانون همزه
 ساکن بدل شود الخ لا یقرء الا یقرء الخ شد مؤکد بانون تا کید ثقیله لا یقرءن
 و لوزن خفیفه لا یقرءن الخ شدند به اسم ظرف مقراء مقراء ان مقراء مقیر و اسم
 ال صغری مقراء مقراء ان مقراء مقیر و وسطی مقراء مقراء ان مقراء مقیر و
 و کبری مقراء مقراء ان در مقاریبی مقیری همزه را یا کرده یا را در یا ادغام
 کردند بقانون همزه متحرک بعد واو یا ده زانده الخ پس مقاریبی مقیری الخ شدند
 اسم تفضیل المذکر اقراء و اقراء ان اقراء و اقراء المونث منه و در قرئی
 قرء بیان قرءیات حرکت همزه را نقل کرده بما قبل داده همزه را حذف کردند
 بقانون همزه متحرک بعد ساکن الخ و در قرئی همزه را یا کرده یا را در یا ادغام
 کردند بقانون همزه متحرک بعد واو الخ پس قرئی قرئی ان قرئیات قرئی
 صرف صغیر ثلاثی مزید فییه هموز اللام از باب افعال چون الاقراء
 اقراء یقرء اقراء فهو مقراء و اقراء یقرء اقراء
 فذاک مقراء لم یقرئی لکم یقرء الا یقرء لا یقرء لکن یقرئی لکن
 یقرء الامر منه اقراء یقرئی یقرء او الیهی عنه لا یقرئی
 لا یقرء لا یقرئی لا یقرء او الطرف منه مقراء مقراء ان مقراء
 و اقراءن تا اقراءنا همزه را الف بدل کردند بقانون همزه ساکن بدل شود الخ پس

اقْرَعُ اقْرَعُ اقْرَعُ وَاقْرَعْتُ اقْرَعْتُ اقْرَعْتُ اقْرَعْتُ اقْرَعْتُ اقْرَعْتُ
 همزه را بیابدل کردند بقانون همزه مفتوحه الخ ودر اقْرَعُنْ تا اقْرَعُنَا
 همزه را بیابدل کردند بقانون همزه ساکن الخ پس اقْرَعِي اقْرَعِي اقْرَعِي اقْرَعِي
 اقْرَعِي تا اقْرَعِي الخ شدند و در اقْرَعَانِ و اقْرَعَانِ همزه را بیابدل کردند بقانون
 همزه منفرد مفتوحه ساکن الخ پس اقْرَعُوا اقْرَعُوا الخ شدند در اقْرَعُونَ و اقْرَعُونَ همزه را بالف
 بدل کردند بقانون همزه ساکن الخ پس اقْرَعُوا اقْرَعُوا الخ شدند در اقْرَعَانِ
 اقْرَعَانِ اقْرَعَانِ اقْرَعَانِ همزه را بیابدل کردند بقانون همزه منفرد مفتوحه الخ
 پس اقْرَعُوا اقْرَعُوا الخ شدند اسم مفعول اقْرَعُوا اقْرَعُوا الخ شدند اقْرَعُوا
 اقْرَعُوا الخ فعل مضارع معلوم را چون خواستند که فعل مجزوم معلوم جازمه در اول
 ایشال آورده آخر ایشال را حزم کردند علامت جزئی سقوط حرکات شد در
 پنج صیغه و سقوط نون اعراب شد در هفت صیغه و چیزی نماند در دو صیغه جمع
 مونث که مبنی است پس در آن پنج صیغه که سقوط حرکات شده بود همزه را بالف
 بدل کردند بقانون همزه ساکن الخ پس لم اقْرَعِي لم اقْرَعِي الخ شدند
 تعلیل امر حاضر معلوم اقْرَعُوا اقْرَعُوا الخ شش صیغه خطاب چون خواستند
 که فعل امر حاضر معلوم کنند و کردند بسوائی اصل ایشال تا اقْرَعُوا تا اقْرَعُوا الخ بود
 تا که علامت مضارعت بود آن حذف کردند ما بعد تا متحرک ماند پس امر موم شد بوقف
 آخر علامت وقفی سوط حرکت شد در یک صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در چهار
 صیغه و چیزی نماند در یک صیغه جمع مونث که مبنی است پس در آن یک صیغه که
 سقوط حرکت شده بود همزه را بیابدل کردند بقانون همزه ساکن الخ پس اقْرَعِي اقْرَعِي
 الخ شدند قیاس آخر الباب به صرف ثلاثی مزیدیه هموز اللام از باب
 لفْعِيلٍ چون التَّقْرِيبِيُّ همزه یا را در یا ادغام کردند بقانون همزه متحرک بعد و

ويا الخ ليس التقرى شذوذاً يُقرأ و يُقرأ ما فهو مقراءً و قرى يُقرأ و كقريباً
فذاك مقراءً الخ شذوذ

صرف صغير ثلاثى مزيد فيه هموز اللام از باب مفاعلتا حول المقارة قاء
يُقارء و مقارء و فهو مقارء و قورى يُقارء و مقارء و فذاك مقارء الخ
صرف صغير ثلاثى مزيد فيه هموز اللام از باب تفعل حول التقرء
تقرء و يتقرء و تقرء فهو متقرء و تقرى يتقرء و تقرء
فذاك متقرء الخ شذوذ

صرف صغير ثلاثى مزيد فيه هموز اللام از باب تفاعل حول التقام
تقام و يتقام و تقام فهو متقام و تقورى يتقام
تقام و فذاك متقام الخ

صرف صغير ثلاثى مزيد فيه هموز اللام از باب الفعال حول
اللقاء و القراء يتقراء و القراء فهو متقراء و القرى يتقراء
القراء و فذاك متقراء الخ

صرف صغير ثلاثى مزيد فيه هموز اللام از باب افتعال حول الاقتراء
اقتراء و يقتراء و اقتراء فهو مقتراء و اقترى يقتراء
فذاك مقتراء الخ

صرف صغير ثلاثى مزيد فيه هموز اللام از باب استفعال حول
الاستقراء و يستقراء و استقراء فهو مستقراء
و استقري يستقراء و فذاك مستقراء الخ شذوذ

تمام شدند ابواب هموز بعونه تعالي

قانون مثال

قانون واو یکه فاعل بود بیفتد و کسره اش بمجا بعد رود و معوض تبا کرد چون
 عده بشرطیکه از فعلس افتاده باشد: قانون واو یکه بعد فتحه علامت مضارع
 و قبل کسره واقع شود بیفتد در مثل یعد از جهت استکراه و قوعش بین الضدین و
 در باقی طروداً للباب: قانون اولی و این مختصر کین که در اول اند سمره کرد چون
 او اصل: قانون لین که فاعل متعال بود تا شده در تمام عم کرد بشرطیکه بدل از سمره
 نباشد چون العده و التسه اما استخذه نزد بعض شاذ است و نزد بعض مشتق است
 از حد یا تخذ: قانون واو مضموم در اول کلمه اگر فاعل بود سمره کرد و جواز ابالاتفاق
 خواه در اسم بود خواه در فعل چون اقتت و اجوده و او مضموم اگر علی کلمه بود نیز سمره کرد
 بشرطیکه در اسم بود چون ادور و کسوره نیز نزد مازنی اگر فاعل بود سمره کرد و چون اشاح اما
 اعد و اناه و اسما شاذ است و در بعضی کلمات قلب و او مصدره تبا نیز آمد چون
 توج و تورات و نکلان و سجاه و ثرات: قانون بر باب مثال وادی که از منع
 بود منقول است از ضرب بعد حذف و او بسوی منع برده شود از جهت نقل حرف
 خلق که باب منع بمنع ضروری طلقی العین یا حلقی اللام باشد: قانون لین غیر مدغم
 که فاعل تبا بود بعد ضم و او چون قوتل و مضیرت و مصایح و میزان بشرطیکه
 در عین فعلی صفت و فعل جمع افعال صفت نباشد... و در آخر کلمه نباشد
 و در اسم مفعول اجوف یا بی چول یا بی منع اختلاف است
 صرف صغیر ثلاثی مجرد و مثال واوی از باب فعل یفعل چون الوعد

چون بیچ جمع ابیض
 چون بیچ جمع ابیض
 چول بیچ

چون تتریم

وَعَدَهُ كَرُونَ دَرِ وَعْدٍ وَاوْرَاحَتْ كَرُونَ وَاوْرَاحَتْ بِمَا لَعِبُوا وَوَعَدُوا نَفْسًا تَأْوِرُ
 آخِرُشْ أَوْرَدْنَا لِقَانُونَ وَاوْرَاحَتْ فَاوْرَاحَتْ لِقَانُونَ لِقَانُونَ لِقَانُونَ لِقَانُونَ
 فَهُوَ وَاوْرَاحَتْ وَاوْرَاحَتْ لِقَانُونَ لِقَانُونَ لِقَانُونَ لِقَانُونَ لِقَانُونَ
 لَا يَلْعَبُ وَلَا يَلْعَبُ لِقَانُونَ لِقَانُونَ لِقَانُونَ لِقَانُونَ لِقَانُونَ
 لِقَانُونَ لِقَانُونَ لِقَانُونَ لِقَانُونَ لِقَانُونَ لِقَانُونَ لِقَانُونَ
 وَالظُّرْفُ مِنْهُ مَوْعِدٌ وَاللَّامَةُ مِنْهُ مَوْعِدٌ وَمَوْعِدٌ اسْمٌ
 تَفْصِيلُ الْمَذْكُورِ مِنْهُ أَوْعِدٌ وَالْمَوْعِدُ مِنْهُ أَعْدَى ۱۲

در وَعَدَتْ تَأْوَعَدَتْ دال را تا آورده تا ادغام کردند بقانون هر جا که دو حرف
 قریب المخرج الخ پس وَعَدَا وَعَدَا وَعَدَتْ وَعَدَا وَعَدَتْ وَعَدَتْ
 الخ شدند در وَعَدُوا وَعَدُوا الخ وَاوْرَاحَتْ بدل کردند بقانون وَاوْرَاحَتْ
 در اَعْدَتْ اَعْدَتْ دال را تا آورده تا ادغام کردند بقانون هر جا که دو حرف الخ پس
 اَعْدَا اَعْدَا شدند در یُوْعِدُ یُوْعِدُ الخ وَاوْرَاحَتْ کردند بقانون او یک بعد فتحه
 علامت مضارع الخ پس یَلْعَبُ یَلْعَبُ الخ شدند مجهول یُوْعِدُ یُوْعِدُ الخ شدند اسم
 فاعل در وَعَدُوا وَعَدُوا وَعَدُوا وَعَدُوا وَعَدُوا وَعَدُوا وَعَدُوا
 وَاوْرَاحَتْ وَاوْرَاحَتْ وَاوْرَاحَتْ وَاوْرَاحَتْ وَاوْرَاحَتْ وَاوْرَاحَتْ
 بقانون اولی و اولی الخ پس وَاوْرَاحَتْ وَاوْرَاحَتْ وَاوْرَاحَتْ وَاوْرَاحَتْ
 اَعْدَا اَعْدَا اَعْدَا اَعْدَا اَعْدَا اَعْدَا اَعْدَا اَعْدَا اَعْدَا
 اَوْرَاحَتْ وَاوْرَاحَتْ شدند اسم مفعول مَوْعِدٌ مَوْعِدٌ الخ شدند یَلْعَبُ یَلْعَبُ الخ
 اه فعل مضارع معلوم را چون خواستند مجد معلوم کنند قیاس باید کرد پس لَعِبَ لَعِبَ
 لَعِبَاتًا اَضْرِبَاتًا تمامها از مضارع بطریق سابق باید کرد. اسم ظرف مَوْعِدٌ
 مَوْعِدَانِ مَوْعِدٌ مَوْعِدٌ وَاوْرَاحَتْ مَوْعِدٌ مَوْعِدٌ مَوْعِدٌ مَوْعِدٌ

را بیابدل کردند بقانون لین غیر مدغم اهلین **مُبَعَّدٌ مَبْعَدَانِ مَوَاعِدُ مَوْعِدٌ** و
مُبَعَّدَتَانِ مَوَاعِدُ مَوْعِدَةٌ و **مُبَعَّادٌ مَبْعَادَانِ مَوَاعِیدُ مَوْعِیدٌ** و **أَوْعَدُ** اَوْ
عَدَانِ اَوْ **عَدُونِ** اَوْ **أَعِدُّ** اَوْ **أُعِدُّ** در و **عَدَى** و **عَدَّ** یان اه و او را بهمه بدل کردند
بقانون واو مضموم در اول کلمه اهلین **أَعْدَى** اَوْ **أَعْدِيَانِ** اَوْ **أَعْدِيَاتٌ** اَوْ **أَعْدِيٌّ** اَمْی شدند
صِفْرٌ ثلاثی مزید مثال واوی از باب افعال چون **الْوَعَادُ**
واو را بیابدل کردند بقانون لین مدغم الخ پس **الْوَعَادُ** شد: **أَوْعَدَ** یَوْعِدُ
الْوَعَادُ اَفْهَوُ مَوْعِدٌ و **أَوْعِدُ** یَوْعِدُ **الْوَعَادُ** فِذَاكَ مَوْعِدٌ الخ شدند
صِفْرٌ ثلاثی مزید فییه مثال واوی از باب تفعیل چون **التَّوَعُّدُ**
وَعَدٌ یَوْعِدُ **تَوْعِيدٌ** اَفْهَوُ مَوْعِدٌ اَمَّعِدُ یَوْعِدُ **تَوْعِيدٌ** اَفْذَاكَ
مَوْعِدٌ الخ شدند

صِفْرٌ ثلاثی مزید فییه مثال واوی از باب **مُعَاعَلَةٌ** چون **الْوَاعِدَةُ**
وَأَعِدُ یُوَاعِدُ مَوْاعِدَةٌ اَفْهَوُ مَوْاعِدٌ و **أُوَاعِدُ** یُوَاعِدُ مَوْاعِدَةٌ فِذَاكَ
مَوْاعِدٌ الخ

صِفْرٌ ثلاثی مزید فییه مثال واوی از باب **تَفَعُّلٌ** چون **التَّوَعُّدُ**
تَوْعِدٌ یَتَوَعَّدُ **تَوْعِيدٌ** اَفْهَوُ مَتَوَعَّدٌ و **تَوَعَّدُ** یَتَوَعَّدُ **تَوْعِيدٌ** فِذَاكَ
مَتَوَعَّدٌ الخ

صِفْرٌ ثلاثی مزید فییه مثال واوی از باب **تَفَاعُلٌ** چون **التَّوَاعُدُ**
تَوَاعِدٌ یَتَوَاعَدُ **تَوَاعِيدٌ** اَفْهَوُ مَتَوَاعِدٌ و **تَوَاعَدُ** یَتَوَاعَدُ **تَوَاعِيدٌ**
فِذَاكَ مَتَوَاعِدٌ الخ شدند

صِفْرٌ ثلاثی مزید فییه مثال واوی از باب **الْفِعَالُ** چون **الْوَعَادُ**
الْوَعَادُ یُوعِدُ **الْوَعَادُ** اَفْهَوُ مَوْعِدٌ و **الْوَعَادُ** یُوعِدُ

الْوَعَادُ فَذَلِكَ مُتَوَعَّدٌ الْخُ شَدَنَدُ

صِرْفٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ مِثَالٌ وَآوِيٌّ اِزْبَابٌ اِفْتِعَالٌ حَوَالٌ اَلْوَعَادُ
 دَرَاؤُ تَعَادٌ وَآوِيٌّ اِتَاكَ رَدَةٌ تَارَادَةٌ اِدْعَامٌ كَرَدَنَدٌ لِقَالُونَ لَيْسَ كَمَا اِفْتِعَالٌ لِيُؤَدَّ الْخُ لَيْسَ
 اَلْعَادُ شَدَنَدٌ اَتَعَدُّ يَتَعَدُّ اَلْعَادُ فَهُوَ مُتَعَدٌّ وَ اَلْعِدُّ يَتَعَدُّ
 اَلْعَادُ اَفْذَاكَ مُتَعَدٌّ الْخُ شَدَنَدُ

صِرْفٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ مِثَالٌ وَآوِيٌّ اِزْبَابٌ اِسْتِفْعَالٌ حَوَالٌ
 اَلْاِسْتِيْعَادُ اِسْتَوْعَدَ لِيَسْتَوْعِدَ اِسْتِيْعَادًا فَهُوَ مُسْتَوْعِدٌ
 وَ اِسْتَوْعِدَ لِيَسْتَوْعِدَ اِسْتِيْعَادًا فَذَلِكَ مُسْتَوْعِدٌ الْخُ شَدَنَدُ

صِرْفٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَجْرُومٌ مِثَالٌ وَآوِيٌّ اِزْبَابٌ فَعِلٌ لِيَفْعَلَ حَوَالٌ
 اَلْوَجَلُ تَرَسِيدٌ وَجَلَّ يُوَجِّلُ وَجَلًّا فَهُوَ وَاجِلٌ وَ اَجِلٌ يُوَجِّلُ
 وَجَلًّا فَذَلِكَ مُوَجِّلٌ لَمْ يُوَجِّلْ لَمْ يُوَجِّلْ لَا يُوَجِّلُ لَا يُوَجِّلُ لَنْ
 يُوَجِّلُ لَنْ يُوَجِّلُ اَلْاَمْرُ مِمَّا يَجِبُ لِيَتَّوَجَّلَ لِيَتَّوَجَّلَ لِيُوَجِّلَ وَ اَلنَّهْيُ
 عَنْهُ لَا تُوَجِّلُ لَا تُوَجِّلُ لَا يُوَجِّلُ لَا يُوَجِّلُ وَ اَلظَّرَفُ مِنْهُ مَوَجِّلٌ
 وَ اَلْاَلَةُ مِيَجَلٌ وَ مِيَجَلَةٌ وَ مِيَجَالٌ وَ اِسْمُ تَفْضِيلٍ الْمَذْكُورُ مِنْهُ اُوَجِّلُ
 وَ اَلْمَوْنُثُ مِثْلُ اَجَلِيٌّ قَالُونَ مِثْلُ وَعَدَّ الْخُ

صِرْفٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ مِثَالٌ وَآوِيٌّ اِزْبَابٌ اِفْعَالٌ حَوَالٌ
 اَلْاِيْجَالُ اُوَجِّلُ يُوَجِّلُ اِيْجَالًا فَهُوَ مُوَجِّلٌ وَ اُوَجِّلُ يُوَجِّلُ
 اِيْجَالًا فَذَلِكَ مُوَجِّلٌ الْخُ

صِرْفٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ مِثَالٌ وَآوِيٌّ اِزْبَابٌ تَفْعِيلٌ حَوَالٌ
 اَلتَّوَجُّيلُ وَجَّلَّ يُوَجِّلُ تَوَجُّيلًا فَهُوَ مُوَجِّلٌ جَلَّ يُوَجِّلُ تَوَجُّيلًا
 فَذَلِكَ مُوَجِّلٌ الْخُ

صرف صغير ثلاثي مزيد في مثال واوى از باب مفاعلة بول
 التواجلت و اجل يواجلت فهو متواجل و اوجل يواجل
 فذاك متواجل الخ

صرف صغير ثلاثي مزيد في مثال واوى از باب تفعّل بول
 التوجلّ و تجلّ يتوجلّ و تجلّ فهو متوجلّ و توجلّ
 يتوجلّ و توجلّ فذاك متوجلّ الخ

صرف صغير ثلاثي مزيد في مثال واوى از باب تفاعل بول
 التواجل و اوجل يتواجل و اوجل فهو متواجل و توجلّ
 يتواجل و توجلّ فذاك متواجل الخ

صرف صغير ثلاثي مزيد في مثال واوى از باب الفعال بول
 الالوجال و الوجل يتوجلّ و الوجل فهو متوجلّ و الوجل
 يتوجلّ و الوجل فذاك متوجلّ الخ

صرف صغير ثلاثي مزيد في مثال واوى از باب افتعال بول
 الاليجال و اليجل يتيجل و اليجل فهو متيجل و اليجل
 فذاك متيجل الخ

صرف صغير ثلاثي مزيد في مثال واوى از باب استفعال بول
 الالستيجال . استوجل يستوجل . استيجال فهو مستوجل
 و استوجل يستوجل . استيجال فذاك مستوجل الخ شدد

صرف صغير ثلاثي مجرد في مثال واوى از باب فحل يفعل بول
 الومض و مض و مض و مض و مض و مض و مض و مض
 يومض و مض فذاك مومض لم يوضع لم يوضع لم يوضع

لَا يُؤْضَعُ كُنْ لِيَضَعَ لَنْ يُؤْضَعُ الْأَمْرُ مِنْهُ ضَعَّ لِتَوْضَعُ لِيَضَعَ
 لِيُؤْضَعُ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَضَعُ لَا تَوْضَعُ لَا لِيَضَعَ لَا يُؤْضَعُ
 وَالظَّرْفُ مِنْهُ مَوْضِعٌ وَالْآلَةُ مِنْهُ مِيضَعٌ وَ مِيضَعَةٌ وَ مِيضَاعٌ
 وَاسْمُ تَفْصِيلِ الْمَذْكُورِ مِنْهُ أَوْضَعُ وَالْمَوْثِقُ مِنْهُ أَوْضَعِي بِدَرْجِ
 وَضِعَا الْخِ وَ أَوْ بِيَهْرَه بَدَلِ كَرُونْدِ بَقَالُونِ وَأَوْ مَضْمُومِ الْخِ لَيْسَ أَضَعُ أَضِعَا أَه
 شَدْنِدِ لِيَضَعَ لِيَضَعَانِ الْخِ وَرَاصِلِ يُوَضَعُ يُوَضَعَانِ بُوَضَعُ لَيْسَ وَأَوْ رَاصِدِ كَرُونْدِ
 بَقَالُونِ وَأَوْ بِيَهْرَه بَعْدَ فَتْحِ عِلَامَتِ مَضَارِعِ أَه وَعَلَيْنِ كَلِمَةُ الرَّائِحَةِ وَأَوْ نَدْبَقَالُونِ هَر
 بَابِ مِثَالِ الْخِ لَيْسَ تَضَعُ لِيَضَعَانِ أَه شَدْنِدِ بِنَهَائِي تَعْبِلَاتِ مَاتَنْدُو عَدِيدِيَانِ بِيَكْرِدِ
 صَرَفِ صَغِيرِ ثَلَاثِي مَجْرُومِ مِثَالِ وَأَوْ كِي اَزْ بَابِ فَعِلْ يَفْعِلُ چُونِ
 الْوَرْمُ أَمَا سِيدِنِ وَرِمَا مَرِيْمُ وَرِمَا مَا فَهَوُ وَرِمَا مَرِيْمُ
 لِيُؤْسِرُ مَرِيْمًا فَذَلِكَ مُؤْسِرٌ مَرِيْمًا لِيُؤْسِرُ مَرِيْمًا مَرِيْمًا لِيُؤْسِرُ
 لَا يُؤْسِرُ لَنْ يَرِيْمَ لَنْ يُؤْسِرَ مَرِيْمًا لِيُؤْسِرُ مَرِيْمًا لِيُؤْسِرُ
 لِيُؤْسِرُ مَرِيْمًا وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَرِيْمُ لَا تُؤْسِرُ مَرِيْمًا لِيُؤْسِرُ مَرِيْمًا وَالظَّرْفُ
 مِنْهُ مَوْسِرٌ وَالْآلَةُ مِنْهُ مِيْسِرٌ وَ مِيْسِرَةٌ وَ مِيْسِرَاتٌ وَاسْمُ
 تَفْصِيلِ الْمَذْكُورِ مِنْهُ أَوْسِرُ وَالْمَوْثِقُ مِنْهُ أَوْسِرِي بِدَرْجِ
 صَرَفِ صَغِيرِ ثَلَاثِي مَزِيدِيهِ مِثَالِ وَأَوْ كِي اَزْ بَابِ اَفْعَالُ چُونِ
 الْأَيْرَامُ أَوْسِرًا مَرِيْمًا أَيْرَامًا فَهَوُ مَوْسِرٌ الْخِ
 صَرَفِ صَغِيرِ ثَلَاثِي مَزِيدِيهِ مِثَالِ وَأَوْ كِي اَزْ بَابِ تَفْعِيلِ چُونِ
 التَّوْسِرِيْمُ وَرِيْمُ لِيُؤْسِرُ مَرِيْمًا فَهَوُ مَوْسِرًا مَرِيْمًا الْخِ
 صَرَفِ صَغِيرِ ثَلَاثِي مَزِيدِيهِ مِثَالِ وَأَوْ كِي اَزْ بَابِ مَفَاعَلِ چُونِ
 الْمَوَاسِرَاتُ وَأَمَّا مَرِيْمًا مَرِيْمًا فَهَوُ مَوْسِرًا مَرِيْمًا الْخِ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مثال واوي از باب تَفَعَّلَ **چوں**
التَّوَسَّأْتُ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مثال واوي از باب تَفَاعَلَ **چوں**
التَّوَسَّأْتُ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مثال واوي از باب اِنْفَعَالَ **چوں**
التَّوَسَّأْتُ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مثال واوي از باب اِنْتَعَالَ **چوں**
الِئْتَرَأْتُ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مثال واوي از باب اِسْتَفْعَلَ **چوں**
الِئْتَرَأْتُ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ

صرف صغير ثلاثي مجرد مثال يائي از باب فَعَلَ يَفْعَلُ **چوں** لَيْسَ
قَمَارًا بَاخْتَنَ لَيْسَ يَلْبَسُ مَيْسِرَةٌ فَهِيَ يَأْسِرُ وَيُؤْسِرُ لِيُؤْسِرَ
مَيْسِرَةٌ فَذَلِكَ مَيْسِرَةٌ لَمْ يَلْبَسْ لَمْ يَلْبَسْ لَمْ يَلْبَسْ
لَا يُؤْسِرُ لَنْ يَلْبَسَ لَنْ يَلْبَسَ لَنْ يَلْبَسَ لَنْ يَلْبَسَ
لَا يُؤْسِرُ وَالظُّرْفُ مِنْهُ مَيْسِرٌ وَالْآلَةُ مِنْهُ مَيْسِرٌ وَمَيْسِرَةٌ
وَمَيْسِرَةٌ وَاسْمُ تَفْصِيلِ الْمَذْكُورِ مِنَ الْيَسْرِ وَالْمَوْثِقِ مِنْهُ لَيْسَرٌ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مثال يائي از باب اِفْعَالَ **چوں**
الِئْتَرَأْتُ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مثال يائي از باب تَفْعِيلِ **چوں**
التَّيَسِيرُ لَيْسَرٌ يَلْبَسُ وَيَلْبَسُ وَيَلْبَسُ وَيَلْبَسُ وَيَلْبَسُ وَيَلْبَسُ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مثال يائي از باب مَفَاعَلَتِ **چوں**

المِيَّاسِرُ يُيَاسِرُ مِيَّاسِرَةً فَهُوَ مِيَّاسِرٌ الْخ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مثال از باب كَفَعَلَ ^{چون} التَّيْسِرُ
تَيْسِرٌ تَيْسِرًا فَهُوَ تَيْسِرٌ الْخ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مثال يائي از باب تَضَاعَلَ ^{چون}
تَيَّاسِرٌ تَيَّاسِرًا فَهُوَ تَيَّاسِرٌ الْخ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مثال يائي از باب اِفْتَعَلَ ^{چون}
الْاِنْيَسَامُ اِنْيَسِرُ اِنْيَسِيرًا فَهُوَ اِنْيَسِرٌ الْخ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مثال يائي از باب اِنْفَعَلَ ^{چون}
الْاِنْسَامُ اِنْسِرُ اِنْسِيرًا فَهُوَ اِنْسِرٌ الْخ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه مثال يائي از باب اِسْتَفْعَلَ ^{چون}
الْاِسْتِيْسَامُ اِسْتِيْسِرُ اِسْتِيْسِيرًا فَهُوَ اِسْتِيْسِرٌ الْخ

قوانین ابجوف

قانون اول هر حرف که علت حرکت باشد نه لعارض و ما قبلش مفتوح بود الف شود بشرطیکه در آن کلمه قبل دیگر از عین و س نباشد و فاکلمه قبل بده زائده در یک کلمه و قبل نون تاکید نباشد و کلمه بر وزن فَعْلَانٌ و فعلی نباشد و کلمه معنی کلمه دیگر در آن تعلیل نیفتد نباشد و اعلاش موجب التباس مفرد نباشد اما الفیف کسوة العین محمول است بر مفتوح العین و اما تصحیح نود و عینیه و اعلال طائسی و جویا و اعلال و یا علی و یا کس جوازاً شاذ است در قانون عین معتل العین در ماضی معلوم

ثلاثی مجرد وقت القفال منما بر متحرک الف شده از جهت التقاء ساکنین بنفید
 پس باکر باب مضموم العین است فاکلمه را ضمه دهند و اگر کسوه العین است
 فاکلمه را کسره دهند تا که ضمه و کسره دلالت کنند بر اصل باب و اگر باب مفتوح
 العین است فاکلمه را در واوی ضمه دهند و در یایی کسره تا که ضمه و کسره دلالت کنند
 که بخذوف واو است یا یاء که دلالت بر اصل باب ممکن نیست چون قلت و
 خفت و قلت و لغت قالون و او یا مضموم یا کسوه معتل فی الاصل ساکن شود
 بخذوف حرکت با قبلش متحرک بهمان حرکت است و بمقل حرکت اگر با قبلش متحرک
 بجز حرکت متخالف یا ساکن قابل حرکت بود بشرطیکه فاء کلمه و متطرف و بدل از همزه
 و حرکتش منتقل از همزه نباشد با قبلش مفتوح و الف نباشد چون نقول و یبع
 قالون هر جا که واو و یا بهم آیند چون تخمین از ایشان ساکن غیر مبدل باشد و یا
 شود و یاء یا مدغم گردد و ضمه یا قبل یا کسره گردد متصل و جونا و منفصل جوازا اگر
 باشد بشرطیکه در افعال و تصغیرش نباشد و در یک کلمه حقیقی یا حکمی باشد چون سید
 و رمی و مرمی؛ قالون فقه عین معتل العین معتل فی الاصل بعد ساکن حقیقی یا
 تقدیری نباشد و در افعال اسم و تعجب نباشد چون یقال و یباع؛ قالون واو
 و یا معتل فی الاصل بعد الف فاعل همزه گردد چون قائل و بائع؛ قالون واو
 و یا بعد الف مفاعل همزه گردد زانده مطلقا و اصلی بشرط اکتشاف حرف علت
 الف را چون صحائف و قوائین؛ قالون واو و یا عین مصدر باب افعال و
 استفعال بود بعد رفتن حرکتش با قبل الف شده بنفید و معوض بتا گردد چون
 اقامه و استقامته؛ قالون هر جا که دو ساکن بهم آیند در یک کلمه اول مدّه ثانی مدغم
 باشد هر دو را سلامت گذارند و یا تصغیر حکم مدّه دارد چون ماؤ و مؤو و لا الضالمه
 و مؤیثه و این را التقاء ساکنین علی حدّه نامند و بحال گذارند و اگر هر سه امر با

عنه قابل حرکت حرکتش با قبل مدد و عین الف مؤیثه که قبل ساکن

کے انہیں ہا مفتوحہ باشد آن را التقاء ساکنین علی غیر عدہ نامند و بحال نگذارند
 قانون ہر جا کہ دو ساکن ہم آید اول مدہ بود ثانی مدغم نباشد یا در یک کلمہ نباشد
 مدہ راضی نمایند چون **تَعْلَنَ يَتَعْلَنُ وَيَحْمَنُ وَقَالُوا الْآنَ وَكَلْنَا اَهْبَطُوا اَحْمَرِ بْنِ**
 بشرطیکہ حذف مدہ بموجب التباس و غفوت غرض نباشد چون **الْحُسْنُ مِنْ عِنْدِكَ**
وَاحْمَرِ بَابٍ وَاحْمَرِ بَنَانٍ و آن ساکنان حرف علتہ اول **عَلِنَ** و ثانی زائده نباشد کہ دید
 صورتہ اختلاف است انجمن اول راضی می کنند لائتہ، القیاس و سببویہ ثانی
 رالائی الزائده آخری بالحذف **قَالَوْنَ** ہر جا کہ دو ساکن ہم آید اول مدہ نباشد
 حرکت دہند ساکن را کہ در آخر کلمہ است و اصل در تحریک ساکن کسره است مگر آن ساکن
 کہ مسموع یا واو جمع باشد کہ ضمہ واجب است چوں فی قلوبہم العمل و علیکم الیوم
 و لا تنسوا الفضل یا بعد ساکن دوم ضمہ اصلی حقیقی یا حکمی از کلمہ و باشد کہ ضمہ جائز است
 چوں **قَالَتُ اغْرِي** و در بعض مقام فتحہ نیز می آید **قَالَوْنَ** و او یکہ در مصدر
 یا در جمع بعد کسره و قبل الف واقع شود یا اگر دو در مصدر بشرطیکہ اعلاش در فعل
 و در جمع اعلاش یا سکونش در و حدان چوں **قِيَامٌ وَ دِيَارٌ وَ حِيَامٌ** ؛
 صرف صغیر **مَلَانِي** مجر و اجوف و اوی از باب **فَعْلٌ يَفْعُلُ** چوں **الْقَوْلُ**
كَقَوْلِنِ قَالَ يَقُولُ قَوْلًا فَهُوَ قَائِلٌ وَقِيلَ يُقَالُ قَوْلًا فَذَلِكَ مَقُولٌ ؛
لَمْ يَقُلْ لَمْ يَقُلْ لَا يَقُولُ لَا يُقَالُ لَنْ يَقُولَ لَنْ يُقَالَ الامر منه **قُلْ**
يُقَلُّ لِيُقَلُّ يُقَلُّ وَ النَهْيُ عَنْهُ لَا تُقَلُّ لَا تُقَلُّ لَا يُقَلُّ وَ النَظَرُ مِنْهُ
مَقَالٌ وَ الْآلَاءُ مِنْهُ مِقْوَالٌ وَ مِقْوَالَةٌ وَ مِقْوَالٌ اسم تفضیل المذکر منه
اقْوَالٌ وَ الْمُؤَنَّثُ مِنْهُ قَوْلِي ؛ در قول **تَاوَلْنَا وَ اَوْرَأْنَا** بدل کردند بقانون
 ہر حرف علتہ آہ پس التقاء ساکنین شد میان الف و لام اول ساکن مدہ بود آن را
 حذف کردند بقانون ہر جا کہ دو ساکن ہم آہ و فاء کلمہ را دادند بقانون **عَدِمَتِ الْعَيْنُ**

۴۰ و در قولین **تَاوَلْنَا** و **اَوْرَأْنَا** بدل کردند بقانون ہر حرف علتہ کہ متحرک شد احو

تا مقولات ضمیه و او را نقل کرده بما قبل داده بقانون و او یا مضموم آه پس التقاء
 ساکنین شد میان هر دو واو انخسش اول را حذف می کنند لانه القیاس و سیمویه
 ثانی را الآن الزائده الحق بالحدف بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند و در مقبول
 و مقبولیه و او را یا کرده یا وریا او غاص کردند بقانون هر جا که و و یا بهم آیند آه
 پس مقول مقولان آه شدند بقول کقولان الخ فعل مضارع معلوم را چون
 خواستند که فعل مجزوم کنند مجزومه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم
 کردند علامت جزمی سقوط حرکات شد در پنج صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد
 در هفت صیغه و چیزی نه شد در دو صیغه جمع مؤنث که مبنی اند پس در آن پنج
 صیغه که سقوط حرکات شده بود التقاء ساکنین شد میان واو و لام اول ساکن
 مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند آه پس لم نقل لم کقولا
 آه شدند یقال یقالان الخ فعل مضارع مجهول را چون خواستند که فعل مجهول
 کنند مجزومه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت جزمی
 سقوط حرکات شد در پنج صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در هفت صیغه و
 چیزی نه شد در دو صیغه جمع مؤنث که مبنی اند پس در آن پنج صیغه که سقوط حرکات شده
 بود التقاء ساکنین شد در میان الف و لام اول ساکن مده بود آن را حذف کردند
 بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند آه پس لم نقل لم یقالا آه شدند نفی مطلق معلوم مجهول
 لا یقول لا یقولان آه و لا یقال لا یقالان آه نفی موكدم معلوم کن یقول کن یقولان
 آه شدند و مجهول کن یقال کن یقالا الخ شدند بقول کقولان الخ شش صیغه
 خطاب را چون خواستند که فعل امر حاضر معلوم کنند تا علامت مضارعت بود آن حذف
 کردند و بعد تا متحرک ماند پس امر مجهول شد بوقف آخر علامت وقفی سقوط حرکات شد
 در یک صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در چهار صیغه و چیزی نه شد در یک صیغه جمع مؤنث

که مبنی است پس در آن یک صیغه که سقوط حرکت شده بود التقاء ساکنین شد در میان
 واو و لام اول ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند از پس
 قل قولاً الخ شدند مؤکد بالون تاکید ثقیله قولین قولان اه و نون خفیفه قولین قولین اه
 مقال مقالان الخ شش صیغه خطاب را چون خواستند که فعل امر حاضر مجهول کنند لام امر
 جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت جزمی سقوط حرکت
 شد در یک صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در چهار صیغه و چیزی نشد در یک صیغه جمع
 مؤنث که مبنی است پس در آن یک صیغه که سقوط حرکت شده بود التقاء شد در میان
 الف لام اول ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند از پس
 لیقل لیقالا الخ مؤکد بالون تاکید ثقیله لیقالین لیقالان الخ و نون خفیفه لیقالین
 لیقالین الخ شدند فعل امر غائب معلوم لیقول لایقول لایقالا الخ
 نقول نقولان اه شش صیغه خطاب را چون خواستند که فعل بنی حاضر معلوم کنند
 لانا همیه جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت جزمی سقوط
 حرکت شد در یک صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در چهار صیغه و چیزی نشد در یک
 صیغه جمع مؤنث که مبنی است پس در آن یک صیغه که سقوط حرکت شده بود التقاء
 ساکنین شد در میان واو و لام اول ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که
 دو ساکن بهم آیند از پس لا یقول لا یقولان الخ و لا یقولین لا یقولین الخ
 نشند بنی حاضر مجهول لا یقول لا یقالا الخ شدند بنی غائب معلوم لا یقول لا یقولان الخ
 بنی غائب مجهول لا یقول لا یقالا آه شدند بنی حاضر مجهول غائب معلوم مجهول اقیاس باید کرد
 تعلیل اسم ظرف در مقول مقولان الخ و او را نقل کرده بما قبل داده و او را بالف
 بدل کردند بقانون فتحین معتل العین معتل آه و در مقبول و او را یا کرده یا را دریا اوقام
 کردند بقانون هر جا که واو و یا بهم آیند از پس مقال مقالان مقالین و در

مَقْبُولٌ وَمَقْبُولَةٌ وَمَقْبُولٌ وَأَقْبُولٌ وَأَوْرِيَا كَرِهَ يَأْرِي وَيَأْرِي وَيَأْرِي وَيَأْرِي
 جَاكَةً وَأَوْرِيَا بِهَمْ آيِنْدَ آهْ پَسِ مَقْبُولٌ مَقْبُولَانِ مَقَابِلٌ مَقْبِيلٌ وَمَقْبُولَةٌ وَمَقْبُولَتَانِ
 مَقَابِلٌ مَقْبِيلَةٌ وَمَقْبُولٌ مَقْبُولَانِ مَقَابِلٌ وَمَقْبِيلٌ وَأَقْبُولٌ أَقْبُولَانِ أَقْبُولٌ
 أَقْبِيلٌ وَأَقْبُولِي أَقْبِيلَانِ أَقْبِيلَاتٌ أَقْبُولِي أَقْبِيلِي

صِفْرٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ أَحْوَجٌ وَأَوْرِيَا مِنْ أَعْمَالٍ بِحَوْلِ الْأَقَالَةِ وَر
 الْأَقْوَالِ لِحْتَمِ وَأَوْرِيَا فِي الْعَمَلِ كَرِهَ بِمَا قَبْلَ وَوَأَوْرِيَا بِالْفِ بَدَلٌ كَرِهَ وَوَأَوْرِيَا بِرَأْيِهِتِ
 التَّكْوِينِ سَاكِنِينَ حَذَفَ كَرِهَ وَوَعَوْضُشِ تَادِرِ أَخْرَجَ وَأَوْرِيَا لِقَالُونَ وَأَوْرِيَا عَيْنِ مَصْدُ
 بَابِ الْعَمَالِ وَاسْتَفْعَالٍ لِيُؤَدَّ آهْ پَسِ الْأَقَالَةُ شَدِيدٌ أَقَالَ يُقْبِلُ أَقَالَةُ فَهَوُ
 مَقْبِيلٌ وَأَقْبِيلٌ يُقَالُ أَقَالَةُ فَذَلِكَ مُقَالٌ لَمْ يُقْبَلْ لَمْ يُقْبَلْ لَا يُقْبَلُ
 لَا يُقَالُ لَنْ يُقْبِلَ لَنْ يُقَالُ إِلَّا مَرْمَنَ أَقْبَلُ لِيُقْبَلَ لِيُقْبَلُ وَالنَّهْيُ عَنْ
 لَا تُقْبَلُ لَا تُقْبَلُ لَا يُقْبَلُ وَالنَّظَرُ مِنْهُ مُقَالٌ مُقَالَانِ مُقَالَاتٌ

صِفْرٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ أَحْوَجٌ وَأَوْرِيَا مِنْ أَعْمَالٍ بِحَوْلِ التَّقْوِيلِ
 قَوْلٌ يُقْوِلُ لِقَوْلِيًّا فَهَوُ مَقْوِيلٌ قَوْلٌ يُقْوِلُ لِقَوْلِيًّا فَذَلِكَ مَقْوِيلٌ آهْ شَدِيدٌ

صِفْرٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ أَحْوَجٌ وَأَوْرِيَا مِنْ أَعْمَالٍ بِحَوْلِ الْمُقَابَلَةِ
 قَاوِلٌ يُقَابِلُ مُقَابِلَةٌ فَهَوُ مُقَابِلٌ وَقَوْلٌ يُقَابِلُ مُقَابِلَةٌ فَذَلِكَ مُقَابِلٌ

صِفْرٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ أَحْوَجٌ وَأَوْرِيَا مِنْ أَعْمَالٍ بِحَوْلِ التَّقْوِيلِ
 تَقْوِيلٌ يُتَقْوَلُ تَقْوِيلًا فَهَوُ مُتَقْوِيلٌ وَتَقْوِيلٌ يُتَقْوَلُ تَقْوِيلًا فَذَلِكَ مُتَقْوِيلٌ

صِفْرٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ أَحْوَجٌ وَأَوْرِيَا مِنْ أَعْمَالٍ بِحَوْلِ التَّقَابُلِ
 تَقَابُلٌ يُتَقَابَلُ تَقَابُلًا فَهَوُ مُتَقَابِلٌ وَتَقَابُلٌ يُتَقَابَلُ تَقَابُلًا فَذَلِكَ مُتَقَابِلٌ

صِفْرٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ أَحْوَجٌ وَأَوْرِيَا مِنْ أَعْمَالٍ بِحَوْلِ الْأَنْعِيَالِ
 أَنْعَالٌ يُنْعَالُ أَنْعَالًا فَهَوُ مُنْعَالٌ وَالنَّهْيُ عَنْهُ يُنْعَالُ أَنْعَالًا فَذَلِكَ مُنْعَالٌ

صرف صغیر ثلاثی مزید فی جوف اومی از باب افتعال جوهل الا فتعال
اقتال یقتال اقتیالا فهو مقتان واقتیل یقتال اقتیالا فذاک مقتال

صرف صغیر ثلاثی مزید فی جوف اومی از باب استفعال جوهل الاستقالت
استقال یتقیل استقاله فهو مستقیل واستقیل یتقیل استقاله فذاک مستقیل

صرف صغیر ثلاثی مجرد جوف یائی از باب فعمل جوهل البیع وروضه
باع یتبع یتبعان فهو باع و یبع یتبعان فذاک مبیع لم یبع لم یبع

لا یتبع لا یتبعان کن یتبع کن یتبعان الامر منه یبع لیتبع لیتبع و الی
لا یتبع لا یتبع لا یتبع و الی الطرف منه مبیع و الی الیه منه مبیع

مبیعتا و مبیاعا و اسم تفصیل المذکر منه ابیع و المؤنث منه بیعی
در بیع تا بیعتا یا ع را بالف بدل کردند بقانون هر حرف علتی که متحرک باشد آه پس در

بیعتن تا بیعتنا التقاء ساکنین شد میان الف و عین اول ساکن بده بود آنرا حذف
کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند آه پس فاء کلمه حرکت کسره دادند بقانون

عین معتل العین آه پس باع باع الخ شدند در بیع تا بیعتا حرکت یاء النقل کرده بما
قبل داده بقانون واو یا مضموم یا کسره آه پس در بیعتن تا بیعتنا التقاء ساکنین شد میان

یا و عین اول ساکن بده بود آنرا حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند الخ پس
بیع بیع الخ شدند در بیع یتبع یتبعان آه کسره یاء النقل کرده بما قبل داده بقانون واو

یا مضموم آه پس التقاء ساکنین شد در دو صیغه جمع مؤنث میان یا و عین اول ساکن بده
بود آنرا حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند آه پس یتبع یتبعان آه شدند

در بیع یتبعان تعیل را قیاس باید کرد در باع یتبعان بالیون بالیعتان
بالیعات یا ع را بهمه بدل کردند بقانون واو یا معتل فی الاصل آه در بیع یا ع را بالف
بدل کردند بقانون هر حرف علتی متحرک باشد نه بعارض الخ در بیعتان یاء البوا و بدل

کردند بقانون لین غیر مدغم الخ در ابیعیاء اَبِیْعَةُ کسور یا نقل کرده بما قبل داده
 بقانون واو یا مضموم یا کسور آه در یوایع یا راء بهمزه بدل کردند بقانون واو و یا بعد
 الف مفاعل آه در یوایع و یوایع یا راء اولی را در یا ثانی نو غام کردند بقانون اول
 متجانسین ساکن الخ پس بافتح بالعیان بالعون باعته بیع بیاع بیاع یوایع بیعیاء
 یوایع ابیاع ابیعیاء بالعه بالعتان بالعات یوایع یوایع یوایع یوایع
 در بیوایع تا بیوایع ضممه یا نقل کرده بما قبل داده بقانون واو و یا مضموم یا
 کسور آه پس یا را یوا بدل کردند بقانون لین غیر مدغم الخ پس التقاء ساکنین شد میان
 پرو و واو اول ساکن ده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند
 پس ضممه را بکسر بدل کردند و او را در ابیاء بقانون لین غیر مدغم الخ پس بیعیاء
 و بعضی ضممه را نقل کرده بکسر بدل کنند برائے محافظت یا پس التقاء ساکنین
 شد میان یا و او بعضی یا را حذف می کنند لانه القیاس بقانون هر جا که دو ساکن بهم
 آیند پس واو را یا بدل کردند بقانون لین غیر مدغم الخ و بعضی واو را حذف میکنند
 از جهت آنکه زائده است پس بیعیاء بیعیان الخ شدند - حجه معلوم لم یبع الخ حجه
 مجهول لم یبع الخ تعلیل را قیاس باید کرد نفی مطلق معلوم لا یبیع تا آخر نفی مطلق مجهول
 لا یبیع اه نفی مؤکد معلوم لن یبیع الخ نفی مؤکد مجهول لن یبیع تا آخر شدند تبیح
 تبییعان کوشش صیغه خطاب را چون خواستند که فعل امر حاضر معلوم کنند تا که علامت
 مضارعت بود آن را حذف کردند ما بعد تا متحرک ماند پس امر مجهول شد بوقف آخر
 علامت وقفی سقوط حرکت شد در یک صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد چهار صیغه
 و چیزه نشد در یک صیغه جمع مؤنث کی مبنی است پس در آن یک صیغه که سقوط
 حرکت شده بود التقاء ساکنین شد میان و علین اول ساکن ده بود آن را حذف
 کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند پس یعیاء آه مؤکد بالون تاکید لقیله یعنی

بِجَانِ آه شَدند امر حاضر مجهول لَتَّبِعْ آه امر غائب مجهول لَتَّبِعْ الخ شَدند نهی حاضر معلوم لا تَتَّبِعْ لا تَتَّبِعْ آه مجهول لا تَتَّبِعْ آه نهی غائب معلوم لا تَتَّبِعْ آه مجهول لا تَتَّبِعْ آه شَدند اسم ظرف مُتَّبِعٌ مُبَيِّعَانِ مَبَايِعُ مُتَّبِعٌ واسم آلته مُتَّبِعٌ مُبَيِّعَانِ مَبَايِعُ مُتَّبِعَتَانِ مَبَايِعُ مُتَّبِعَةٌ وَمَبَايِعُ مَبَيِّعَاتِنِ مَبَايِعُ مُتَّبِعٌ وَأَتَّبِعُ أَيُّعَانِ أَيُّعُونَ أَيُّعُ وَأَتَّبِعُ مَوْبُوعِي بُوَدُوعِيَانِ بُوَدُوعِيَاتُ مَبَيِّعِي ۛ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ اجوف یائی از باب افعال چوں اَلْبَاعَةُ اَبَاعَ يُبِيعُ اَبْلَعَتْ فَهوَ مُبِيعٌ وَاَبِيعَ يَبِيعُ اَبَاعَ اَبَاعَتْ فَذَلِكَ مُبَاعٌ الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ اجوف یائی از باب تفعیل چوں التَّبِيعُ تَبَّعَ تَبَّعَ تَبَّيْعًا فَهوَ مُتَّبِعٌ وَاَتَّبِعُ تَتَّبِعُ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ اجوف یائی از باب مفاعلت چوں المَبَايِعَةُ مَبَايَعُ مَبَايِعُ مَبَايِعَةٌ فَهوَ مَبَايِعٌ الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ اجوف یائی از باب تفعّل چوں التَّبِيعُ تَبَّعَ تَبَّعَ تَبَّيْعًا فَهوَ مُتَّبِعٌ وَاَتَّبِعُ تَتَّبِعُ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ تَتَّبِعَانِ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ اجوف یائی از باب تفاعل چوں التَّبَايِعُ تَبَايَعُ تَبَايَعُ تَبَايَعَةٌ فَهوَ مُتَّبَايِعٌ آه

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ اجوف یائی از باب افعال چوں اَلْبِيعَانُ اَبَاعَ اَبَاعَ اَبَاعُوا فَهوَ مُبِيعَانٌ الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ اجوف یائی از باب اِنْتِعَالِ چوں اَلْبِيعَانُ اَبَاعَ اَبَاعَ اَبَاعُوا فَهوَ مُبِيعَانٌ الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ اجوف یائی از باب اِسْتِفْعَالِ چوں اَلْاِسْتِبَاعَةُ اِسْتَبَاعَ اِسْتَبَاعَ اِسْتَبَاعُوا فَهوَ مُسْتَبِيعٌ الخ

صرف صغیر ثلاثی مجرد اجوف و اوکی از باب نَعَلَ یَفْعَلُ چوں الخَوْفُ
 ترسیدن خَافَ یَخَافُ خَوْفًا فَهُوَ خَائِفٌ وَخِيفَ یُخَافُ خَوْفًا فَذَلِكَ
 خَوْفٌ لَمْ یَخِيفْ لَمْ یُخِيفْ لَا یَخَافُ لَا یُخَافُ لَنْ یَخَافَ لَنْ یُخَافَ لِأَمْرٍ مِنْهُ
 خَفَّ یَخْفُ یَخْفُ وَخَفَّ یَخْفُ وَخَفَّ یَخْفُ وَخَفَّ یَخْفُ وَخَفَّ یَخْفُ وَخَفَّ یَخْفُ
 وَالظُّرْفُ مِنْهُ یَخَافُ وَالْأَلَمُ مِنْهُ یَخَوْفُ وَخَوْفٌ وَخَوْفٌ وَخَوْفٌ وَخَوْفٌ وَخَوْفٌ
 أَخَوْفٌ وَالْمَوْتُ مِنْهُ خَوْفٌ وَخَوْفٌ تَأْخُوفٌ وَأَوْرَابُ بِلَفِّ بَدَلِ كِرْدَنْ بَقَالُونَ
 بِرِصْرِ عِلَّةٍ كَمَا تَحْرُكُ بِأَشْدِّ الْخِزِّ لِسِ وَرِفَافٌ تَأْخُوفًا التَّعَاسَا كَنِینِ شَدِّ مِیَاں الْفِ وَ
 فَاوَلِ سَاكِنِ مَدَّ بُوْدِ آں رَا حَذَفْ كِرْدَنْ بَقَالُونَ بِرِجَاكَه دُو سَاكِنِ بِهَمِ آئِنْدَاہِ وَفَاكَلْمَه رَا
 حَرَكَتِ كَسْرَه دَاوَنْدَنْ بَقَالُونَ عَلِینِ مَعْتَلِ الْعِیْنِ اِهْ لِسِ خَافَ خَا فَا الْخِ شَدَنْدُ وَرِخَوْفٌ تَا
 خَوْفٌ كَسْرَه وَاوْرَانِقَلْ كِرْدَه بِمَاقِبَلِ دَاوَه بَقَالُونَ وَاوْیَا مَضْمُومِ یَا كَسْرَه اِهْ لِسِ وَاوْ
 رَا بِنَا بَدَلِ كِرْدَنْ بَقَالُونَ لِسِ عِیْرَ مَدِّ عَمِّ الْخِ لِسِ وَرِیْفِیْنِ تَا یُخِيفُنَا التَّقَا سَا كَنِینِ شَدِّ مِیَاں یَا
 وَفَاوَلِ سَاكِنِ مَدَّ بُوْدِ آں رَا حَذَفْ كِرْدَنْ بَقَالُونَ بِرِجَاكَه دُو سَاكِنِ بِهَمِ آئِنْدَاہِ لِسِ خِیْفِ
 خِیْفَاہِ شَدَنْدُ وَرِخَوْفٌ یُخَوْفُ فَا نِ الْخِ فَتْحَه وَاوْرَانِقَلْ كِرْدَه بِمَاقِبَلِ دَاوَه وَاوْرَابُ بِلَفِّ بَدَلِ
 كِرْدَنْ بَقَالُونَ فَتْحَه عَلِینِ مَعْتَلِ الْعِیْنِ اِهْ لِسِ اتَّقَا سَا كَنِینِ شَدِّ وَرِوَصِیغَه جَمْعِ مَوْنَتِ
 الْفِ وَفَاوَلِ سَاكِنِ مَدَّ بُوْدِ آں رَا حَذَفْ كِرْدَنْ بَقَالُونَ بِرِجَاكَه دُو سَاكِنِ بِهَمِ آہِ لِسِ
 یَخَافُ یَخَافُ فَا نِ الْخِ شَدَنْدُ مَجْهُولِ رَا قِیَاسِ بَا یِدِ كِرْدِ اسْمِ فَاعِلِ فَا لِفِّ فَا لِقَانِ فَا لِقَدُونَ
 خَا فِتْهُ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ
 خَا لِقَتَانِ خَا لِقَاتِ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ خَوْفٌ
 صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ اجوف و اوکی از باب اَفْعَالُ چوں الْاِخْفَانَةُ
 اَخَافُ یَخِيفُ اِخْفَانَةً فَهُوَ خَائِفٌ الْخِ
 صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ اجوف و اوکی از باب تَفْعِيلُ چوں التَّخْوِيفُ

نَحَوْتُ يُخَوِّفُ تَخَوُّفًا فَهُوَ مَخَوِّفٌ الخ
 صرف صغیر ثلاثی مزید فی اجوف و او می از باب مُفَاعَلَةٌ چوں اَلْمُخَوِّفَةُ
 خَاوَتْ يُخَاوِتُ مُخَاوَفَةً فَهُوَ مُخَاوِفٌ الخ
 صرف صغیر ثلاثی مزید فی اجوف و او می از باب تَفَعُّلٌ چوں التَّخَوِّفُ
 تَخَوَّفَ يَتَخَوَّفُ تَخَوُّفًا فَهُوَ مُتَخَوِّفٌ الخ
 صرف صغیر ثلاثی مزید فی اجوف و او می از باب تَفَاعُلٌ چوں التَّخَاوُفُ
 تَخَاوَفَ يَتَخَاوَفُ تَخَاوُفًا فَهُوَ مُتَخَاوِفٌ الخ
 صرف صغیر ثلاثی مزید فی اجوف و او می از باب الفِعال چوں اَلْإِنْخِيفُ
 انْخَافَ يَنْخَافُ انْخِيفًا فَهُوَ مُنْخَافٌ الخ
 صرف صغیر ثلاثی مزید فی اجوف و او می از باب اِفْتِعَالٌ چوں اَلِإِحْتِيفُ
 اِحْتَفَ يَحْتَفُ اِحْتِيفًا فَهُوَ مُحْتَفٌ الخ
 صرف صغیر ثلاثی مزید فی اجوف و او می از باب اِسْتِفْعَالٌ چوں اَلِاسْتِخَافَةُ
 اِسْتَخَفَ يَسْتَخِفُّ اِسْتِخَافَةً فَهُوَ مُسْتَخِفٌّ الخ
 صرف صغیر ثلاثی مجرد و اجوف یائی از باب فَعَلَ يَفْعَلُ چوں اَلْهَيْبَةُ
 تَرْسِدُونَ هَابٌ يَهَابُ هَيْبَةٌ فَهُوَ هَائِبٌ وَهَيْبٌ يَهَابُ هَيْبَةً
 فِذَاكَ مَهَيْبٌ لَمْ يَهَبْ لَمْ يَهَبْ لَا يَهَابُ لَنْ يَهَابَ
 لَنْ يَهَابَ اَلْاَمْرُ مِنْهُ هَبَّ لِهَبَّ لِيَهَبَ لِيَهَبُ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَهَبُ
 لَا تَهَبُ لَا يَهَبُ لَا يَهَبُ وَالظُّرْفُ مِنْهُ مَهَابٌ وَالْاَلَةُ مِنْهُ مَهَيْبٌ
 وَمَهَيْبَةٌ وَمَهَيْبَاتٌ اِسْمُ تَقْضِيلِ الْمَذْكُورِ مِنْهُ لَهَيْبٌ وَالْمَوْثِقُ مِنْهُ حَوْبِي
 تَعْلِيلٌ بِدَرْجٍ مِثْلِ تَعْلِيلِ خَاوَتْ يُخَاوِتُ خَوْفًا فَهُوَ خَائِفٌ تَا اَخْرَجَ
 صرف صغیر ثلاثی مزید فی اجوف یائی از باب افعال چوں اَلْاَهَابَةُ

أَحَابُّ يُهَيَّبُ إِهَابَةً فَهَوُ مُهَيَّبٌ وَأَهْيَبُ يُعَابُ يُعَابُ إِعَابٌ فَذَلِكَ مُعَابٌ
 صِفَةٌ صَغِيرَةٌ لِشَيْءٍ مَزِيدٍ فِيهِ أَحْوَفُ يَأْتِي أَرْبَابُ تَفْعِيلٌ بِحَوْلِ التَّمْيِيزِ هَيَّبٌ
 يُهَيَّبُ تَهْيِيبًا فَهَوُ مُهَيَّبٌ وَهَيَّبٌ يُهَيَّبُ تَهْيِيبًا فَذَلِكَ مُهَيَّبٌ وَ
 صِفَةٌ صَغِيرَةٌ لِشَيْءٍ مَزِيدٍ فِيهِ أَحْوَفُ يَأْتِي أَرْبَابُ مُعَاعَلَتِ بِحَوْلِ الْمُهَابِيبَةِ مُهَابِيبٌ
 يُعَابِيبُ مُهَابِيبَةٌ فَهَوُ مُهَابِيبٌ وَهَوُ يُعَابِيبُ مُهَابِيبَةً وَ
 صِفَةٌ صَغِيرَةٌ لِشَيْءٍ مَزِيدٍ فِيهِ أَحْوَفُ يَأْتِي أَرْبَابُ تَفَعُّلٌ بِحَوْلِ التَّمْيِيزِ هَيَّبٌ
 يُتَهَيَّبُ تَهْيِيبًا فَهَوُ مُتَهَيَّبٌ وَتَهَيَّبٌ يُتَهَيَّبُ تَهْيِيبًا فَذَلِكَ مُتَهَيَّبٌ وَ
 صِفَةٌ صَغِيرَةٌ لِشَيْءٍ مَزِيدٍ فِيهِ أَحْوَفُ يَأْتِي أَرْبَابُ تَفَاعُلٍ بِحَوْلِ التَّمْيِيزِ تَهَابٌ
 يُتَهَابُ تَهَابًا فَهَوُ مُتَهَابٌ وَتَهَابٌ يُتَهَابُ تَهَابًا وَ
 صِفَةٌ صَغِيرَةٌ لِشَيْءٍ مَزِيدٍ فِيهِ أَحْوَفُ يَأْتِي أَرْبَابُ الْفِعَالِ بِحَوْلِ الْإِنْمِيبِ الْإِنْمِيبُ
 يُنْمِيبُ نَمْيًا فَهَوُ مُنْمِيبٌ وَأَنْهَيْبُ يُنْمِيبُ نَمْيًا فَذَلِكَ
 صِفَةٌ صَغِيرَةٌ لِشَيْءٍ مَزِيدٍ فِيهِ أَحْوَفُ يَأْتِي أَرْبَابُ الْفِعَالِ بِحَوْلِ الْإِنْمِيبِ
 الْفِعَالُ يُنْمِيبُ نَمْيًا فَهَوُ مُنْمِيبٌ وَفِعَالٌ يُنْمِيبُ نَمْيًا فَذَلِكَ
 صِفَةٌ صَغِيرَةٌ لِشَيْءٍ مَزِيدٍ فِيهِ أَحْوَفُ يَأْتِي أَرْبَابُ اسْتِفْعَالِ بِحَوْلِ
 الْإِسْتِهَابَةِ اسْتِهَابٌ يُسْتِهَابُ اسْتِهَابَةً فَهَوُ مُسْتِهَابٌ وَ
 صِفَةٌ صَغِيرَةٌ لِشَيْءٍ مَزِيدٍ فِيهِ أَحْوَفُ يَأْتِي أَرْبَابُ فَعْلٍ بِحَوْلِ
 الطُّوْلِ وَرَازِشِدَانِ طَالٌ يَطْوُلُ طَوْلًا فَهَوُ طَوِيلٌ لَمْ يَطُلْ لَا يَطْوُلُ
 لَنْ يَطْوُلَ إِلَّا مِنْهُ طُلٌّ لِيَطُلَ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَطُلُ لَا يَطُلُ وَالنَّظَرُ مِنْهُ
 مَطَالٌ وَاسْمُ تَفْصِيلِ الْمَذْكُورِ مِنْهُ أَطْوَلُ وَالْمَوْثُ مِنْهُ طَوْلِيٌّ وَدِرْطَوْلٌ
 تَطْوُلَتَا وَادِرْطَوْلٌ بَدَلٌ كَرُونَدٌ لِقَانُونٍ بِحَرْفِ عِلْتَةٍ كَمَا تَحْرُكُ الْحَرْفُ فِي دِرْطَوْلٍ طَالًا
 التَّقَاءُ سَاكِنِينَ شَدَّ مِثْلَ الْفِ وَوَلَامٌ أَوَّلُ سَاكِنٍ بَدَلٌ بُوْدَانٍ رَا حَذْفُ كَرُونَدٍ

تعالون هر جا که دو ساکن بهم آیند و فاکلمه را حرکت ضممه دادند تعالون عین معتل
 العین اه پس طال طالا الخ شدند در تطویل یطولان تا آخر حرکت و او را نقل
 کرده بما قبل و اده تعالون و او یاء مضموم یا کسوره الخ پس التقاء ساکنین شده
 و وصیغه جمع مؤنث میان و او و لام اول ساکن ده بود آن را حذف کردند تعالون
 هر جا که دو ساکن بهم آیند پس یطویل یطولان آه شد صفت مشبه در طوال و او
 را بیا بدل کردند تعالون داد که در مصدر آه در طول ضممه و او را حذف کردند
 تعالون و او یا مضموم یا کسوره پس التقاء ساکنین شد میان هر دو و او را بخش
 اول را حذف می کنند لانه القیاس سیبویه ثانی را لان الزائدة احق
 بالحذف و در اطولاء اطولک کسره و او را نقل کرده بما قبل و اده تعالون
 و او یا مضموم آه و او را بیا بدل کردند تعالون لین غیر مدغم آه در طوال اول
 و او را همزه بدل کردند تعالون و او یا بعد الف مفاعل آه پس تطویل تطولان
 تطویلون طویلان طول طولاء مطولان اطوال اطیلاء طیلة طویلة طویلان
 طویلات طوایل مطول طویل و طویلة به حجب معلوم لم یطل لم یطولاً تا
 آخر شدند از اینجا تا آخر قس :

صرف صغیر ثلاثی مزیدیه جوف و اوی از باب افعال چون الاطاکة
 اطال یطیل اطالت فهو مطیل و اطیل یطال اطالت فذک مطال الخ
 صرف صغیر ثلاثی مزیدیه جوف و اوی از باب تفعیل چون التطویل
 تطول یطویل تطویلا فهو مطویل و تطویل یطویل تطویلا فذک مطویل الخ
 صرف صغیر ثلاثی مزیدیه جوف و اوی از باب مفاعلت چون المطاولت
 طاویل یطاول مطاولت فهو مطاول الخ
 صرف صغیر ثلاثی مزیدیه جوف و اوی از باب تفعیل چون التطویل

تَطَوَّلَ يَتَطَوَّلُ تَطْوَالًا فَهُوَ مُتَطَوِّلٌ وَالْخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ اجوف و اووی از باب تفاعل چون التَطَاوُلُ
تَطَاوُلٌ يَتَطَاوَلُ تَطَاوُلًا فَهُوَ مُتَطَاوِلٌ وَالْخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ اجوف و اووی از باب اِنْفِعَالٍ چون
اَلْاِطْيَالُ اِطْيَالٌ يِطْيَالُ اِطْيَالًا فَهُوَ مُنْطَالٌ وَالْخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ اجوف و اووی از باب اِفْتِعَالٍ چون
اَلْاِطْيَالُ اِطْيَالٌ يِطْيَالُ اِطْيَالًا فَهُوَ مُنْطَالٌ وَالْخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ اجوف و اووی از باب اِسْتِفْعَالٍ چون
اَلْاِسْتِطَالَةُ... اِسْتِطَالٌ يَسْتِطِيلُ اِسْتِطَالَةً فَهُوَ مُسْتِطِيلٌ وَالْخ

قَائِمٌ نَائِمٌ

قَالَوْنَ بِرِصْفِ عِلَّةٍ بَعْدَ الْفِ زَائِدَةٌ هَمْزَةٌ كَرْدِ چُونِ دُعَاءُ بَشَرِيَّةٍ مُتَطَرِفٍ حَقِيقِي
يَا حَكْمِي بَاشْ قَائِلُونَ مِنْهُ وَكَسْرُهُ وَاَوَّيَاءُ مُتَطَرِفٍ بَعْدَ نَمِيهِ وَكَسْرُهُ بِبِقِيَّةِ يَدْعُو وَ
يَرْمِي وَرَأْمٌ ۱۲ قَائِلُونَ لَامٌ مَعْتَلٌ اللّامُ مُتَطَرِفٌ وَقَدْ جَزَمَ بِبِقِيَّةِ چُونِ لَمْ يَدْخُلْ لَمْ
يَزِمْ وَرَأْمٌ ۱۳ قَائِلُونَ وَاوِيكِيه لَامٌ اسْتِ بَاشُو بَعْدَ كَسْرِهِ مُطْلَقًا نَوَاحٍ فِي آخِرِ كَلِمَةٍ
بَاشْ نَوَاحٍ نَهْ چُونِ دَرْمِي وَغَرِيْبًا ۱۴ قَائِلُونَ وَاوِيكِيه ثَالِثٌ جَاءَ بُوَدِ چُونِ تَجَاوَزَ كُنْتُمْ

عده تطول تطولا الزنا را طاک کرده طارا در طاء اقام کردند و همزه وصل کسور بر سه دفعه ابتداء بساکن در اول ایشان آوردند
بقانون چون دعاء تفاعل و تفاعل یکی از حروف شجره و آنچه پس اطول اطولا الخ شدند در جمیع صیغے این باب در باب تفاعل
همین قاعده جاری باید نمود ۱۲ عسه در المعتل اطولا الخ تا را طاک کرده طارا در طاء اقام کردند بقانون چون در
فانفعال یکی از حروف مضطه واقع شود آنچه پس افعال اطولا الخ شدند در باقی جمیع باب پس قاعده جاری است
عنه چون عبادة که در اصل عباية بود تا عارضي است ۱۲

لا ترومن لا ترومن لا ترومیان لا ترومیان مؤکد بالون تاکید خفیفه لا ترومن لا
 ترومن لا ترومن مجهول راقیاس باید کرد پس لا تروم لا ترومیا لا تروموا لا ترومی
 لا ترومیا لا ترومین مؤکد بالون ثقیله لا ترومین لا ترومیان لا ترومون مؤکد
 بالون تاکید خفیفه لا ترومین لا ترومون لا ترومین :

یومی یومی بیان اوشش صیغه غائب و دو صیغه متکلم را چون خواستند که فعل نهی
 غائب معلوم کنند لانا هیه جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند
 علامت جزمی سقوط حرف علت شد در چهار صیغه بقانون لام مقل اللام الخ
 و سقوط نونات اعرابیه شد در سه صیغه و چیزی نه شد در یک صیغه جمع مؤنث که
 بلنی است پس لا تروم لا ترومیا لا تروموا لا تروم لا ترومیا لا ترومین لا ازم لا ازم
 مؤکد بالون تاکید ثقیله لا ترومین لا ترومیان لا ترومین لا ترومیان لا ترومین
 مؤکد بالون تاکید خفیفه لا ترومین لا ترومین مجهول راقیاس باید کرد پس لا تروم
 لا ترومیا لا تروموا لا ترومیا لا ترومین لا ازم لا تروم مؤکد بالون تاکید ثقیله
 لا ترومین لا ترومیان لا ترومون لا ترومین لا ترومیان لا ازمین
 لا ترومین مؤکد بالون تاکید خفیفه لا ترومین لا ترومون لا ترومین لا ازمین
 اسم ظرف در ترومی یا را بالف بدل کردند بقانون هر حرف علت که مخترک باشد
 پس التقاء ساکنین شد میان الف و تنوین اول ساکن مده بود آن را حذف کردند
 بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند آه در مرامی ضممه یا را حذف کردند بقانون ضممه کسره
 پس التقاء ساکنین شد میان یا و تنوین مقدره اول ساکن مده بود آن را حذف کردند
 بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند آه و تنوین مقدره اظهار نمودند در مرامی ضممه یا را حذف
 کردند بقانون ضممه و کسره آه پس التقاء ساکنین شد میان یا و تنوین اول ساکن مده بود
 آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند آه پس مرامی ضممه شدند :

اسم الة صخری: در مرتبی یار ا بالف بدل کردند بقانون هر حرف علتی که متحرک الخ
 پس التقاء ساکنین شد میان الف و تنوین اول ساکن مده بود آن را حذف کردند
 بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند و در مرتبی ضممه یار حذف کردند بقانون ضممه کسره
 الخ پس التقاء ساکنین شد میان یا و تنوین مقدره اول ساکن بود آن را حذف کردند
 بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند و تنوین مقدره را اظهار نمودند و در مرتبی ضممه
 یار حذف کردند بقانون ضممه و کسره و اذ آه پس التقاء ساکنین شد میان یا و تنوین اول
 ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند و تنوین مقدره را
 مرتبی اسم الة وسطی در مرتبی و میهنان یار ا بالف بدل کردند بقانون هر حرف
 علتی که متحرک باشد الخ و در مرتبی ضممه یار حذف کردند بقانون ضممه و کسره و ا ه پس التقاء
 ساکنین شد در میان یا و تنوین مقدره اول ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون
 هر جا که دو ساکن بهم آیند و تنوین مقدره را اظهار نمودند پس مرماة مرمان مریم و مرتبی
 شدند: اسم الة کبری در مرتبی مرمایان یار ا بهمزه بدل کردند بقانون هر حرف
 علتی بعد الف زائده و در مرتبی مرتبی یا اولی را در ثانیه ادغام کردند بقانون
 اول متجانسین ساکن الخ پس مرماة مرمان مرتبی:

اسم تفضیل در اذمی یار ا بالف بدل کردند بقانون هر حرف علتی که متحرک باشد آه
 در اذمیون یار ا بالف بدل کردند بقانون هر حرف علتی که متحرک باشد الخ پس
 التقاء ساکنین شد میان الف و اول ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون
 هر جا که دو ساکن بهم آیند و در اذمی ضممه یار حذف کردند بقانون ضممه کسره و ا و
 ا ه پس التقاء ساکنین شد میان یا و تنوین مقدره اول ساکن مده بود آن را حذف
 کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند و تنوین مقدره را ظاهر نمودند و در اذمی
 ضممه یار حذف کردند بقانون ضممه و کسره و ا ه پس التقاء ساکنین شد میان یا و تنوین

اول ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند پس رومی
 از میان ارمون ارام ارمیم و المونث منته در رومی یار بالف بدل کردند بقانون
 هر حرف علت که متحرک باشد پس التقاء ساکنین شد میان الف و تنوین اول ساکن مده
 بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند او در رومی یا اولی را در یانیه
 ادغام کردند بقانون اول متجانسین ساکن اه پس رومی زمیانیان زمیانیات رومی
 صرف صغیر ثلاثی مزید فی ناقص یائی از باب افعال چون الأسماء ازمی
 یومی از ماء فهو مراء و ازمی یومی اسما ماء فذاک مومی لهر یوم لم یوم
 لا یومی لا یومی لن یومی لن یومی الامر منه ازمی لیر لیر مراء و النهی
 لا ترم لا ترم لا یوم لیر مراء و النظر منه مومی مومیان مومیات
 صرف صغیر ثلاثی مزید فی ناقص یائی از باب تفعیل چون التزمینی و التزمینی
 یانیه را حذف کردند و عوضش تا در آخرش آوردند بقانون هر مصدر ناقص پس التزمینه
 شد اسمی یومی ترمینه فهو مرم و مومی یومی ترمینه فذاک مومی لم
 یوم لم یوم لا یومی لن یومی لن یومی الامر منه مراء لیر لیر مراء
 لیر مراء و النهی عنه لا ترم لا ترم لا یوم لیر مراء و النظر منه مومی مومیان مومیات
 صرف صغیر ثلاثی مزید فی ناقص یائی از باب مفاعله چون التزمینه
 در مرامینه یار بالف بدل کردند بقانون هر حرف علت که متحرک باشد اه لس مراماه
 شد اسمی یومی مراماه فهو مرام و مومی یومی مراماه
 فذاک مومی لم یوم لیر مراء لا یومی لا یومی لن یومی
 لن یومی الامر منه مراء لیر لیر مراء و النهی عنه لا ترم
 لا ترم لا یوم لیر مراء و النظر منه مومی مومیان مومیات
 صرف صغیر ثلاثی مزید فی ناقص یائی از باب تفعیل چون التزمی

در التَّرمی ضممه یار حذف کردند بقانون ضممه و کسره الخ و ضممه ما قبل یار ابکسره بدل
 کردند بقانون واو در آخر اسم مشکن اه پس التَّرمی شد: تَرَمی یترمی تَرَمیاً
 فهو مَترَم و تَرَمی یترمی تَرَمیاً فذاک مَترَمی لَم یترَم لَم یترَم
 لا یترَمی لا یترَمی لَنْ یترَمی لَنْ یترَمی الامر منه تَرَم تَرَم لَتَرَم
 لیتَرَم لیتَرَم والنهی عنه لا تترَم لا تترَم لا یترَم و الطرف
 منه مَترَمی مَترَمیان مَترَمیات

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ ناقص یائی از باب تفاعل چوں التَّرمی
 در تَرَمی ضممه یار حذف کردند بقانون ضممه و کسره واو یاء الخ و ضممه ما قبل یار
 را بکسره بدل کردند بقانون واو در آخر اسم مشکن الخ پس تَرَمی شد تَرَمی یترمی
 تَرَمیاً فهو مَترَم و تَرَمی یترَمی تَرَمیاً فذاک مَترَمی
 لَم یترَم لَم یترَمی لَنْ یترَمی لَنْ یترَمی الامر منه تَرَم لَتَرَم
 لیتَرَم لیتَرَم والنهی عنه لا تترَم لَتَرَم لیتَرَم
 لا یترَم لا یترَمی و الطرف منه مَترَمی مَترَمیان مَترَمیات

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ ناقص یائی از باب انفعال چوں الانیمائی
 در انیمائی یار ابهمزه بدل کردند بقانون هر حرف علت بعد الف زائده همزه گردد
 اه پس الانیماء شد: انیمائی یترمی انیماء فهو منوم و انیمائی
 یترمی انیماء فذاک منومی لَم یترَم لَم یترَمی لَنْ یترَمی لَنْ یترَمی
 الامر منه انیماء لَتَرَم لیتَرَم لیتَرَم والنهی عنه لا تترَم لَتَرَم
 لیتَرَم لا یترَم لا یترَمی و الطرف منه مَترَمی مَترَمیان مَترَمیات

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ ناقص یائی از باب افتعال چوں

الْأَمْثَلُ تَمَّحِي وَرَأَى تَمَّحِي يَارَاهُمَزَه بَدَل كَرُونَد بِقَالُون بِهَرْ حَرْفِ عِلْتَه لَعْبَد
 الْفَزَائِدَه لَيْسَ الْإِرْتِمَاءُ شَدِيدٌ إِسْمٌ تَمَّحِي يَوْمٌ تَمَّحِي إِسْمٌ تَمَّحِي فَهَرْ
 مَوْثِمٌ وَأَرْتَمِي يَوْمٌ تَمَّحِي إِسْمٌ تَمَّحِي فَذَلِكَ مَوْثِمِي لَعْبِي تَمَّ
 لَعْبِي يَوْمٌ تَمَّحِي لَا يَوْمٌ تَمَّحِي لَنْ يَوْمٌ تَمَّحِي لَنْ يَوْمٌ تَمَّحِي الْأَمْرُ
 مِنْهُ إِسْمٌ تَمَّحِي لَعْبِي يَوْمٌ تَمَّحِي وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَمَّحِي لَا تَمَّحِي
 لَا يَوْمٌ تَمَّحِي وَالظُّرُفُ مِنْهُ مَوْثِمِي مَوْثِمِيانٌ مَوْثِمِيانٌ
 حَرْفٌ صَغِيرٌ شَلَايِي مَزِيدٌ فِيهِ نَاقِصٌ يَأْتِي أَرْبَابُ اسْتِفْعَالٍ بِحَوْلٍ اسْتِمَامٍ

يَارَاهُمَزَه بَدَل كَرُونَد بِقَالُون بِهَرْ حَرْفِ عِلْتَه بَعْدَ الْفَزَائِدَه آه لَيْسَ اسْتِمَامٌ بِشَدِيدٍ
 اسْتِمَامِي لَيْسَتَمِي اسْتِمَامٌ فَهَوُ مَسْتَمِي وَأَسْتَمِي لَيْسَتَمِي
 اسْتِمَامٌ فَذَلِكَ مَسْتَمِي لَعْبِي لَيْسَتَمِي لَعْبِي لَيْسَتَمِي لَا لَيْسَتَمِي
 لَا لَيْسَتَمِي لَنْ لَيْسَتَمِي لَنْ لَيْسَتَمِي الْأَمْرُ مِنْهُ اسْتِمَامٌ لَيْسَتَمِي
 لَيْسَتَمِي لَيْسَتَمِي وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا لَيْسَتَمِي لَا لَيْسَتَمِي
 لَا لَيْسَتَمِي وَالظُّرُفُ مِنْهُ مَسْتَمِي الْخَمْسَةُ شَدِيدَةٌ

حَرْفٌ صَغِيرٌ شَلَايِي مَجْرُودٌ نَاقِصٌ وَآوِي أَرْبَابُ فَعَلٍ يَفْعُلُ بِحَوْلٍ
 الدُّعَاءُ وَالِدُعَاوَةُ خَوَانِدُنٌ فِي الدُّعَاوَةِ وَآوِي يَارَاهُمَزَه بَدَل كَرُونَد بِقَالُون
 بِهَرْ حَرْفِ عِلْتَه بَعْدَ الْفَزَائِدَه الْخَمْسَةُ دُعَاوَةٌ شَدِيدَةٌ دُعَاوَةٌ دُعَاوَةٌ
 فَهَوُ دَاعِيٌّ دُعَاوَةٌ دُعَاوَةٌ دُعَاوَةٌ فَذَلِكَ مَدْعُوٌّ
 لَعْبِي دُعَاوَةٌ لَا يَدْعُوُّ لَا يَدْعُوُّ لَنْ يَدْعُوُّ
 لَنْ يَدْعُوُّ الْأَمْرُ مِنْهُ أَدْعُوُّ لَيْدَعُوُّ لَيْدَعُوُّ وَالنَّهْيُ عَنْهُ
 لَا تَدْعُوُّ لَا تَدْعُوُّ لَا يَدْعُوُّ وَالظُّرُفُ مِنْهُ مَدْعُوٌّ
 وَالْآلَةُ مِنْهُ مَدْعُوٌّ وَمَدْعُوٌّ وَمَدْعُوٌّ وَاسْمٌ تَفْضِيلٌ الْمَذْكُورُ

أَدْعَى وَالْمَوْثِثُ مِنْهُ دُعَى ۱۲ اور دَعْوٍ وَاوْرَا بِالف بدل کردند بقانون
 هر حرف علت که متحرک باشد در دَعْوٍ وَاوْرَا بِالف بدل کردند بقانون
 هر حرف علت که متحرک باشد پس التقاساکنین شد میان الف وَاوْرَا ساکن
 مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آید در دَعْوَتْ وَاوْرَا بِالف بدل
 کردند بقانون هر حرف علت که متحرک باشد الخ پس التقاساکنین شد میان الف وَاوْرَا
 ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آید در دَعْوَتْ
 وَاوْرَا بِالف بدل کردند بقانون هر حرف علت که متحرک باشد الخ تقاساکن شد میان
 الف وَاوْرَا حقیقتاً کن وَاوْرَا ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم
 آیند پس دَعْوٍ وَاوْرَا دَعْوٍ وَاوْرَا دَعْوٍ وَاوْرَا دَعْوٍ وَاوْرَا دَعْوٍ وَاوْرَا
 اه وَاوْرَا بِالف بدل کردند بقانون وَاوْرَا لام است در دَعْوٍ وَاوْرَا ضممه یارا
 نقل کرده بما قبل داده

بقانون وَاوْرَا یا مضموم یا مکسوره ویا رَاوْرَا بِالف بدل کردند بقانون لین
 غیر مدغم آه پس التقاساکنین شد میان هر دو وَاوْرَا ساکن مده بود آن را حذف
 کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند پس دُعَى وُعِبَا وُعُوْا دُعَيْتُ دُعَيْتَا
 دُعَيْنِ دُعَيْتُ دُعَيْتَا دُعَيْتُمُ آه شدند در یَدُعُوْا دُعُوْا دُعُوْا دُعُوْا ضممه
 وَاوْرَا حذف کردند بقانون ضممه و کسره در یَدُعُوْا دُعُوْا دُعُوْا دُعُوْا ضممه وَاوْرَا حذف
 کردند بقانون وَاوْرَا یا مضموم یا مکسوره الخ پس التقاساکنین شد میان هر دو
 وَاوْرَا ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند در یَدُعُوْا
 کسره وَاوْرَا نقل کرده بما قبل داده بقانون وَاوْرَا یا مضموم یا مکسوره الخ وَاوْرَا
 بیابدل کردند بقانون لین غیر مدغم آه پس التقاساکنین شد میان هر دو یا اول
 ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند در یَدُعُوْا

تَدْعُونَ تَدْعُو تَدْعُو ان يَدْعُونَ تَدْعُو تَدْعُو ان تَدْعُونَ تَدْعُونَ تَدْعُونَ
 اَوْ تَدْعُونَ وِیَدْعُو وِیَدْعُو ان الخ وَاوْرَا بِیَا بَدَلْ كَرَدْنَ لِقَالُونَ وَاوْیَكِ ثَالِث
 جَابُودِ اِیَسٍ وِرِیْدُ عِیْ وِرِیْدُ عِیْ وِرِیْدُ عِیْ اَدْعِیْ تَدْعِیْ یَا رَا بَا لَفٍ بَدَلْ كَرَدْنَ لِقَالُونَ
 بِرِ حَرْفِ عِلْتَهْ كِهْ مَتَحَرَكْ بِاَشْدَاهِ لَیْسَ بِیَدْعِیُونَ وَتَدْعِیُونَ یَا رَا بَا لَفٍ بَدَلْ كَرَدْنَ
 لِقَالُونَ بِرِ حَرْفِ عِلْتَهْ اَلْجَا لِقَاءِ سَاكِنِیْنَ شَدِّ مِیَا نِ الْفِ وَاوْ اَوَّلِ سَاكِنِ مَدَهْ
 بُوْدِ اَنْ رَا حَذْفِ كَرَدْنَ بِرِ جَا كِهْ دُو سَاكِنِ بِهَمْ اَیْنِدَاهِ وِرِ تَدْعِیْنَ یَا رَا بَا لَفٍ بَدَلْ
 كَرَدْنَ لِقَالُونَ بِرِ حَرْفِ عِلْتَهْ كِهْ مَتَحَرَكْ اِهْ لَیْسَ اَلْقَاءِ سَاكِنِیْنَ شَدِّ مِیَا نِ الْفِ وِ
 یَا اَوَّلِ سَاكِنِ مَدَهْ بُوْدِ اَنْ رَا حَذْفِ كَرَدْنَ لِقَالُونَ بِرِ جَا كِهْ دُو سَاكِنِ بِهَمْ اَیْنِدَاهِ
 لَیْسَ یَدْعِیْ یَدْعِیَا نِ یَدْعُونَ تَدْعِیْ تَدْعِیَا نِ یَدْعِیْنَ تَدْعِیَا نِ تَدْعُونَ تَدْعِیْنَ
 تَدْعِیَا نِ تَدْعِیْنَ اَدْعِیْ تَدْعِیْ - اَسْمُ فَا حِلٍ وِرِ دَا عِیْ وِ دَا عِیْوَانِ دَا عِیْوَانِ
 اَدْعِیْ وِ اَدْعِیْ وِ دَا عِیْوَانِ دَا عِیْوَانِ وِ دَا عِیْوَانِ وِ دَا عِیْوَانِ وِ دَا عِیْوَانِ وِ دَا عِیْوَانِ
 بَدَلْ كَرَدْنَ لِقَالُونَ بِرِ وَاوْ یَكِ ثَالِثِ جَابُودِ اِیَسٍ وِرِ دَا عِیْ ضَمِّهْ یَا رَا حَذْفِ كَرَدْنَ
 لِقَالُونَ ضَمِّهْ وِ كَسْرِهْ اَلْجَا لِقَاءِ سَاكِنِیْنَ شَدِّ مِیَا نِ یَا وِتْمُونِ اَوَّلِ سَاكِنِ مَدَهْ بُوْدِ
 اَنْ رَا حَذْفِ كَرَدْنَ لِقَالُونَ بِرِ جَا كِهْ دُو سَاكِنِ بِهَمْ اَیْنِدَاهِ وِرِ دَا عِیُونَ ضَمِّهْ یَا رَا
 نَقْلِ كَرْدِهْ بِمَا قَبْلِ دَا دَهْ لِقَالُونَ وَاوْ وِ یَا مَضْمُومِ یَا كَسْرِ اَلْجَا وِ یَا رَا بَا وِ بَدَلْ
 كَرَدْنَ لِقَالُونَ لَیْسَ عِیْرِ مَدْعَمِ اِهْ لَیْسَ - اَلْقَاءِ سَاكِنِیْنَ شَدِّ مِیَا نِ بِرِ وَاوْ اَوَّلِ
 سَاكِنِ مَدَهْ بُوْدِ اَنْ رَا حَذْفِ كَرَدْنَ لِقَالُونَ بِرِ جَا كِهْ دُو سَاكِنِ بِهَمْ اَیْنِدَاهِ وِ وِ دَا عِیْوَانِ
 وَاوْرَا بَا لَفٍ بَدَلْ كَرَدْنَ لِقَالُونَ بِرِ حَرْفِ عِلْتَهْ كِهْ مَتَحَرَكْ بِاَشْدَاهِ وِ فَا كَلِمَهْ رَا حَرْكَتِ
 ضَمِّهْ اَدْنِ تَا كِهْ مَلْتَبِسُ نَشُوْدُ بِاَصْلُوْهْ وَزَكَاوَهْ كِهْ اَسْمُ مَصْدَرِ اَنْدِ دَرْ دَعِیْ یَا رَا بَا لَفٍ بَدَلْ

مَدَهْ وِرِ دَعْوُوْ دَقَاوْ اَدْعَاوْ وِ عَاوْ اَدْعَاوْ وِ عَاوْ اَدْعَاوْ وِ عَاوْ اَدْعَاوْ وِ عَاوْ اَدْعَاوْ وِ عَاوْ اَدْعَاوْ
 كَمَا بُوْدِ الْمَذْكُورِ فِي الْمَتْنِ بِوَا مَدَهْ

کردند بقانون هر حرف که علت که متحرک باشد نه بعارضه اه پس التقاء ساکنین
 شد میان الف و تنوین اول ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر
 جا که دو ساکن بهم آیند الخ و در دعائی و دعائی یا را بهمزه بدل کردند
 بقانون هر حرف علت بعد الف زائده اه و در دعائی و او را بیابدل کردند
 بقانون هر جا که واو یا بهم آید اه و در داعی ضممه را حذف کردند بقانون
 ضممه و کسره و او یا منصرف بعد ضممه اه پس التقاء ساکنین شد میان یا تنوین
 مقدره اول مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آید اه
 و تنوین مقدره را اظهار نمودند و در و یعی ضممه یا را حذف کردند بقانون ضممه
 و کسره الخ پس التقاء ساکنین شد میان یا و تنوین اول ساکن مده بود آن را
 حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آید اه پس داعی و اعیان و اعیان
 و عا و دعی و دعاء و دعاء و دعی و دعوا و دعوان و اعیان و اعیان و اعیان
 و داعی و دعی و و یعی اسم مفعول در دعوی و تا دعوی و ات و او
 اول را در واو ثانیه ادغام کردند بقانون اول متجانسین ساکن اه و در مداری و
 مد یعی و مد یعی و او را بیابدل کردند بقانون و او یکه ثالث جا بود اه پس
 یا اول را در یا ثانیه ادغام کردند بقانون اول متجانسین ساکن اه پس مد دعوی
 مد دعوان مد دعوان مد دعوان مد دعوان مد دعوان مد دعوان مد یعی و مد یعی
 شدند و مد دعوی مد دعوان اه فعل مضارع معلوم را چون خواستند که فعل مجز
 معلوم کنند لم جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت

عی و یعی و یعی و موافق قوانین کتبی این است در دعوی و او را بیابدل کردند بقانون
 و او در آخر اسم متکین الخ پس واو اولی را بیابدل کردند و بار ادغام کردند و ضممه و قسبل
 یا را بکسره بدل کردند متصل و جوبا و متصل جوبا بقانون هر جا که واو یا بهم آید الخ

جزئی سقوط حرف علت شد در پنج صیغه بقانون لام مقل اللام اه و سقوط
 نونات اعرابیه شد در هفت صیغه و چیزی نه نشود و دو صیغه جمع مؤنث
 که بنی اند پس لم یدع لم یدعوا تا آخر شدند یعنی یدعیان الخ فعل مضارع
 مجهول را چون خواستند که فعل مجهول کنند لازم در اول ایشان آورده
 آخر ایشان را جزم کردند علامت جزمی سقوط حرف علت شد در پنج صیغه
 بقانون لام مقل اللام اه و سقوط نونات اعرابیه شد در هفت صیغه و چیزی
 نشود و دو صیغه جمع مؤنث که بنی اند پس لم یدع لم یدعیا اه شدند یعنی مطلق
 معلوم لا یدعوا لا یدعوا الخ و مجهول لا یدعی لا یدعیان الخ و یدعوا و یدعوا الخ
 فعل مضارع معلوم را چون خواستند که فعل نفی مؤکد معلوم کنند ناصبه در
 اول ایشان آورده آخر ایشان را نصب کردند علامت نصبی ثبوت فتحات
 شد در پنج صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در هفت صیغه و چیزی نه نشود
 و دو صیغه جمع مؤنث که بنی اند پس لن یدعوا لن یدعوا اه و یدعی یدعیان اه فعل
 مضارع مجهول را چون خواستند که فعل نفی مؤکد مجهول کنند ناصبه در اول
 ایشان آورده آخر ایشان را نصب کردند علامت نصبی ثبوت فتحات تقدیریه
 شد در پنج صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در هفت صیغه و چیزی نه نشود
 و دو صیغه جمع مؤنث که بنی اند پس لن یدعوا لن یدعوا اه شدعوا ان اشش
 صیغه خطاب را چون خواستند که فعل امر حاضر معلوم کنند تا که علامت مضارعت
 بود آن را آن را حذف کردند ما بعد تا ساکن ماند پس همزه وصل مضموم بر اے
 وقع ابتداء لبساکن در اول ایشان آورده آخر ایشان را وقف کردند علامت
 وقفی سقوط حرف علت شد در یک صیغه بقانون لام مقل اللام اه و سقوط نونات
 اعرابیه شد در چهار صیغه و چیزی نه نشود در یک صیغه جمع مؤنث که بنی است پس

اُدْعُ اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا
 اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا
 اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا
 امر حاضر مجهول کنند لام امر جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند
 علامت جزمی سقوط حرف علت شد در یک صیغه بقانون لام معتل اللام اه
 و سقوط نونات اعرابیه در چهار صیغه و چیزی نه شد در یک صیغه جمع مؤنث که مبنی
 است پس اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا
 را چون خواستند که فعل امر غائب معلوم کنند لام امر جازمه در اول ایشان آورده
 آخر ایشان را جزم کردند علامت جزمی سقوط حرف علت شد در چهار صیغه
 بقانون لام معتل اللام اه و سقوط نونات اعرابیه شد در سه صیغه و چیزی نه شد
 در یک صیغه جمع مؤنث که مبنی است پس اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا
 باید کرد و اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا اُدْعُوْا
 معلوم کنند لانا هیه جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت
 جزمی سقوط حرف علت شد در یک صیغه بقانون لام معتل اللام اه و سقوط
 نونات اعرابیه در چهار صیغه و چیزی نه شد در یک صیغه جمع مؤنث که مبنی است
 پس لا تَدْعُ لا تَدْعُوْا اِه شدند مجهول را قیاس باید کرد و نهی غائب معلوم مجهول لا
 تَدْعُ لا تَدْعُوْا اِه لا یَدْعُ لا یَدْعُوْا اِه اسم ظرف در تَدْعُوْا تَدْعُوْا اِه و تَدْعُوْا اِه
 را بیابدل کردند بقانون واو یکم ثالث جا اِه پس دَر تَدْعُوْا یا را بالف بدل
 کردند بقانون هر حرف علت که متحرک باشد اِه پس التقاء ساکنین شد میان
 الف و ثنویین اول ساکن ده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن
 بهم آیند اِه در تَدْعُوْا ضممه یا را حذف کردند بقانون ضممه و کسره اِه پس التقاء

ساکنین شد میان یا و تنوین مقدره اول ساکن مده بود آن را حذف کردند
 بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند و تنوین مقدره را اظهار نمودند در مدعی
 ضممه یا را حذف کردند بقانون ضممه و کسره الخ پس التقاء ساکنین شد میان یا
 و تنوین اول ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم
 آیند اه پس - مدعی مدعیان مدایع مدلیح ۱۲ اسم آلمه در مدعو مدعوان
 اه و او را بیابدل کردند بقانون واو یکه ثالث جا بود چون شجا و کند اه پس
 در مدعی یا را بالف بدل کردند بقانون هر حرف علت که متحرک باشد اه پس
 التقاء ساکنین شد میان الف و تنوین اول ساکن مده بود آن را حذف کردند
 بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند اه و در مدعی ضممه یا را حذف کردند بقانون
 ضممه و کسره پس التقاء ساکنین شد میان یا و تنوین مقدره اول ساکن مده بود آن
 را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند و تنوین مقدره را اظهار نمودند
 و در مدعی ضممه یا را حذف کردند بقانون ضممه و کسره اه پس التقاء ساکنین
 شد میان یا و تنوین اول ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو
 ساکن بهم آیند اه پس مدعی مدعیان مدایع مدلیح - در مدعو مدعوان و
 مدعا و مدعاوان و ادعو ادعوان ادعوان و او را بیابدل کردند بقانون واو
 یکه ثالث جا بود اه و در مدعو مدعی و ادعو ادعوان و او را بیابدل کردند
 بقانون واو یکه لام است اه و در مدعو مدعی و مدعیان و او را بیابدل کردند
 بقانون واو یکه ثالث جا بود چون شجا و کند اه پس در مدعیان یا را
 بالف بدل کردند بقانون هر حرف علت که متحرک باشد اه و در مدعی ضممه یا را
 حذف کردند بقانون ضممه و کسره اه پس التقاء ساکنین شد میان یا و تنوین مقدره
 اول ساکن مده بود در اظهار نمودند پس مدعا مدعاوان مدعا و مدعیان و در
 صه ال را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند و تنوین مقدره ۳

مدعا می بدعا یا بن یار بهمزه بدل کردند بقانون هر حرف علت بعد الف زانده
 اه و در مدعی مدعی یا اولی را در ثانیه ادغام کردند بقانون اول متجانس
 ساکن الخ پس مدعا مدعا ای مدعی مدعی در ادعی یار ابالف کردند
 بقانون هر حرف علت که متحرک اه پس التقاء ساکنین شد میان الف و تنوین
 مقدره اول ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم
 آیند اه در ادعیون یار ابالف بدل کردند بقانون هر حرف علت که متحرک
 باشد اه پس التقاء ساکنین شد میان الف و او اول ساکن مده بود آن
 را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن اه و در ادعی عنمه یار حذف
 کردند بقانون عنمه و کسره اه پس التقاء ساکنین شد میان یا تنوین مقدره
 اول ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند
 اه و تنوین مقدره با اظهار نمودند در ادعی عنمه یار حذف کردند بقانون
 عنمه و کسره الخ پس التقاء ساکنین شد میان یا تنوین اول ساکن مده بود
 آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند اه پس ادعی ادعیان
 ادعون ادعی ادعی در دعو و او را ابالف بدل کردند بقانون هر
 حرف علت که متحرک الخ پس التقاء ساکنین شد میان الف و تنوین
 اول ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن الخ و
 در دعوی و او را یا کرده یار ادغام کردند بقانون هر جا که او و یا بهم
 آیند الخ پس دعوی دعویان دعویات دعوی دعوی
 صرف صغیر ثلاثی مزید فی ناقص و اومی از باب افعال جمل الادعاء
 تعلیل از ناء به ادعی مدعی ادعاء فهو مدعی و ادعی مدعی ادعی
 فذاک مدعی لم یبدع لا یبدعی لا یبدعی لن یبدعی

لَنْ يَدْعِيَ الْأَمْرَ مَنْ أَدْعَى لِيَدْعِي وَيُنْهَى عَنْهُ لَا
تُدْعَى لِيَدْعَى وَلَا يَدْعَى وَالظَّرْفُ مِنْهُ مُدْعِيٌّ مُدْعِيَانٌ
مُدْعِيَاتٌ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه ناقص واو في ارباب تفعيل جوه التذعيب
تعليل ترمية دعي يدعي تدعيه فهو مدعي ودعي يدعي
تدعيه فذاك مدعي لم يدع لم يدع لا يدعي لا يدعي
لَنْ يَدْعِيَ لَنْ يَدْعِيَ الْأَمْرَ مَنْ أَدْعَى لِيَدْعِي وَيُنْهَى عَنْهُ لَا
تُدْعَى لِيَدْعَى وَلَا يَدْعَى وَالظَّرْفُ مِنْهُ
مُدْعِيٌّ مُدْعِيَانٌ مُدْعِيَاتٌ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه ناقص واو في ارباب مفاعلة جوه
المداعاة تعليل مراعاة داعي يداعي مداعاة فهو مداع و
دوعي يداعي مداعاة فذاك مداعي لم يدع لم يدع لا يداعي
لا يداعي لَنْ يَدْعِيَ لَنْ يَدْعِيَ الْأَمْرَ مَنْ أَدْعَى لِيَدْعِي وَيُنْهَى عَنْهُ لَا
تُدْعَى لِيَدْعَى وَلَا يَدْعَى وَالظَّرْفُ مِنْهُ مُدْعِيٌّ مُدْعِيَانٌ
مُدْعِيَاتٌ

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه ناقص واو في ارباب تفعيل جوه
التدعي ادعي يدعي ادعيا فهو مدعي وادعي يدعي
ادعيا فذاك مدعي لم يدع لم يدع لا يدعي لَنْ
يَدْعِيَ لَنْ يَدْعِيَ الْأَمْرَ مَنْ أَدْعَى لِيَدْعِي وَيُنْهَى عَنْهُ لَا
تُدْعَى لِيَدْعَى وَلَا يَدْعَى وَالظَّرْفُ مِنْهُ
مُدْعِيٌّ مُدْعِيَانٌ مُدْعِيَاتٌ

مدعي
مدعيان
مدعيات
مداعي
مداعاة
مداعي
مداعاة
مداعي
مداعاة
مداعي
مداعاة
مداعي
مداعاة

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه ناقص واو ي از باب تفاعل چوں
 اَدَّاعَى اِذَا عَى يَدَّاعَى اِذَا عَيَّافَهُمْ مَدَّاعٍ وَاذُوَعَى
 مَدَّاعَى اِذَا عَيَّافَكَ مَدَّاعَى لَمْ يَدَّاعِ لَمْ يَدَّاعِ
 لَا يَدَّاعَى لَا يَدَّاعَى لَنْ يَدَّاعَى لَنْ يَدَّاعَى الْاَمْرُ مِنْهُ
 اِذَا عَ لَمْ يَدَّاعِ لَيْدَّاعِ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَدَّاعِ لَا تَدَّاعِ
 لَا يَدَّاعِ لَا يَدَّاعِ وَالظَّرْفُ مِنْهُ مَدَّاعَى مَدَّاعِيَانِ
 مَدَّاعِيَاتٌ :

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه ناقص واو ي از باب التفعال چوں
 اَلْمَدَّاعَاءُ اِمْدَعَى يَمْدَعَى اَلْمَدَّاعَاءُ فَهوَ مَدَّاعٍ وَ
 اَمْدَعَى يَمْدَعَى اِمْدَعَاءُ فَذَلِكَ مَدَّاعَى لَمْ يَمْدَعِ
 لَمْ يَمْدَعِ لَا يَمْدَعَى لَا يَمْدَعَى لَنْ يَمْدَعَى لَنْ يَمْدَعَى
 الْاَمْرُ مِنْهُ اِمْدَعِ لِيَمْدَعِ لِيَمْدَعِ وَالنَّهْيُ عَنْهُ
 لَا تَمْدَعِ لَا تَمْدَعِ لَا يَمْدَعِ لَا يَمْدَعِ وَالظَّرْفُ مِنْهُ
 مَدَّاعَى مَدَّاعِيَانِ مَدَّاعِيَاتٌ :

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه ناقص واو ي از باب افتعال چوں
 اَلِدَّاعَاءُ اِدَّاعَى يَدَّاعَى اِدَّاعَاءُ فَهوَ مَدَّاعٍ وَ
 وَاذُوَعَى يَدَّاعَى اِدَّاعَاءُ فَذَلِكَ مَدَّاعَى
 لَمْ يَدَّاعِ لَمْ يَدَّاعِ لَا يَدَّاعَى لَنْ يَدَّاعَى لَنْ يَدَّاعَى
 الْاَمْرُ مِنْهُ اِدَّاعِ لِيَدَّاعِ لِيَدَّاعِ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَدَّاعِ
 لَا تَدَّاعِ لَا يَدَّاعِ لَا يَدَّاعِ وَالظَّرْفُ مِنْهُ مَدَّاعَى
 مَدَّاعِيَانِ مَدَّاعِيَاتٌ :

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ ناقص واوی از باب اِسْتِفْعَالِ چوں
 اَلِسْتِدْعَاءِ اِسْتَدْعَى اِسْتَدْعَى اِسْتَدْعَاءُ فَهُوَ مُسْتَدْعٍ
 وَاِسْتَدْعَى اِسْتَدْعَى اِسْتَدْعَاءُ فِذَاكَ مُسْتَدْعَى اِهْ بِر
 قیاس اِسْتَدْعَى لِسْتَدْعَى :

صرف صغیر ثلاثی مجرد ناقص یا لی از باب فِعْلٍ یَفْعَلُ چوں
 اَلْخُشْيَةُ تَرْسِدُنْ خُشِيَ یُخْشِي خُشِيَةٌ فَهِيَ خَاشٍ وَخُشِيَ
 یُخْشِي خُشِيَةٌ فِذَاكَ مَخْشِيٌّ لَمْ یُخْشَ لَمْ یُخْشَ لَا یُخْشِي
 لَا یُخْشِي لَنْ یُخْشِي لَنْ یُخْشِي اَلْمَرْمَنَ اَخْشَ لَتُخْشَ لَیُخْشَ
 لَیُخْشَ وَاللَّهِيَ عَمَّ لَا تُخْشَ لَا تُخْشَ لَا یُخْشَ وَلَا یُخْشَ وَالظُّن
 مِنْ مَخْشِيٍّ وَالْآلَتَهُ مِنْ مَخْشِيٍّ وَخُشَاةٌ وَخُشَاءٌ وَاسْمٌ
 تَفْصِيلُ الْمَذْكُورِ مِنْ اَخْشَى وَالْمَوْتُ مِنْ خُشِيَ :

در خشیا صفت را نقل کرده بما قبل داده بقانون واو یا مضموم یا مکسور او یا
 یا بواو بدل کردند بقانون لین غیر مدغم اه پس التقاء ساکنین شد میان هر
 دو واو اول ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن
 بهم آیند اه پس خشیا خشوا الخ شدند در خشیا صفت را نقل
 کرده بما قبل داده بقانون یا مضموم یا مکسور او یا بواو بدل کردند بقانون
 لین غیر مدغم اه پس التقاء ساکنین شد میان هر دو واو اول ساکن مده بود
 آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند الخ پس خشیا
 خشوا تا آخر شدند در خشیا خشوا الخ یا بالف بدل کردند
 بقانون هر حرف علت که متحرک باشد اه و در خشیا ن یا بالف بدل
 کردند بقانون هر حرف علت که متحرک باشد اه پس التقاء ساکنین شد میان

يُخَشِي تَخَشِيَهُ فِذَاكَ خُشِيَ لَمْ يُخَشِ لَمْ يُخَشِ لَا يُخَشِي
 لَا يُخَشِي لَنْ يُخَشِي لَنْ يُخَشِي الْأَمْرُ مِنْهُ خَشِيَ لَخَشِيَ لِيُخَشِيَ
 لِيُخَشِيَ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تُخَشِ لَا تُخَشِ لَا يُخَشِ لَا يُخَشِ
 وَالظُّرُفُ مِنْهُ خُشِيَ مُخَشِيَانِ مُخَشِيَاتٌ ۝

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه ناقص يائي از باب مفاعله جول
 الْمُخَاشَاةُ خَاشَى يُخَاشِي مُخَاشَاةٌ فَهُوَ مُخَاشٍ وَخَوْشِي يُخَاشِي
 يُخَاشَاةٌ فِذَاكَ خَاشَى لَمْ يُخَاشِ لَمْ يُخَاشِ لَا يُخَاشِي
 لَا يُخَاشِي لَنْ يُخَاشِي لَنْ يُخَاشِي الْأَمْرُ مِنْهُ خَاشِيَ لَخَاشِيَ
 لِيُخَاشِيَ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تُخَاشِ لَا تُخَاشِ لَا يُخَاشِ لَا يُخَاشِ
 لَا يُخَاشِ وَالظُّرُفُ مِنْهُ خَاشِيَ مُخَاشِيَانِ مُخَاشِيَاتٌ ۝

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه ناقص يائي از باب تفاعل جول
 التَّخَشِيَةُ تَخَشَى يُتَخَشَى تَخَشِيَانِ فَهُوَ مُتَخَشٍ وَتَخَشِيَانِ
 يُتَخَشَى تَخَشِيَانِ فِذَاكَ تَخَشَى لَمْ يُتَخَشِ لَمْ يُتَخَشِ لَا
 يُتَخَشِ لَا يُتَخَشِي لَنْ يُتَخَشِي لَنْ يُتَخَشِي الْأَمْرُ مِنْهُ تَخَشِيَ
 لَتَخَشِيَ لِيَتَخَشِيَ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تُتَخَشِ لَا تُتَخَشِ لَا يُتَخَشِ لَا
 يُتَخَشِ وَالظُّرُفُ مِنْهُ تَخَشَى مُتَخَشِيَانِ مُتَخَشِيَاتٌ ۝

صرف صغير ثلاثي مزيد فيه ناقص يائي از باب تفاعل جول
 التَّخَاشِيَةُ تَخَاشَى يُتَخَاشَى تَخَاشِيَانِ فَهُوَ مُتَخَاشٍ وَتَخَاشِيَانِ
 يُتَخَاشَى تَخَاشِيَانِ فِذَاكَ تَخَاشَى لَمْ يُتَخَاشِ لَمْ يُتَخَاشِ
 لَا يُتَخَاشِي لَنْ يُتَخَاشِي لَنْ يُتَخَاشِي الْأَمْرُ مِنْهُ تَخَاشِيَ
 لَتَخَاشِيَ لِيَتَخَاشِيَ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تُتَخَاشِ لَا تُتَخَاشِ لَا
 يُتَخَاشِ لَا يُتَخَاشِ

تُتَخَاشُ لَا يُتَخَاشُ وَلَا يُتَخَاشُ وَالظَّرْفُ مِنْهُ مُتَخَاشِي
مُتَخَاشِيَانِ مُتَخَاشِيَاتٌ :

صِرْفٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ نَاقِصٌ يَأْتِي أَيْضًا فِي بَابِ الْفِعَالِ حَوْلَ
الْأَخْتِشَاءِ إِخْتِشِي إِخْتِشِي إِخْتِشَاءٌ فَهُوَ مُخْتَشٍ وَأَخْتِشِي
يُخْتِشِي إِخْتِشَاءً فَذَلِكَ مُخْتَشٍ لَمْ يُخْتَشِ لَمْ يُخْتَشِ لَا
يُخْتِشِي لَا يُخْتِشِي لَنْ يُخْتِشِي لَنْ يُخْتِشِي الْأَمْرُ مِنْهُ إِخْتِشٍ
لِيُخْتَشِ لِيُخْتَشِ لِيُخْتَشِ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تُخْتَشِ لَا تُخْتَشِ لَا
يُخْتَشِ لَا يُخْتَشِ وَالظَّرْفُ مِنْهُ مُخْتَشٍ مُخْتَشِيَانِ مُخْتَشِيَاتٌ :

صِرْفٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ نَاقِصٌ يَأْتِي أَيْضًا فِي بَابِ الْفِعَالِ حَوْلَ
الْإِخْتِشَاءِ إِخْتِشِي إِخْتِشِي إِخْتِشَاءٌ فَهُوَ مُخْتَشِيٌّ وَأَخْتِشِي
يُخْتِشِي إِخْتِشَاءً فَذَلِكَ مُخْتَشِيٌّ لَمْ يُخْتَشِ لَمْ يُخْتَشِ لَا يُخْتَشِي
لَا يُخْتَشِي لَنْ يُخْتِشِي لَنْ يُخْتِشِي الْأَمْرُ مِنْهُ إِخْتِشٍ لِيُخْتَشِ
لِيُخْتَشِ لِيُخْتَشِ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تُخْتَشِ لَا تُخْتَشِ لَا
يُخْتَشِ وَالظَّرْفُ مِنْهُ مُخْتَشِيٌّ مُخْتَشِيَانِ مُخْتَشِيَاتٌ

صِرْفٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ نَاقِصٌ يَأْتِي أَيْضًا فِي بَابِ اسْتِفْعَالِ حَوْلَ
الْإِسْتِخْشَاءِ اسْتِخْشِي اسْتِخْشِي اسْتِخْشَاءٌ فَهُوَ
مُسْتِخْشِيٌّ وَأَسْتِخْشِي يُسْتِخْشِي اسْتِخْشَاءً فَذَلِكَ مُسْتِخْشِيٌّ
الْحَرْفُ شَدِيدٌ :

صِرْفٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَجْرُوبٌ نَاقِصٌ وَادِيٌّ أَيْضًا فِي بَابِ فَعَلٍ كَيْفَعَلٍ حَوْلَ
الرِّضْوَانِ نَوَافِئُهُ شَدِيدٌ لَنْ يَرْضَى بِرِضْوَانِي يَرْضَى بِرِضْوَانِي فَهُوَ رَاضٍ
وَمِنْ رِضْوَانِي يَرْضَى بِرِضْوَانِي فَذَلِكَ مَرْضِيٌّ لَمْ يَرْضَ لَمْ يَرْضَ لَمْ

يُرَضُّ لَا يُرَضُّ لَا يُرَضُّ لَنْ يُرَضُّ لَنْ يُرَضُّ الْأَمْرُ مِنْهُ الرُّضُ
 لَتُرَضُّ لِيُرَضُّ لِيُرَضُّ وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تُرَضُّ لَا تُرَضُّ لَا يُرَضُّ
 لَا يُرَضُّ وَالنَّظَرُ مِنْهُ مَرَضِي وَالْإِلَاحَةُ مِنْهُ مَرَضِي وَمَرَضَانُ
 مَرَضَانُ وَاسْمُ تَفْضِيلِ الذِّكْرِ مِنْهُ أَرْضِي وَالْمَوْثِقُ مِنْهُ مَرْضُوعِي
 وَرَضُوعِي وَالْخِوَارِ بِأَوَّلِهَا بِبَدَلِ كَرَدْنِ بَقَالُونِ وَأَوَّيْكَه لَامِ اسْتِوَاهِ لَيْسَ وَرَدُّ
 رَضِيوَانِهِ يَارِ انْقِلَ كَرُوهَ بِمَا قَبْلَ وَأَوَّهَ بَقَالُونِ وَأَوَّيْكَه مَضْمُومٌ يَابَكْسُورَاهُ
 يَارِ بِأَوَّلِهَا بِبَدَلِ كَرَدْنِ بَقَالُونِ لَيْسَ غَيْرُ مَدْعَمِ اسْتِوَاهِ لَيْسَ التَّقَاءُ سَاكِنِينَ شَدَّ مِيَانِ
 بِرُودِ وَأَوَّلِ سَاكِنِ مَدَّهَ بِرُودِ وَأَوَّهَ كَرَدْنِ بَقَالُونِ بِرُجَاكَه وَوَسَاكِنِ بِهَمِ
 أَيْدِ الْخِوَارِ رَضِيوَانِهِ رَضِي رَضِيوَانِهِ شَدَّ وَرَضُوعِي رَضِيوَانِهِ وَأَوَّيْكَه بِبَدَلِ كَرَدْنِ
 بَقَالُونِ وَأَوَّيْكَه لَامِ اسْتِوَاهِ لَيْسَ رَضِي رَضِيوَانِهِ شَدَّ وَرَضُوعِي تَعْلِيلُ خَشْيَةٍ
 كَرُوهَ أَيْدِ وَرَضُوعِي رَضِيوَانِهِ وَأَوَّيْكَه بِبَدَلِ كَرَدْنِ بَقَالُونِ وَأَوَّيْكَه ثَالِثُ

الْخِوَارِ لَيْسَ رَضِي رَضِيوَانِهِ شَدَّ بَقَالُونِ

تَعْلِيلُ مِثْلُ خَشْيَةٍ كَرُوهَ شَدَّ وَجَهْلٍ رَايِزِ بِرِينِ قِيَاسِ بَايِدِ كَرُوهَ اسْمُ فَاعِلٍ وَرَدُّ
 رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ
 رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ
 وَرَضُوعِي رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ رَضِيوَانِ
 جَا بُرُوهَ لَيْسَ رَضِي رَضِيوَانِهِ شَدَّ عِلَالِ مِثْلِ الْبَوَابِ كَرُوهَ بَايِدِ كَرُوهَ لَيْسَ
 رَضِي رَضِيوَانِهِ الْخِوَارِ شَدَّ اسْمُ مَفْعُولٍ وَرَضُوعِي وَرَضُوعِي وَرَضُوعِي وَرَضُوعِي
 بِبَدَلِ كَرَدْنِ بَقَالُونِ وَأَوَّيْكَه لَامِ اسْمُ مَفْعُولِ اسْتِوَاهِ لَيْسَ وَأَوَّيْكَه بِبَدَلِ كَرَدْنِ
 بَقَالُونِ بِرُجَاكَه وَوَسَاكِنِ بِهَمِ أَيْدِ وَرَضُوعِي رَضِيوَانِهِ وَأَوَّيْكَه لَامِ كَلِمَةُ

سه صیغه اولاً بیاهدل شد بقانون واو در آخر اسم مفعول اه مرضی و مرضیه
یا اولی را در یا ثانیه او غام کردند بقانون اول متجانسین ساکن اه پس مرضی
مرضیان مرضیون اه شدند

یرضی یرضیان اه فعل مضارع معلوم را چون خواستند که فعل مجزوم معلوم کنند
لم بازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت جزمی سقوط
حرف علت شد در یک صیغه بقانون لام معتل الام اه سقوط نونات اعرابیه
شد در هفت صیغه و چیزی نه شد در دو صیغه جمع مؤنث که مبنی اند پس لم
یرضی لم یرضیا اه مجهول را قیاس باید کرد نفی معلوم و مجهول لا یرضی لا
یرضیان اه ولا یرضی لا یرضیان الخ یرضی یرضیان اه فعل مضارع معلوم
را چون خواستند که نفی مؤکد معلوم کنند نون ناصبه در اول ایشان آورده الخ
آخر ایشان را نصب کردند علامت نصبی ثبوت فتحات تقدیریه شد
در پنج صیغه و سقوط نونات اعرابیه شد در هفت صیغه و چیزی نه شد در
دو صیغه جمع مؤنث که مبنی اند پس لن یرضی لن یرضیا اه شدند مجهول را
قیاس باید کرد و یرضی یرضیان اه شش صیغه خطاب را چون خواستند
که فعل امر حاضر معلوم کنند تا که علامت مضارعت بود آل را حذف کردند
مابعد تا ساکن ماند پس همزه وصل کسور برائے و فتح ابتداء لب ساکن در اول
ایشان آورده آخر ایشان را وقف کردند علامت وقفی سقوط حرف علت
شد در یک صیغه بقانون لام معتل اللام متطرف اه سقوط نونات اعرابیه
شد در چهار صیغه و چیزی نه شد در یک صیغه جمع مؤنث که مبنی است ارض
ارضیا ارضوا ارضی ارضیا ارضین مؤکد بالون تاکید لقیله ارضین
ارضیان اه شدند فعل امر حاضر مجهول لیرضی لیرضیا لیرضوا لیرضوا غائب

معلوم و مجهول لِيَرْضُ مِنَ لِيَرْضِيَا ه لِيَرْضُضَ لِيَرْضِيَا ه فعل بني حاضر معلوم
 و مجهول لَا يَرْضُ مِنَ لَا يَرْضِيَا ه وَلَا يَرْضُضَ لَا يَرْضِيَا ه آخر بني غائب معلوم
 و مجهول لَا يَرْضُضَ لَا يَرْضِيَا ه وَلَا يَرْضُضَ لَا يَرْضِيَا ه شدند اسم ظرف
 مَرْضِيٌّ مَرْضِيَانِ مَرْضِيٌّ مَرْضِيٌّ اسم آله صغرى مَرْضِيٌّ مَرْضِيَانِ
 مَرْضِيٌّ مَرْضِيٌّ اسم الة وسطى مَرْضِيَّةٌ مَرْضِيَّتَانِ مَرْضِيٌّ مَرْضِيَّةٌ اسم
 الة كبرى مَرْضِيَّةٌ مَرْضِيَّةٌ مَرْضِيَّةٌ مَرْضِيَّةٌ اسم تفصيل المذكر اَرْضِيٌّ
 اَرْضِيَّانِ اَرْضِيٌّ اَرْضِيٌّ اَرْضِيٌّ اَرْضِيٌّ اَرْضِيَّةٌ اَرْضِيَّةٌ
 رَضِيٌّ رَضِيٌّ

صرف صغير ثلاثى مزيد فيه ناقص واوى از باب افعال مجهول
 الْاِمْرَأَةُ مَرْضِيَّةٌ اَرْضِيٌّ اَرْضِيَّةٌ فَهوَ مَرْضِيٌّ و اَرْضِيٌّ
 يَرْضِيٌّ اَرْضِيَّةٌ فَذَلِكَ مَرْضِيٌّ لَمْ يَرْضُضَ لَمْ يَرْضُضَ لَا
 يَرْضِيٌّ لَا يَرْضِيٌّ لَنْ يَرْضِيَّ لَنْ يَرْضِيَّ الْاِمْرَأَةُ مَرْضِيَّةٌ لَتَرْضُضَنَّ
 لِيَرْضُضَنَّ و النهى عنه لَا تَرْضُضَنَّ لَا تَرْضُضَنَّ لَا يَرْضُضَنَّ
 يَرْضُضَنَّ و الظروف منه مَرْضِيٌّ مَرْضِيَّانِ مَرْضِيَّاتٌ :

صرف صغير ثلاثى مزيد فيه ناقص واوى از باب تفعيل مجهول
 التَرْضِيَّةُ مَرْضِيٌّ يَرْضِيٌّ تَرْضِيَّةٌ فَهوَ مَرْضِيٌّ و مَرْضِيٌّ يَرْضِيٌّ
 تَرْضِيَّةٌ فَذَلِكَ مَرْضِيٌّ لَمْ يَرْضُضَنَّ لَمْ يَرْضُضَنَّ لَا يَرْضُضَنَّ لَا يَرْضُضَنَّ
 لَنْ يَرْضِيَّ لَنْ يَرْضِيَّ الْاِمْرَأَةُ مَرْضِيَّةٌ لَتَرْضُضَنَّ لَتَرْضُضَنَّ
 و النهى عنه لَا تَرْضُضَنَّ لَا تَرْضُضَنَّ لَا يَرْضُضَنَّ و الظروف منه
 مَرْضِيٌّ مَرْضِيَّانِ مَرْضِيَّاتٌ :

صرف صغير ثلاثى مزيد فيه ناقص واوى از باب مفاعله مجهول

المُواضَاةُ مَرَاغِي مَرَاغِي فَهوَ مَرَاغِي وَمَرَاغِي
 يَرَاغِي مَرَاغِي فَذَلِكَ مَرَاغِي لَمْ يَرَاغِي لَمْ يَرَاغِي
 لَا يَرَاغِي لَا يَرَاغِي لَنْ يَرَاغِي لَنْ يَرَاغِي الْأَمْرُ مِنْ مَرَاغِي
 لِيَرَاغِي لِيَرَاغِي وَيَرَاغِي وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَرَاغِي لَا تَرَاغِي
 لَا يَرَاغِي لَا يَرَاغِي وَالظَّرْفُ مِنْهُ مَرَاغِي مَرَاغِي
صِفَةُ مَرَاغِي فِي نَقْصِ وَأَوِي أَزْبَابِ تَفْعُلُ حَوْلَ
 التَّرَاغِي تَرَاغِي يَتَرَاغِي تَرَاغِي فَهِيَ تَرَاغِي تَرَاغِي
 فَذَلِكَ مَرَاغِي لَمْ يَتَرَاغِي لَمْ يَتَرَاغِي لَا يَتَرَاغِي
 لَنْ يَتَرَاغِي لَنْ يَتَرَاغِي الْأَمْرُ مِنْ تَرَاغِي لِيَتَرَاغِي
 لِيَتَرَاغِي وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَتَرَاغِي لَا تَتَرَاغِي
 وَالظَّرْفُ مِنْهُ مَرَاغِي مَرَاغِي مَرَاغِي

صِفَةُ مَرَاغِي فِي نَقْصِ وَأَوِي أَزْبَابِ تَفَاعُلِ حَوْلَ
 التَّرَاغِي تَرَاغِي يَتَرَاغِي تَرَاغِي فَهِيَ تَرَاغِي وَتَرَاغِي
 يَتَرَاغِي تَرَاغِي فَذَلِكَ مَرَاغِي لَمْ يَتَرَاغِي
 لَا يَتَرَاغِي لَا يَتَرَاغِي لَنْ يَتَرَاغِي لَنْ يَتَرَاغِي
 لِيَتَرَاغِي لِيَتَرَاغِي وَالنَّهْيُ عَنْهُ لَا تَتَرَاغِي
 لَا تَتَرَاغِي وَالظَّرْفُ مِنْهُ مَرَاغِي مَرَاغِي
صِفَةُ مَرَاغِي فِي نَقْصِ وَأَوِي أَزْبَابِ الْمُفْعَالِ حَوْلَ
 الْأَنْرِضَاءِ أَنْرَضِي يَنْرَضِي أَنْرَضِي فَهِيَ مَنْرَضِي وَأَنْرَضِي
 يَنْرَضِي أَنْرَضِي فَذَلِكَ مَنْرَضِي لَمْ يَنْرَضِي لَا
 يَنْرَضِي لَا يَنْرَضِي لَنْ يَنْرَضِي لَنْ يَنْرَضِي الْأَمْرُ مِنْ أَنْرَضِي

لَيُتْرَضُ لِيُتْرَضَ وَاللَّهْيُ عَمَّا لَا تُتْرَضُ مِنَ الْأَتْرَضِ
 لَا يُتْرَضُ لَا يُتْرَضُ وَالنَّظَرُ مِنْهُ مُتْرَضِي الْخ
 صَوْتٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ نَاقِصٌ وَآوِيٌّ أَرْبَابٌ أِفْتَعَالٌ حَوْلُ
 الْأَمْرِ تَضَاءً... إِسْمٌ تَعْنِي يَدٌ تَعْنِي إِسْمٌ تَضَاءً فَهُوَ مُرْتَعِنٌ
 وَارْتَعِنِي يُرْتَعِنِي إِسْمٌ تَضَاءً فَذَاكَ مُرْتَعِنٌ الْخ
 صَوْتٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ نَاقِصٌ وَآوِيٌّ أَرْبَابٌ اسْتِفْعَالٌ حَوْلُ
 الْأِسْتِرْضَاءِ... اسْمٌ تَعْنِي لِيُتْرَضَ اسْمٌ تَضَاءً فَهُوَ
 مُسْتَرَضٌ وَاسْمٌ تَعْنِي لِيُتْرَضَ اسْمٌ تَضَاءً فَذَاكَ
 مُسْتَرَضِي الْخ

كيف مفرق

صَوْتٌ صَغِيرٌ ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ فِيهِ نَاقِصٌ وَآوِيٌّ أَرْبَابٌ فَعْلٌ يَفْعَلُ حَوْلُ الْوَقَايَةِ
 نَكَاةٌ وَاشْتَرَى وَتَى يَتَى وَقَايَةٌ فَهَوَّاقٌ وَاقِيٌّ يُوقِيٌّ وَقَايَةً
 فَذَاكَ مَوْتِيٌّ لَمْ يَلِكْ لَمْ يَلِكْ لَا يَلِكُ لَا يَلِكُ لَنْ يَلِكُ لَنْ يَلِكُ لَنْ يَلِكُ لَنْ يَلِكُ
 قِ لَتُوقٌ لِيَتَى لِيَتَى وَاللَّهْيُ عَمَّا لَا يُتْرَضُ مِنَ الْأَتْرَضِ
 وَالنَّظَرُ مِنْهُ مَوْتِيٌّ وَاللَّهْيُ عَمَّا لَا يُتْرَضُ مِنَ الْأَتْرَضِ
 تَفْضِيلُ الْمَذْكُورِ مِنْهُ أَوْ تَى وَالْمَوْتُ مِنْهُ مَوْتِيٌّ وَتَى يَتَى يَتَى يَتَى يَتَى
 كَرُونٌ لِقَالُونَ بِهَرَفٍ عَلَيْهِ كَمَا تَحْرُكُ بِشَدَاهِ لَيْسَ التَّضَاءُ سَاكِنِينَ شَدَّ مِيَانَ الضَّ
 وَآوَادِلٌ سَاكِنٌ مَدَّةٌ بُوْدَ أَنْزَا عَدَفٌ كَرُونٌ لِقَالُونَ بِهَرَفٍ كَمَا تَحْرُكُ بِشَدَاهِ لَيْسَ التَّضَاءُ سَاكِنِينَ شَدَّ مِيَانَ الضَّ

وقیت یا را با الف بدل کردند بقانون هر حرف علت که متحرک باشد پس التقاء
 ساکنین شد میان الف و تا اول ساکن مد بود آن را حذف کردند بقانون
 هر جا که دو ساکن بهم آیند و در وقت یا را با الف بدل کردند بقانون هر حرف
 علت که متحرک است التقاء ساکنین شد میان الف و تا الف حقیقه ساکن
 و تا حکما ساکن اول ساکن مد بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن
 بهم آیند پس و قی و قوا و قین و قیت اه مد و قی و قیاه و او
 را بهمه بدل کردند بقانون و او مضموم در اول کلمه است در اقیوم ضممه یا را نقل
 کرده بما قبل داده بقانون و او یا مضموم یا کسوره است یا را الواو بدل کردند
 بقانون لین غیر مدغم است التقاء ساکنین شد میان هر دو الواو اول ساکن
 مد بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند پس او قی
 ا قیا ا قوا ا قیت ا قیتا ا قین ا قیت ا قیتا ا قیتیم ا قیت ا قیتا ا قیتین
 ا قیت ا قیتا به در کوی قی یو قیان اه و او را حذف کردند بقانون و او یک بعد
 فتحه علامت مضارع است پس در قی تقی و ا قی و نقی ضممه یا را حذف کردند
 بقانون ضممه و کسره او و در تقیون و تقیون ضممه یا را نقل کرده بما قبل داده
 بقانون و او یا مضموم یا کسوره است یا را الواو بدل کردند بقانون لین غیر مدغم است
 پس التقاء ساکنین شد میان هر دو الواو اول ساکن مد بود آن را حذف کردند
 بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند و در تقیون کسره یا را حذف کردند بقانون
 و او یا مضموم یا کسوره است التقاء ساکنین شد میان هر دو الواو اول ساکن مد بود
 آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند پس قی تقیان تقیون
 تقی تقیان تقین اه شدند در کوی قی قوی او قی قوی یا را با الف بدل کردند
 بقانون هر حرف علت او و در الواو قی قوی مثل قی قی قی قی قیان

يُؤْتُونَ لَوْحِي لَوْحِيَانِ يُؤْتُونَ اه شدند
 اسم فاعل در واو صممه یا راحذف کردند بقانون صممه و کسره و او او پس
 التقاء ساکنین شد میان یا تنوین اول ساکن مده بود آن را حذف کردند
 بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند در واو اقیون صممه و او را نقل کرده بما
 قبل داده بقانون واو یا مضموم یا مکسور الخ و یا را بواو بدل کردند بقانون لین
 غیر مدغم اه پس التقاء ساکنین شد میان هر دو واو اول ساکن مده بود آن را
 حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند در و قیته یا را بالف بدل
 کردند بقانون هر حرف علتی که متحرک باشد و فاء کلمه را حرکت صممه دادند
 تا که متبسی نشود با صلوة و زکوة که اسم مصدر اند و در و قی و قای و قای
 و قوی و قیان و او را بهمزه بدل کردند بقانون واو مضموم در اول کلمه اه
 پس در ا قی یا را بالف بدل کردند بقانون هر حرف علتی اه پس التقاء ساکنین
 شد میان الف و تنوین اول ساکن مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که
 دو ساکن بهم آیند اه و در ا قای ا قای یا را بهمزه بدل کردند بقانون
 هر حرف علتی بعد الف زانده اه و در ا قوی و او را یا کرده یا را دریا اذ عام
 کردند و صممه ما قبل یا را بکسره بدل کردند متصل و جوبا و منفصل جوازه بقانون
 هر جا که واو یا بهم آیند در واو ا قی و و قی و و قی و او را بهمزه
 بدل کردند بقانون اولی و ادین اه در او ا قی صممه یا را حذف کردند بقانون
 صممه و کسره اه پس التقاء ساکنین شد میان یا و تنوین مقدره اول ساکن
 مده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند و تنوین
 مقدره را اظهار نمودند و در او قی صممه یا را حذف کردند بقانون صممه
 و کسره الخ پس التقاء ساکنین شد میان یا و تنوین اول ساکن مده بود آن را

حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن اه پس وا ق واقیان و اقون
و قاة ا قی اقاء اقاع ا قی اقبا و اقیان ا قوا و قبا و ا قیه و ا قیه
واقیان و ا قیات ا و اق ا قی ا و ق و ا و قیه :

اسم مفعول در موقومی تا موقو یات و اورا یا کرده یا را در یا او غام
کردند و ضم ما قبل یا و را بکسره بدل کردند بقانون هر جا که وا و یا هم
آیند ا و در موقا قی موقی و موقی یا اولی را در یا ثانیه او غام
کردند بقانون اول متجانس ساکن اه پس موقی موقیان موقون
موقیه موقیان موقیات موقی موقیه و موقیه :

یوقی یقیان فعل مضارع معلوم را چون خواستند که فعل مجهول معلوم
کنند لم جازمه در اول ایشان آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت
جزمی سقوط حرف علت شد در صیغه لقان لام متصل اللام اه
و سقوط نونات اعرابیه شد در هفت صیغه و چیزی نشد در دو
صیغه جمع مونث که بنی اند پس لم یق لم یقی لم یقو لم یقو لم یقی لم
لقن لم یق لم یقی لم یقو لم یقی لم یقی اه مجهول رقیاس
کن لقی مطلق معلوم و مجهول لایقی لایقیان اه و لایوقی لایوقیان
اه لقی سو که معلوم کن یقی کن یقیان اه و مجهول کن یوقی کن یوقیان
اه امر حاضر معلوم یقی یقیان اه شش صیغه خطاب را چون خواستند
که فعل امر حاضر معلوم کنند تا که علامت مضارعت بود آن را حذف
کردند ما بعد تا متحرکه ماند پس امر مجهول شد بوقف آخر علامت و لقی سقوط
حرف علت شد در یک صیغه لقان لام متصل اللام اه و سقوط نونات
اعرابیه شد در چهار صیغه و چیزی نه شد در یک صیغه جمع مونث که بنی است

پس بی قیاسی و اتمی و قیاسی قیاسی مؤکد بانون تاکید لقیله قیاسی قیاسی قیاسی قیاسی
 قیاسی مؤکد بانون تاکید خفیفه قیاسی قیاسی قیاسی شدند مجهول را بر علی قیاس
 بشرط آنکه پس لثوق لثوقاً الخ فعل امر غائب معلوم لثوق لثوقاً مجهول
 لثوق لثوقاً اه :-

هنی حاضر معلوم و مجهول لاتیق لاتیقاً اه و لا لثوق اه هنی غائب معلوم
 و مجهول لاتیق اه و لا لثوق اه :-

اسم ظرف مؤنثی مؤنثی بان مؤنثی مؤنثی مؤنثی مؤنثی اسم ال صغری
 و وسطی و کبری در مؤنثی اه و مؤنثی اه و مؤنثی اه و مؤنثی ان و اورا بی
 بدل کردند بقانون لین غیر مدغم آه پس مؤنثی مؤنثی بان مؤنثی مؤنثی علی
 قیاس برمی و میثاقه میثاقان مؤنثی مؤنثی بان مؤنثی مؤنثی علی
 مؤنثی مؤنثی بر مائة اسم تفضیل المذکر اوقی اوقیان اوقون اوقی
 اوقیان مثل اوقی در و قی اه و را بهمه بدل کردند بقانون واد معلوم در
 اول کلمه الخ پس اتمی اتمیان اتمیات اتمی :-

صرف صغیر ثلاثی مزید فیه لقیف مفروق از باب افعال مجهول
 الا یقواء اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی
 یوقی اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی
 صرف صغیر ثلاثی مزید فیه لقیف مفروق از باب تفعیل
 مجهول التوقیه اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی
 اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی اوقی
 لا یوقی لا یوقی الخ
 صرف صغیر ثلاثی مزید فیه لقیف مفروق از باب

مفاعلة حول المواقاة واتى يواتى موقاة فهو
مواق وادوتى يواتى موقاة فذاك مواتى لم يوات
لم يوات لا يواتى لا يواتى الخ

صرف صغير ثلاثى مزيد فيه لفيف مفروق از باب تفعّل
حول التوتى توتى يتوتى توتيا فهو متوتى
وتوتى يتوتى توتيا فذاك متوتى لم يتوتى لم يتوتى
لا يتوتى لا يتوتى الخ

صرف صغير ثلاثى مزيد فيه لفيف مفروق از باب تفاعل
حول التواتى تواتى يتواتى تواتيا فهو متوات وتواتى
يتواتى تواتيا فذاك متواتى لم يتواتى لم يتواتى
لا يتواتى لا يتواتى الخ

صرف صغير ثلاثى مزيد فيه لفيف مفروق از باب الفعال
حول الانوقاء النوتى ينوتى النوقاء فهو
منوتى وانوتى ينوتى النوقاء فذاك منوتى لم
ينوتى لم ينوتى لا ينوتى لا ينوتى الخ

صرف صغير ثلاثى مزيد فيه لفيف مفروق از باب
افتعال حول الاتقاء التقى يتقى اتقاء فهو
متقى واتقى يتقى اتقاء فذاك متقى لم يتقى لم
يتقى لا يتقى لا يتقى الخ

صرف صغير ثلاثى مزيد فيه لفيف مفروق از باب
استفعال حول الاستيقاء استوتى

لَيْسَتْوَقِي اسْتِيْقَاءً فَهِيَ مُسْتَوِقِيٌّ وَاسْتَوَقِيٌّ
 يُسْتَوَقِي اسْتِيْقَاءً فَذَلِكَ مُسْتَوَقِيٌّ الْخ

كيف مقرون

صرف صغیر ثلاثی مجرد لضعیف مقرون از باب فحل
 یفعل چون الظمی بحیثین در طوی و او یا کرده یا در
 یا ادغام کردند بقانون هر جا که واو یا امینداه پس الظمی شد
 طوی یطوی طیا فهو طاو و طوی یطوی طیا فذالك
 مطوی لم یطولم یطو لا یطوی لا یطوی لن یطوی
 لن یطوی الامر منه اطو لیطو لیطو والیهی عنه
 لا تطو له تطو لا یطو لا یطو والظرف منه مطوی والاله منه
 مطوی و مطوایة و مطوایة اسم تفضیل المذکر منه اطوی
 والمؤنث منه طی بیاضی معلوم طوی طویا طو و اطوت طوتا
 قیاس باید کرد مثل رمی تار متا و مجهول طوی طویا اه مثل رمی الخ
 یطوی یطویان اه مثل یرمی ویطوی الخ مثل یرمی به
 اسم فاعل در طاوی منته یا را حذف کردند بقانون ضمه و کسره الخ
 پس التقاء ساکنین شد میان یا تنوین اول ساکن مده بود آن را
 حذف کردند بقانون هر جا که دو آه و در طاوی یون ضمه یا را نقل کرده
 بما قبل داده بقانون واو و یا مضموم آه یا را بواو بدل کردند بقانون لین

کسب آن در می آید

مطویان

اسم ظرف مطوی مطویان مطا و مطی و اسم آله صغری مطوی مطویان
مطا و مطی در مطوی و او را یا کرده یا را در یا ا دع نام کرده و در لقب انون
هر جا که واو یا هم آید سه یا جمع شدند اول یاء تصغیر
ثانی مدغم فی ثانی کلمه حذف کردند ثالث را القالون هر جا که ثانی
یاء در تصغیر آه پس مطی شد و وسطی مطواة مطوانان مطا و مطویته
و کبری مطواة مطوانان مطا و می مطوی و اسم تفصیل المذکر منه
اطوی اطویان اطوون اطی و المونث منه در طوی طویان
طوی یاء و او را یا کرده یا را در یا ا دع نام کرده و ضمیه ما قبل یا
را بکسره بدل کردند بقالون هر جا که واو یا هم آید چون نخستین از ایشان
ساکن غیر مبدل باشد آه پس طی طییان طییات طوی طوی به
صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ لفیف مقول از باب افعال
حول الاطواة اطوی یطوی اطواة فهو مطو
و اطوی یطوی اطواة فذاک مطوی لم یطو لم یطوا الخ
صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ لفیف مقرون از باب
تفعیل حول التظویة طوی یطوی یطوی
یظویته فهو مطو و طوی یطوی یظویة
فذاک مطوی لم یطو لم یطوا الخ
صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ لفیف مقرون از باب
مفاعلة حول المطاواة طاوی یطای مطاواة
فهو مطا و طوی یطای مطاواة فذاک مطاوی

لَمْ يُطَاوِلْهُ يُطَاوِلْهُ

صوت صغیر ثلاثی مزید نسیه لقیف مقرون از باب

تفعل جوں الْأَطْوَى اِطْوَى فَهوَ مُطَوٌّ وَأَطْوَى

يُطَوِّي اِطْوَى يَأْتِيكَ مُطَوِّي لَمْ يُطَوِّ لَمْ يُطَوِّ

صوت صغیر ثلاثی مزید نسیه لقیف مقرون از باب

تفاعل جوں الْأَطَاوِي ... اِطَاوَى يَطَاوِي اِطَاوِيًا

فَهُوَ مُطَاوٍ وَأَطَاوَى يَطَاوِي اِطَاوِيًا فَذَلِكَ مُطَاوِي

لَمْ يُطَاوِلْهُ يُطَاوِلْهُ

صوت صغیر ثلاثی مزید نسیه لقیف مقرون از باب

الفعال جوں الْأِنطَوَاءُ ... اِنطَوَى يِنطَوِي اِنطَوَاءً

فَهُوَ مُنطَوٍ وَأِنطَوَى يِنطَوِي اِنطَوَاءً فَذَلِكَ مُنطَوِي

لَمْ يِنطَوِ لَمْ يِنطَوِ

صوت صغیر ثلاثی مزید نسیه لقیف مقرون از باب

افتعال جوں الْأِطْوَاءُ ... اِطْوَى يِطْوِي اِطْوَاءً فَهوَ

مُطَوٍّ وَأِطْوَى يِطْوِي اِطْوَاءً فَذَلِكَ مُطَوِي

صوت صغیر ثلاثی مزید نسیه لقیف مقرون از باب

استفعال جوں الْأِسْطَوَاءُ ... اِسْطَوَى لِيَسْطَوِي

اِسْطَوَاءً فَهُوَ مُسْطَوٍ وَأَسْطَوَى لِيَسْطَوِي اِسْطَوَاءً

فَذَلِكَ مُسْطَوٍ

عہ در اِطَاوِي تانا طا کرده . طار اور طا ادغام کر دند . بقانون فاور ف تفاعل تفاعل الخ پس اِطَاوِي شد در جمیع صیغہ این باب و در تفاعل ہمیں قاعدہ جاردی باید نمود ۱۲ سنہ .

صرف صغیر ثلاثی محب را جوف یائی و هموز الام از باب
 فَعَلَ یَفْعَلُ بِحَمَلِ الْمَجِیئَةِ آمدن در مجیئت کسره یارا نقل کرده
 بما قبل داده بقانون واو یا مضموم یا کسور آه پس مجیئت شد بجاء مجیئ
 مجیئت فهو جاء و جیئ یجاء مجیئت فذاک مجیئ لم
 یجیئ لم یجاء لا یجیئ لا یجاء لن یجیئ لن یجاء الامر منه جیئ
 لیجاء و لیجیئ لیجاء و النهی عنه لا یجیئ لا یجاء لا یجیئ لا یجاء
 و النظر منه مجیئ و الالتماسه حجاء و مجاء و مجیاء اسم
 تفضیل المذکر من اجیئ و المؤنث منه جویئ و در جیئ و تا جیئ یا
 ربالف بدل کردند بقانون هر حرف علت آه و در جین تا جیئ یا ربالف
 بدل کردند بقانون هر حرف علت آه پس التقاساکنین شد میان الف و
 همزه اول ساکن ده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند
 آه و فاء کلمه را حرکت کسره داند بقانون عین معتل العین آه و همزه را بسا
 بدل کردند بقانون همزه ساکن بدل شود آه پس جاء جاء اجاؤ و جاءت
 جائتا جین جیئت جیئتا جیئتم آه در جیئ جیئتا الخ کسره یارا نقل کرده
 بما قبل آه بقانون واو یا مضموم و جیئین تا جیئتا التقاء ساکنین شد میان
 یا و همزه اول ساکن ده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن آه و
 همزه را بسا بدل کردند بقانون همزه ساکن الخ پس جیئ جیئتا
 جیئوا آه شدند

و جیئ جیئتا الخ کسره یارا نقل کرده بما قبل داده بقانون واو یا مضموم
 آه پس التقاء ساکنین شد در دو صیغه جمع مؤنث مسیان یا و همزه اول ساکن
 ده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آیند آه و

همزه را بیا بدل کردند بقانون همزه ساکن بدل آه پس کجایی کجیایان الخ شدند
در کجایی کجیایان فتحه را نقل کرده بما قبل داده یار ابا الف بدل کردند بقانون فتحه
عین مقول العین آه پس التقاء ساکنین شده در دو صیغه جمع مؤنث میان الف
و همزه اول ساکن ده بود اذ حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن بهم آید الخ آیند آه و همزه را
بالف بدل کردند بقانون همزه ساکن آه پس یجاء یجاءین الخ

اسم فاعل در جایجایی جایجائی جایجائی جایجائی جایجائی
یار همزه بدل کردند بقانون واو یا معتل آه پس در جاء و جایجائی جاء و
جایجائی جایجائی جاء سآت جوائع همزه ثانیه را بیا بدل کردند بقانون
دومی همزه تین الخ پس در جایجائی ضممه یار حذف کردند بقانون
ضممه و کسره آه پس التقاء ساکنین شد میان یاء و ثنویین اول ساکن
ده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن آه و بعضی در جایجائی
قلب مکانی میکنند یا را بجائے همزه و همزه را بجائے یاء و پس مثل
قوانین مذکوره باید کرد در جایجائی ضممه را حذف کردند بقانون ضممه و کسره
آه و یار الواو بدل کردند بقانون لین غیر مدغم الخ و در جئیه یار ابا الف بدل
کردند بقانون هر حرف غلته آه در جئیه و ضممه یار حذف کردند بقانون واو
یا مضموم آه و یار الواو بدل کردند بقانون لین غیر مدغم آه پس التقاء ساکنین
شد میان هر دو واو اول ساکن ده بود آن را حذف بقانون هر جا که دو ساکن
آه و در جئیان یار الواو بدل کردند بقانون لین غیر مدغم آه و در اجیاء

سه ر مکمل تعلیل، ضممه یار نقل کرده بما قبل دادند بقانون واو یا مضموم یا الخ پس گفتند
بر تقدیر قلب مکانی هست فافهم - بعد یار الواو بدل کردند بقانون لین غیر مدغم الخ پس التقاء ساکنین
شد میان هر دو واو اول ساکن ده بود آن را حذف کردند بقانون هر جا که دو ساکن با الخ ۱۲ -

اَجِيئَةُ كسره ياء را نقل کرده بما قبل داده بقانون واو و يا مضموم او در
 جايي همزه را فتح دهند و ياء را بالف بدل کردند و همزه را بيابدل بقانون هر
 همزه بعد الف مفاعل او و در جايي و جويي ياء او غام کردند
 بقانون اول متجانسين ساکن او پس جاء جايان جاؤن جاءة جسي جياء
 جياء جوء جياء جوءان اجيئاء اجيئاء جايئ جايئان
 جايئ جايئ جايئ جويئ جويئ جويئ جويئ

اسم مفعول در مجيئ جويئ تا مجيئ جويئ تا مجيئ جويئ
 داده بقانون واو يا مضموم او بعد صمه ما قبل ياء بکسره بدل کردند برائے
 مناسبت يا بعضی از جهت التواء ساکنين ياء حذف کردند و بعضی واو را
 و در جايي تا آخر همزه را بکسره ياء اولی را در ثانيه ادغام کردند بقانون
 همزه متحرک بعد واو مدله الخ و در مجيئ و مجيئ ياء اولی را در ثانيه ادغام
 کرده بقانون اول متجانسين او پس مجيئ مجيئان مجيئون مجيئ مجيئان
 مجيئات مجيئ مجيئ و مجيئ در جايي مجيئان الخ

فعل مضارع معلوم را چون خواستند که فعل جزم معلوم کنند لم جازمه در اول نشان
 آورده آخر ایشان را جزم کردند علامت جزمی سقوط حرکات شد و پنج صيغه
 و سقوط لونات اعرابيه شد در هفت صيغه و چیزی نشد در دو صيغه جمع
 مؤنث که بنی اند پس در ال پنج صيغه که سقوط حرکت شده بود پس التواء
 ساکنين شد میان ياء همزه اول ساکن ده بود آن را حذف کردند بقانون
 هر جا که دو ساکن بهم آیند الخ بواجبی که با هر راقیاس کن :

در مجيئ مجيئان مجيئ ياء را نقل کرده بما قبل داده ياء بالف بدل کردند بقانون
 فتح عين الخ مجيئ مجيئ همزه را بکسره ياء او غام کردند بقانون همزه

متحرک بعد و او و یا الخ و در مجبئی یا اولی را در ثانی او غام کردند بقانون
 اول متجانسین الخ پس جَاءَ مَجَاءَانِ مَجَائِيٌّ وَ مَجْبِيٌّ مَجِيَّاتٍ مَجَائِيٌّ
 مَجِيَّاتٍ وَ مَجْبِيَّاتٍ مَجْبِيَّاتٍ مَجْبِيٌّ مَجْبِيَّاتٍ مَجْبِيَّاتٍ مَجْبِيَّاتٍ
 مَجْبِيَّاتٍ مَجْبِيَّاتٍ مَجْبِيَّاتٍ مَجْبِيَّاتٍ مَجْبِيَّاتٍ مَجْبِيَّاتٍ مَجْبِيَّاتٍ مَجْبِيَّاتٍ
 این غیر مدغم و در مجبئی همزه رایا کرده یا را در یا او غام کردند بقانون همزه متحرک
 اه پس جَوِيٌّ جَوِيَّاتٍ جَوِيَّاتٍ الخ شد

صرف صغیر ثلاثی مزید فیه اجوف یائی مهموز اللام از باب افعال
 چون الإجاءة ... أَجَاءَ مَجِيَّاتٍ أَجَاءَةٌ فَهُوَ مَجِيَّاتٍ الخ
 صرف صغیر ثلاثی مزید فیه اجوف یائی مهموز اللام از باب لفعیل
 چون التجبی ... جَبِيٌّ جَبِيَّاتٍ جَبِيَّاتٍ فَهُوَ جَبِيٌّ فَذَلِكَ
 مَجْبِيٌّ الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیه اجوف یائی مهموز اللام از باب مفاعلة
 چون اطحایبته ... طَحَّيْتُ طَحَّيَّاتٍ طَحَّيَّاتٍ فَهُوَ طَحَّيٌّ الخ
 صرف صغیر ثلاثی مزید فیه اجوف یائی مهموز اللام از باب تفعّل
 چون التجبی ... جَبِيٌّ جَبِيَّاتٍ جَبِيَّاتٍ فَهُوَ جَبِيٌّ فَذَلِكَ
 مَجْبِيٌّ فَذَلِكَ مَجْبِيٌّ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیه اجوف یائی مهموز اللام از باب تفاعل
 چون التجابی ... تَجَابَيْتُ تَجَابِيَّاتٍ تَجَابِيَّاتٍ فَهُوَ تَجَابِيٌّ وَ
 تَجَوَّبَيْتُ تَجَوَّبِيَّاتٍ تَجَوَّبِيَّاتٍ فَذَلِكَ تَجَوَّبِيٌّ الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیه اجوف یائی مهموز اللام از باب افعال
 چون الإنجاء ... انجاءٌ ينجاءٌ انجاءٌ فَهُوَ مَنجَاءٌ الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ اجوف یائی مہموز اللام از باب افعال
چون الاجتباء . . . اجتاء یجتاء اجتباءً فهو مجتاء الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ اجوف یائی مہموز اللام از باب استفعال
چون الاستجاء . . . استجاء یستجاء استجاءً فهو مستجی الخ

صرف صغیر ثلاثی مجر و مہموز العین ناقص یائی از باب فاعل فیفعل
چون السؤیة یتد یدین یأعی یرئی رؤیةً فهو ساء : سؤی

یرئی رؤیةً فذاک صری لمیر لمیر لا یرئی لا یرئی
کن یرئی کن یرئی الامر منه ما یتما لیر لیر

والنهی عنه لا ترو لا ترو لا یر والظرف منه صری
والالة منه صری و صراة صراءً و اسم تفضیل المذکر من اری والمؤنث منه

سؤی . و تمام باب در ہمزہ قوانین مہموز و در یا قوانین ناقص اجباء
باید کرد .

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ مہموز العین ناقص یائی از باب افعال
چون الاداءة . . . اری یروی اراءةً فهو صری و اری یرئی

اراءةً فذاک صری لمیر لمیر لا یرئی لا یرئی الخ شدیداً .
صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ مہموز العین ناقص یائی از باب تفعیل

چون الترعیة . . . رعئی یرعئی ترعیةً فهو صری و رعئی یرعئی
ترعیةً فذاک صری لمیر لمیر لا یرعئی لا یرعئی الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ مہموز العین ناقص یائی از باب مفاعلة
چون المراءة . . . راءئی یراءئی صراءةً فهو صراء و راءئی

یراءئی صراءةً فذاک صراءئی لمیراءئی لمیراءئی الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ مہموز العین ناقص یائی از باب تفعّل
 چون التری --- تری یترعی ترعیًا فهو مترع و وترعی یترعی
 ترعیًا فذاک مترعی لم یترع لم یترع الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ مہموز العین ناقص یائی از باب تفاعل
 چون التراءعی --- تراءعی یترأعی ترأعیًا فهو متراء و تروعی
 یترأعی ترأعیًا فذاک متراء لم یترأ لم یترأ الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ مہموز العین ناقص یائی از باب تفعال
 چون الانرعاء --- انرعی ینرعی انرعاءً فهو منرعی وانرعی
 ینرعی انرعاءً فذاک منرعی لم ینرعی لم ینرعی الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ مہموز العین ناقص یائی از باب افعال
 چون ارتیاء --- ارتعی یرتعی ارتیاءً فهو مرتعی الخ

صرف صغیر ثلاثی مزید فیہ مہموز العین ناقص یائی از باب
 استفعال چون الاستراء --- استری یستری استراءً
 فهو مستر الخ شدند

تَمَّ بِهَا الخ

التأثیر

مکتبہ قاسم پور ک فوارہ
 ملتان شہر

مبارک مطبوعات

کوثر النبی عربی

مصنف

سید لعل حضرت مولانا عبدالعزیز صاحب پرباری
حضرت والا ۳۷۰ علوم کے ماہر بے نظیر
عالم تھے آپ کی تصنیفات میں سے ایک مبارک
تصنیف کوثر فی علوم الحدیث و الخبر مشہور
بنام کوثر النبی ہے جس کے ۱۲۰ صفحے ہیں۔ جو
احادیث کی مشکلات کا حل بے بدل ہے۔

قیمت - ۳/-

تاریخ علم نحو

ساتھ علماء نحو کے حالات

مؤلف

ابوالعارف عبدالبر محمد قاسم مدرس قاسم العلوم ملتان
تاریخ علم نحو ایک ایسی تاریخ ہے جس میں علوم عربیہ کے
ارکان، لفظ علم کی تحقیق، لفظ نحو کی تحقیق، وجہ تسمیہ
نحو، موجد علم نحو، ایجاد علم نحو کے اسباب،
طبقات نحوات، و اشاعت نحو پر ضروری اور مختصر بحث
کی گئی ہے اسکے علاوہ ساتھ علماء نحو کے عجیب و غریب
حالات کا ذکر ہے۔ (زیر طبع)

جمال تاسمی

مصنف

حجۃ الاسلام حضرت مولانا محمد قاسم صاحب نانوتوی

رحمۃ اللہ علیہ

یہ رسالہ حضرت والا کی یادگار اور
اپنے موضوع کے اعتبار سے علمی خزانہ و ہدایت
کا چراغ ہے۔ قیمت ۳/-

شرح مائتہ عامل کلاں

یہ کتاب محتاج تعارف نہیں اس کی مقبولیت تمام
علمائے مسلم ہے یہ شرح چار حواشی پر مشتمل ہے۔

یہ مدارس عربیہ کے کورس میں داخل ہے
ہر طالب علم کی قابلیت اور علمی ترقی اس
کتاب پر موقوف ہے۔

کاغذ گلیز، سائز کلاں، اعلیٰ چھپائی قیمت ۷/-

مکتبہ قاسمیہ سول ہسپتال ملتان

قمر العلوم جامعہ معظمیہ

